

Faculteit Letteren & Wijsbegeerte

Kimberly Van Wettere

***Ömer Seyfettin'in Türbe, Perili Köşk,
Keramet ve Kurbağa Duası öykülerinin
Hollandacaya çevirisi ve çeviri yorumu***

Masterproef voorgedragen tot het behalen van de graad van

Master in het Vertalen

2015

Promotor Dr. Johan Vandewalle

Vakgroep Vertalen Tolken Communicatie

TEŞEKKÜR

Çalıőmam süresince bana yol gösteren, ilminden ve tecrübelerinden faydalandığım, danışmanım Dr. Johan VANDEWALLE'ya gösterdiği sabır ve hoşgörü için müteőekkirim.

Çalıőmam boyunca akademik yazım hakkında araőtırmama katkıda bulunan Dr. Feyza ALTINKAMIŐ'a teőekkürü bir borç bilirim.

Çalıőmam süresince beni her konuda destekleyen ve sabır ile bana yardımcı olan sevgili arkadaşlarım Liza BOOGMANS, Katya PUYPE ve Ineke SCHEPENS'a en içten teőekkürlerimi sunarım.

Son olarak bu çalışma boyunca destekleri ve yardımlarından dolayı aileme ve erkek arkadaşıma da teşekkür etmek istiyorum.

İçerik

TEŞEKKÜR	2
1. GİRİŞ VE AMAÇ	5-6
2. YÖNTEM	6
3. ÖMER SEYFETTİN	6-8
3.1 Hayatı	6-7
3.2 Eserleri	7-8
3.3 Üslubu	8
4. HİKÂYELERİN ÖZETİ	9-10
4.1 Türbe	9
4.2 Perili Köşk	9-10
4.3 Keramet	10
4.4 Kurbağa Duası	10-11
5. ÇEVİRİ	12-61
5.1 “Türbe” hikâyesinin çevirisi	12-26
5.2 “Perili Köşk” hikâyesinin çevirisi	26-41
5.3 “Keramet” hikâyesinin çevirisi	42-46
5.4 “Kurbağa Duası” hikâyesinin çevirisi	47-61
6. ÇEVİRİ YORUMU	62-99
6.1 Kültürel göndermeler	62-73
6.1.1 Kültürel göndermelerin tanımlanması	62
6.1.2 Hikâyelerde bulunan kültürel göndermeler ve açıklamaları	63
6.1.2.1 “Türbe” hikâyesindeki kültürel göndermeler	63-68
6.1.2.2 “Perili Köşk” hikâyesindeki kültürel göndermeler	69-70
6.1.2.3 “Keramet” hikâyesindeki kültürel göndermeler	70-71
6.1.2.4 “Kurbağa Duası” hikâyesindeki kültürel göndermeler	71-73
6.2 Kültürel göndermelerin çevirisi	73-83
6.2.1 Grit’in kültürel göndermeler için çeviri stratejileri	73-77
6.2.2 Hikâyelerde kullanılan çeviri stratejileri	77-83
6.3 Kültürel göndermelerin dışındaki çeviri sorunları	83-
6.3.1 Benzetmeler	84
6.3.2 Birbirini izleyen basit cümle	84-86
6.3.3 Uzun cümle	86-88
6.3.4 Birleşik cümle	88-89
6.3.5 Bağlaçların eklenmesi	89-90
6.3.6 Osmanlıca kelimeler	90

6.3.7 Eskimiş sözcükler	90-91
6.3.8 Dolaysız anlatım	91-92
6.3.9 Dil bilgisi düzeyindeki değişiklikler	92-95
6.3.10 Kelime düzeyindeki değişiklikler	95-99
7. TARTIŞMA	99-100
8. SONUÇ	100-102
9. ÖZET	102-103
KAYNAKÇA	104-111

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Yazılı bir metin içerisinde kullanılan belirli sözcük ve sözcük öbeklerinin başka bir dile çevrilmesi gerektiğinde bu çevirinin nasıl yapıldığını incelemek, hem okuyucu hem de çevirmen için önemlidir. Yazılı metinler, yazarın kendi kültürüne ait olan ve dünya çapında bilinen terimlerden meydana gelmektedir. Fakat bir çevirmen için önemli olan, bir metni çevirirken kaynak dildeki özel kavramları anlayıp hedef kitle tarafından anlaşılabilir bir şekilde erek dile çevirmektir.

Bu çalışmanın araştırma sorusu şöyledir: “Ömer Seyfettin tarafından yazılan 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' başlıklı hikâyelerde kullanılan kültürel göndermeler Hollandacaya çevrilirken hangi çeviri stratejileri kullanılmıştır?”. Ayrıca kültürel göndermeler hakkında hem Vlachov ve Florin (1980) hem de Grit'in (2004) teorileri, kaynak metindeki tüm kültürel göndermelerin anlamı ve bu tür terimleri çevirmek için Grit'in (2004) ve Vandewalle'nın (2015) önerdiği çeviri stratejileri de bu çalışmada ele alınacaktır.

Şimdiye kadar bir hikâyede yer alan kültürel göndermelerin çevrilmesinde kullanılabilen çeviri stratejileri hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Fakat Türkçe yazılmış olan bir metinde bulunan bu tür sözcüklerin Hollandacaya nasıl çevrildiği konusunda henüz çok araştırma yapılmamıştır. Ancak böyle bir çalışmada elde edilecek sonuçların Türkçe hikâyeleri Hollandacaya çeviren veya çevirmek isteyen bireyler için oldukça yararlı olacağı ve bunun gerekli olduğu düşünülmektedir. Çünkü edebî metinler Hollandacaya çevrildiğinde en çok tercih edilen çeviri stratejilerinin kullanılması ve metindeki kültürel göndermelerin hedef kitle tarafından anlaşılabilir bir şekilde çevrilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu araştırma sadece edebî bir metni çevirmek isteyenler için değil, okurlara bir Türkçe hikâyenin Hollandacaya çevrilmesi için metinde yer alan kültürel göndermelerin nasıl çevrildiğini de göstermeyi amaçlamaktadır. Bu nedenlerden dolayı bu tür bir çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

Bu çalışmanın ilk aşamasında Ömer Seyfettin'in hayatı, eserleri ve tarzından bahsedilecektir. Araştırmada temel alınan 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' başlıklı Türk hikâyelerinin özetlerinden sonra hikâyelerin Hollandaca çevirisine geçilecektir. Çeviri yorumunda ise kültürel göndermeler hakkında birkaç teoriye değinildikten sonra hikâyelerde bulunan kültürel göndermeler ele alınacaktır. Türkçe öykülerde yazar tarafından kullanılan 'Beyaz Kule', 'Ferace' ve 'Muhammediye kitabı' gibi kültürel göndermelerin anlamı açıklandıktan sonra bu tür terimleri çevirmek için kullanılan, Diederik Grit (2004) ve Vandewalle (2015) tarafından önerilen farklı çeviri

stratejileri anlatılacak ve örneklenecektir. Daha sonra çeviri boyunca uygulanmış stratejiler ve karşılaşılmış çeviri sorunları belirtilecektir. En son aşamada ise çalışmanın sonuçları tartışılacak ve araştırmmanın özeti Türkçe olarak tezin son bölümüne eklenecektir.

2. YÖNTEM

Ömer Seyfettin'in kaleme aldığı 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' başlıklı hikâyelerin Hollandacaya çevrilmesi, bu araştırmanın ilk aşaması olarak kabul edilir. Çeviri boyunca kültürel göndermeler ile karşılaşıldığı takdirde terimin anlamı, Tarih Terimleri Sözlüğü (1974), Güncel Türkçe Sözlük (s.d.) ve Gramer Terimleri Sözlüğü (2003) gibi kaynaklarda araştırıldıktan sonra erek dilde uygun bir karşılığı veya açıklaması Groot Turks-Nederlands woordenboek (Kırış, 2010) ve Turks-Nederlands Leerwoordenboek (Kırış, 2008) gibi sözlüklerde bulunmuştur. Hikâyeler çevrildikten sonra her öykünün kısa bir özeti yazılmıştır. Daha sonra kültürel göndermelerin tam olarak ne olduğu hem Grit (2004) hem de Vlachov ve Florin'in (1980) bu terimler hakkındaki teorileri incelenerek bu çalışmada temel olarak alınacak yeni bir tanıma ulaşılmıştır. Bir sonraki aşamada hikâyelerde yer alan tüm kültürel göndermelerin anlamı Türkçede açıklanmıştır. Grit (2004) ve Vandewalle'nın (2015) farklı çeviri stratejileri açıklandıktan sonra Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde bulunan kültürel göndermelerin Hollandacaya çevrilmesi boyunca hangi stratejilerin kullanıldığı bir tabloda gösterilmiştir. Böylece kullanılan stratejiler belirlenebilmiş ve Grit'in birçok çeviri stratejisi örneklenebilmiştir. Ayrıca hikâyelerin erek dile çevrilmesi sırasında birkaç sorun ile karşılaşmıştır. Bu sorunlar not edildikten sonra Hollandacaya nasıl çevrildiği incelenmiştir.

3. ÖMER SEYFETTİN

3.1 Hayatı

Ömer Seyfettin, 11 Mart 1884 tarihinde Balıkesir'in Gönen ilçesinde doğmuştur. İlk Türk kısa hikâyeleri yazdığından dolayı Türk edebiyatının ve çağdaş Türk öykücülüğünün öncülerinden biri olarak kabul edilmektedir. Öğrenimine küçük yaşta Gönen'de bir mektepte başlamış, fakat yüzbaşı olan babası Ömer Şevki'nin görevinin nakledilmesi sebebi ile daha sonra ailesi ile İnebolu, Ayancık ve İstanbul'a taşındığı için birkaç kez okulunu değiştirmek zorunda kalmıştır. Ömer Seyfettin, Ayancık'ta mahalle mektebinde yedi yaşına kadar okuduktan sonra eğitimine İstanbul'daki Mekteb-i Osmaniye'de devam etmiştir. 1896 senesinde Askerî Baytar Rüştüyesini bitirdikten sonra

Edirne Askerî Lisesi'nde okumaya başlamıştır. Dört yıl sonra oradaki öğrenimini tamamlayıp İstanbul'daki Mekteb-i Harbiye-i Şahane'ye kaydolar ve 1902 senesinde Piyade Asteğmeni rütbesi ile mezun olmuştur.

Eğitimini bitirdikten sonra İzmir'de yedi yıl Teğmen ve daha sonra da Rumeli'de Üsteğmen olarak görev yapmıştır. 1910 senesinde askerlikten ayrılıp yazar ve öğretmen olarak Selânik'e yerleşmiş ve Rumeli'nin tek Türk edebiyat ve bilim dergisi *Hüsün ve Şiir* dergisi için çalışmaya başlamıştır. Balkan Savaşı'nın çıkmasından dolayı subay olarak tekrar askerî görevine başlamak zorunda kalmış ve Yanya Kuşatması'nda esir düşmüştür. 'Hürriyet Bayrakları' ve 'Mehdi' gibi öyküleri yazan Ömer Seyfettin, bir sene süren esareti boyunca yaşadıkları ve okuduklarından kazandığı tecrübeleri hikâyelerinde temel almıştır. Ordudan tekrar ayrıldıktan sonra 1914 senesinde Kabataş Sultanisi'nde edebiyat öğretmeni olarak göreve başlamış ve aynı zamanda da ölümüne kadar makale ve hikâyeye yazmaya devam etmiştir. Bir yıl sonra Doktor Besim Ethem Bey'in kızı Calibe Hanım ile evlenmiştir. Çiftin Fahire Güner isimli bir kız çocuğu olmuş, fakat çift daha sonra ayrılmaya karar vermiştir (Gizli İlimler Kütüphanesi , s.d.).

Ömer Seyfettin 6 Mart 1920 yılında şeker hastalığından dolayı ölmüştür. Naaşı Kuşdili Mahmut Baba Mezarlığı'na defnedilmiş, 23 Ağustos 1939 tarihinde Zincirlikuyu Mezarlığı'na nakledilmiştir (Gizli İlimler Kütüphanesi , s.d.).

3.2 Eserleri

Ömer Seyfettin, hem çocukluk ve askerlik anılarından hem de görenek ve gelenekler, tarihî olaylar ve kahramanlıklardan yola çıkarak hayatı boyunca şiir, masal, roman, piyes, makale olmak üzere yaklaşık olarak 140 eser yazmıştır (Edebiyat Fatihî, 2013). Öyküleri *Türk Kadını*, *Yeni Dünya* ve *Diken* gibi dergiler ile *Zaman*, *İfham* ve *Vakit* gazetelerinde yayınlanan yazar, Türk edebiyatında kısa öykü türünün gelişmesini sağlamıştır (Gizli İlimler Kütüphanesi , s.d.).

Hikâyelerinde sade bir dil kullanan Ömer Seyfettin, 'Beyaz Lale', 'Primo Türk Çocuğu', 'Bomba' ve 'Hürriyet Bayrakları' gibi eserlerinde Balkan Savaşları ve Çanakkale Savaşı boyunca yaşadıklarını esas alarak öykülerini Türk halkının milli bilincini uyandırmak için yazmıştır (Gizli İlimler Kütüphanesi, s.d.). 'Bahar ve Kelebekler' ile 'Aşk Dalgası' başlıklı hikâyelerinde ise eski ve yeni yaşam tarzı hakkındaki düşüncelerini açıklamıştır (Bulduker, 2012).

Yazar, ‘Falaka’, ‘İlk Namaz’ ve ‘Kaşığı’ gibi öyküleri ile çocukluğundan kalan hatıralarını ve ‘Başını Vermeyen Şehit’, ‘Pembe İncili Kaftan’, ‘Kaç Yerinden’ ve ‘Kızıl Elma Neresi?’ gibi hikâyelerinde tarihî konuları dile getirmektedir (Dil Edebiyat, s.d.); (Oğur, 2011). Ancak ‘Efruz Bey’, ‘Yalnız Efe’ ve ‘Ashab-ı Kehfimiz’ gibi birkaç öyküsü ve birkaç romanı yarım kalmıştır (NKFU, 2013).

3.3 Üslubu

Çağdaş Türk öykücülüğünün öncülerinden biri olarak kabul edilen Ömer Seyfettin, dilin sadeleşmesine öncelik tanıdığı için hikâyelerini kolay ve konuşma diline oldukça yakın bir dilde yazmıştır (Edebiyat Fatihi, 2013). Eserlerini halk için düzenleyen yazar, böylece öykülerinin o dönemde yaşayan herkes tarafından anlaşılmasını sağlamıştır (Gizli İlimler Kütüphanesi, s.d.).

Fransız kısa öykü yazarı ve romancı Guy de Maupassant’ın etkileri, Ömer Seyfettin’in eserlerini serim, düğüm ve çözüm bölümlerine ayırmasından anlaşılmıştır (Edebiyat Fatihi, 2014). Hikâyelerinde işlenen konular, çoğu zaman tarih, toplum ve ulusal yaşam hakkında olmasına rağmen birçok eserinde çocukluk anıları ve halk masalları da söz konusudur (NKFU, 2013).

Ömer Seyfettin, Genç Kalemler dergisinde yayımlanmış olan ‘Yeni Lisan’ adlı makalesinde edebiyat, milliyetçilik ve dil hakkındaki fikirlerini kaleme döken ilk yazar olduğu için bu yazı millî edebiyat akımının başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Yazar, bu makalede yazı dili ile konuşma dili arasındaki farklar ve Türkçede kullanılan yabancı kelimelerin kaldırılarak Türkçe’nin sadeleşip her okuyucunun anlayabileceği bir dil olması gerektiğini savunmuştur (Edebî Yâd ve Sanat Akademisi, 2011).

Ömer Seyfettin, tarih ile ilgili yazdığı hikâyelerde kahramanlık, fedakârlık, vatan ve millet sevgisi, devlet terbiyesi ve ideal devlet adamı gibi konulara oldukça önem vermiştir. Bu yüzden öykülerindeki milliyet duygusunu yaşayan ve kendilerini kutsal değerler için feda eden kahramanlar, devletin menfaatleri için en zor görevleri ve sorumlulukları yerine getirmişlerdir. Yazar, kahramanların davranışları ve sözleri aracılığı ile halka vermek istediği mesajları iletmiştir (Oğur, 2011).

Eserlerini Dil Devrimi’nden önce yazmasına rağmen Ömer Seyfettin, mümkün olduğunca Osmanlıca kelimelerin yerine Türkçe kelimeler kullanmayı tercih etmiştir (Edebî Yâd ve Sanat Akademisi, 2011).

4. HİKÂYELERİN ÖZETİ

4.1 'Türbe'

Kocası otuz sene önce ölmüş olan Şefika Molla, zenci Rüküş Kadın ve kedisi Mercan ile birlikte Osmanlı İmparatorluğu'nun Selânik şehrinde yaşamaktadır. Şehrin bütün halkı, oldukça zengin olduğu söylenen yaşlı kadına şifa ve ümit için kendilerini okutur, muska yazdırır ve kurşun döktürürler.

Kocası öldükten sonra evinden çıkmayan ve en yakın komşusuna bile gitmeyen Şefika Molla, bir gün ölüm döşeğinde olan çocukluk arkadaşı Hacı Gülsüm Hanım ile helalleşmek için Rüküş Kadın ve Mercan ile Yalılar Mahallesi'ne yola çıkarlar. Ancak bu yolculukta hem Şefika Molla hem de Rüküş Kadın, Selânik'in oldukça değiştiğini fark eder ve ikisi de bu yeniliklerden korkarlar. Hayatında ilk kez tramvayı gören Şefika Molla, bu taşıta güvenmediği ve onun şeytan arabası olduğunu düşündüğü için yolculuklarına yürüyerek devam etmelerine karar verir.

Bir türbe olduğunu sandıkları bir binanın önüne vardıklarında içinde yatan evliya için dua ederler. Ancak binaya şapkalı yabancı erkeklerin girdiğini gören iki kadın hem gördüklerine inanamayıp ağlar hem de elleri ve ayakları titremeye başlar. Etrafında Müslüman arayan fakat sadece fesli, şapkalı ve Frenk gömlekli adamları gören Şefika Molla, yakınlarında duran bir zabite Müslüman olup olmadığını sorduktan sonra türbenin içine iki tane şapkalı girdiğini söyler. Ancak zabıt gülmeye başlar ve türbe sandıkları binanın bir tuvalet olduğunu söyler.

4.2 'Perili Köşk'

Kiralamak için bir ev arayan Sermet Bey, hem bekçinin hem ev sahibi Hacı Niyazi Efendi'nin evin içinde peri yaşadığını söylemesine rağmen kiralık olan köşkü çok beğenip kiralamaya karar verir. Ancak daha önceki kiracılar hep perilerden dolayı köşkten erken çıktıkları için ev sahibi üç senelik kiranın peşin ödenmesini ister.

Kalabalık ailesiyle köşke taşındıktan kısa bir zaman sonra bir gece hizmetçi bahçede beyaz bir şeyi gördüğünü Sermet Bey'e söylediğinde karısı, çocukları ve annesinin korkma rağmen kendisi bu periye inanmaz. O geceden itibaren her gece periyi görürler, fakat Sermet Bey elini ona sürmek için

bahçeye çıktığında peri hep kaçır. İki ay sonra evin önüne büyük taşlar düşmeye başlayınca aile artık köşkten başka bir yere taşınmak ister, fakat başka bir ev bulamazlar.

Kırılan camlara ve atılan taşlara rağmen hâlâ periye inanamayan Sermet Bey, bir gece çamlığın içine saklanır ve periyi gördüğünde yavaşça arkasından yürür. Ancak periye dokununca peri kaybolmaz ve Sermet Bey gerçek bir peri olmadığını anladığı için arkasından koşarak hayaleti yakalayıp eve taşır. Hayaletin başındaki beyaz çarşaf çekildiğinde Hacı Niyazi Efendi'yi görürler. Sermet Bey, ev sahibini yaptıklarından dolayı cezalandırmak için ona bir kontrat kâğıdına ev kirasını altı sene peşin aldığını yazdırır ve ailesi ile birlikte artık içinde peri olmayan köşkte oturmaya devam eder.

4.3 'Keramet'

Bir gün halkı fakir olan bir mahallede yangın çıkar: Çiroz Ahmet mahalledeki evlerde değerli bir şeyler bulamayacağını bilir. Bir türbenin penceresinden türbenin içerisine bakar ve seccade, şamdan ve Kur'an-ı Kerim'leri gördüğünde onları çalmaya karar verir ve türbenin içine girer.

Dışarısı çok kalabalık olduğu için Çiroz Ahmet türbeden nasıl çıkacağını düşünürken sanduka birden kayar. Kitapları ve şamdanları kucaklayıp üstüne daha önce seccadeleri serdiği sandukanın altına girip türbeden çok gürültü yaparak dışarıya çıkar. Fakat onu hemen fark eden halk, evliyanın dirildiğini düşünür. Çiroz Ahmet, sol tarafta cadde olduğu için ve orada yakalanabileceği için yangın ve kalabalığın olduğu tarafa doğru koşmaya karar verir ve halk korkudan titreyerek yol açar.

Bu geceden sonra evliyasız türbenin önünde dua edenler, “Evliya yangın gecesi bu tarafa gitti,” diyerek türbeye değil kibleye yönelirler.

4.4 'Kurbağa Duası'

Bir edebiyat öğretmeni, birkaç sene önce yaşadığı kasabanın halkına mektebi, öğrencileri ve hocalarını anlatır. Eğitim konusunda hemfikir olduklarından dolayı hocalar arasında en sevdiği, kavga eder gibi konuşan, nargileye müptela olan Bâhir Hoca'dır.

Bir gün belediye doktoru, hocaları Bektaşî Tekkesi'ne gitmek için davet eder, fakat edebiyat öğretmeni hocalar içkili ve sözlü meclislere gidemedikleri için bu daveti reddetmek ister. Diğer arkadaşlar ve Bâhir Hoca kabul edince hep birlikte Bektaşî Tekkesi'ne giderler. Ancak tekkedeki büyük havuzun içinde avazları çıktığı kadar haykıran ve misafirlerin birbirlerini anlamamasına sebep

olan birçok kurbağa vardır. Hocalar, onları susturmaya çalıştıkları zaman kurbağalar daha çok bağırmaya başlar ve hocalar başka bir yere geçmeye karar verirler.

Ancak Bâhir Hoca, kurbağaları bir nefeste susturabileceğini söyler. Nargilesini havuzun kenarına götürür ve nefes ederek kurbağaları hemen susturur. Yarım saat sonra kurbağalar tekrar bağırmaya başladıklarında Bâhir Hoca havuzun üzerine bir kez daha nefes ederek onları susturur. Hoca, ne yaptığını soranlara nefes ettiğini söyler ve onlara kendi gözlerine inanıp inanmadıklarını sorar.

Bir gün sonra edebiyat öğretmeni, Bâhir Hoca ile kahvede otururken ona ilmî bir pusu kurmaya karar verir ve hayvanlarda ruh olmadığını, nebatat gibi yaşadıklarını anlatır. Hoca, bu konuda aynı fikirde olduğunu söyleyince edebiyat öğretmeni ona kurbağalara nefes ettiği için hayvanların maneviyat haricinde yaşadıklarını bilmediğini ve yalan söylediğini söyler. Bâhir Hoca, nefes etmediğini ve nargilenin marpucunu havuzun içine sarkıttığı zaman kurbağaların marpucu yılan sandıklarını itiraf eder.

5. ÇEVİRİ

5.1 “Türbe” hikâyesinin çevirisi			
1.	“Türbe*”		“Het mausoleum”
2.	Sıcak bir mayıs günüydü. Küçük bahçeyi gölge içinde bırakan kocaman tek dut ağacının altında eski, temiz bir hasırın üstüne serdiği kırmızı şiltesinde Şefika Molla oturmuş, sarı, iskelet eliyle, nazlı kedisi Mercan'ı* okşuyordu.		Het was een warme dag in mei. Şefika Molla zat op een rode matras die ze op een oud, proper, geweven matje had uitgespreid onder de enige, reuze moerbeiboom die voor schaduw zorgde in de kleine tuin. Met haar gele, magere hand aaide ze haar verwende kat Mercan.
3.	Önündeki saç mangalda bakır bir cezve* kaynıyor, sağ tarafında kahve takımları duruyordu. O, yazın yağmursuz günlerde sabahtan akşama kadar hep buracıkta oturur, gelen hastalara okur*, kurşun döker*, akşam namazcığını* kıldıktan sonra bir katlı evçeğizine girerdi. Kocası otuz sene evvel ölmüştü.	3.	Op het komfoor voor haar stond er water in een koperen koffiekann te koken en rechts van haar stond haar koffieset. ‘s Zomers, op dagen zonder regen, zat ze hier van ‘s morgens tot ‘s avonds, ze belas dan de zieken, zette een kom water over hun hoofd en goot er gesmolten lood in om aan de hand van de interpretatie van de vormen die ontstaan het boze oog, ziektes of betovering te vermijden. Na het bidden van het avondgebed ging ze haar huisje met één verdieping binnen. Haar man was dertig jaar geleden gestorven.
4.	Hiç çocuğu olmamıştı. Dünyada yapayalınızdı. Ama yine bir can yoldaşı vardı. Rüküş Kadın isminde bir zenci, otuz senedir onunla	4.	Ze heeft geen kinderen. Ze was moederziel alleen op de wereld. Maar toch had ze een vriendin voor het leven: een zwarte vrouw,

	<p>beraber yaşıyordu. Kocasından bir şey kalmamıştı. Lakin can yoldaşı ile rahat rahat ömürlerini geçiriyorlardı. Şefika Molla için çok zengin deniliyordu. Çünkü bütün Selânik'in* hastaları ona gelirdi.</p>		<p>Rüküş, die al dertig jaar bij haar woonde. Ze had niets geërfd van haar man, maar financiële problemen hadden zij en haar hartsvriendin niet. Şefika Molla stond bekend als een rijke vrouw, want alle zieken van Thessaloniki kwamen bij haar om zich te laten belezten.</p>
5.	<p>Yazın bahçesinde dut ağacının altındaki muayenehanesi, kışın kırmızı yün halı döşeli minimini bir mescide* benzeyen ocaklı, mihraplı* odacığı hiç boşalmazdı. Kısmet için genç kızlar, imtihana yakın zihinleri açılmak için mektepliler, çocuğu olmayan kısır kadınlar, kazanamayan tüccarlar, bir şeyini kaybetmiş efendiler, kocalarını kıskanan hanımlar, sevgililerine kavuşamayan âşıklar, tezkere alamayan askerler, terfi edemeyen zabıtlar*, vereminden tutunuz da firengisine, belsoğukluğuna kadar her türlü hastalar, kötürümler, körler, dilsizler, sağırklar hep Şefika Molla'ya gelirler, kendilerini ona okuturlar, muska* alırlar, üzerlerine kurşun döktürürler*, ondan şifa, ondan ümit beklerlerdi.</p>	5.	<p>In de zomer bevond haar spreekkamer zich onder de moerbeiboom. In de winter daarentegen zat ze in haar kleine kamer die lijkt op een kleine bidplaats. Het kamertje was uitgerust met een haard en een gebedsnis en er lag een rood, wollen tapijt uitgespreid. Er waren steeds mensen op gesprek bij haar. Jonge meisjes kwamen voor kansen om te trouwen, studenten voor een goed geheugen als de examens bijna begonnen, onvruchtbare vrouwen en heren die iets verloren waren, gingen allemaal bij Şefika Molla om hen te laten belezten, een talisman te kopen, zich te laten beschermen tegen kwade geesten door lood over hen te laten gieten en hoopten dat zij hen zou kunnen genezen en helpen. Maar ook handelaars die geen goede zaken deden, vrouwen die jaloeers waren op hun man, verliefde mensen die hun geliefde niet konden zien, soldaten die niet konden afzwaaien, officieren die geen promotie konden krijgen en zieken met allerlei ziektes van tuberculose tot syfilis en gonorrhoe, kreupelen, blinden, stommen</p>

			en doven gingen langs bij Şefika Molla.
6.	<p>Her gelen, haline göre bir para bırakırdı. Kule kahvelerinde rüştiye görmüş biraz hesaptan çıkan Türkler onun günde üç dört meciyeden* ziyade kazandığını iddia ederlerdi.</p> <p>Hatta "Sade bir, yassu!" diye her dakika attığı narasıyla meşhur kahveci Köse Remzi, bir gün sıtmasını bağlatmak için Şefika Molla'ya gittiği vakit onu, duvar dibinde bir çukur kazmakla uğraşır gördüğünü söyler, "Ah o bahçe! Bir arşın aşağısı altın dolu... Ceneviz hazineleri* yanında halt etsin!" diye içini çekerdi.</p>	6	<p>Iedereen gaf haar geld naar gelang hun vermogen. Turken die naar de middelbare school geweest waren en een beetje kennis hadden van rekenen, beweerden dat ze meer dan drie of vier zilveren muntstukken per dag verdiende.</p> <p>De bekende Köse Remzi, die zijn eigen koffiehuis uitbaatte en gekend was vanwege zijn slogan "Eentje zonder suiker, yassu!" die hij elke minuut riep, zei dat hij op een dag naar Şefika Molla ging om een verband te laten leggen op zijn malariawonden en dat hij haar een put had zien graven vlakbij de muur. Hij zuchtte dan telkens: "Wat een tuin! Een halve meter onder de grond zit het vol met goud! De schatten van de Republiek Genua zijn er niets tegen!"</p>
7.	<p>Şefika Molla adı çıkan hazinenin üstünde rahatça yaşardı. Çünkü hiçbir hırsız evine girmeye güvenemezdi. Üfürükçülüğü, sofuluğu, büyüçülüğü kalplerde meçhul bir korku uyandırırdı. Pek sertti. Ufak bir şeyden hiddetlenir, bakkalı, zerzavatçıyı, sütçüyü, hâsılı önüne geleni haşlar, gözünü kapar, ağzını açardı.</p>	7.	<p>Şefika Molla was heel zeker dat haar beruchte schat niet zou gestolen worden, want geen enkele dief durfde in haar huis binnen te dringen. Haar kunst om te belezen, haar godsverering en haar toverij wekte een ongekende angst op. Ze was heel fel: als ze kwaad werd voor iets kleins, dan spaarde ze de kruidenier, de groenteboer, de melkboer, kortom al wie voorbij haar passeerde niet. Ze sloot dan haar ogen en begon te schelden.</p>

8.	<p>Bazı müşterilerine de çıkışırdı. Fakat kimse ona karşı gelemez, boynunu bükerek, savuşur giderdi.</p> <p>Siyah kediyi okşayan elini kaldırdı; fesrengi yemenisinin* altında hâlâ çok gür, kınalı* saçlarına götürdü. Hafifçe kaşdı. Sonra gayet ağır hareketlerle kahvesini pişirmeye başladı. Kendinden ümit olunmayacak kadar kuvvetli, dinç bir sesle, “Rüküş, nerdesin?” diye bağırdı.</p>	8.	<p>Ze schold ook sommige klanten uit, maar niemand kon haar tegenspreken, ze bogen dan hun hoofd naar voren en slopen weg.</p> <p>Ze hief haar hand op waarmee ze de zwarte kat streelde en bracht het naar haar nog steeds weelderige haar dat gekleurd was met henna en dat bedekt was met een donkerrood hoofddoek. Ze krabde zachtjes en begon daarna met heel trage bewegingen haar koffie klaar te maken. Met een sterke, levendige stem die men van haar niet verwachtte, riep ze: “ Rüküş, waar ben je?”.</p>
9.	<p>Kedi mırıltısını kesmiş, başını kaldırmıştı. Küçük bahçe kapısında iri, yeşil yemenili* bir Arap karısı görüldü. Bir elinde süpürge, bir elinde tenekeden kirli bir faraş vardı. Takunyelerini giydi. Sokak kapısının arkasında duran bozuk bir küfeye doğru gitti, faraşı boşalttı. Kahvesini kotaran Şefika Molla başını çevirmeden: “Ayol, Rüküş, sana çabuk ol diyorum. Şimdi birisi gelecek, yine kalacağız!” dedi.</p>	9.	<p>De kat hield op met snorren en hief haar kopje op. In de deur van de kleine tuin verscheen een forsgebouwde zwarte vrouw met een groene hoofddoek. In haar ene hand hield ze een veegborstel vast en in haar andere een vuil, blikken vuilblik. Ze deed haar klompen aan en stapte naar een kapotte mand die achter de deur stond om haar vuilblik te legen. Şefika Molla goot de koffie in haar kopje en zei zonder naar Rüküş te kijken: “Vooruit, Rüküş, haast je. Als er iemand komt om zich te laten belezen, kunnen we opnieuw niet vertrekken.”.</p>
10.	<p>Otuz senedir ilk defa sokağa çıkacaktı. Selânik'in* ta en yukarısındaki bu harap, küçük evçeğizinde o canlı bir evliya gibi</p>	10.	<p>Ze zou voor het eerst in dertig jaar op straat gaan. Ze woonde als een levende heilige in het bouwvallige, kleine huisje</p>

	<p>otururdu. En yakın komşularına bile gitmez, en ağır hastaları ayağına getirir, ruhaniyetin tilsimini, manevîyetin sırrını bozmazdı. Ama sevdiği bir kadın gençlik, çocukluk arkadaşı Hacı* Gülsüm Hanım ölüm döşeğinde idi.</p>		<p>dat helemaal bovenaan de heuvel van de stad Thessaloniki staat. Ze ging zelfs nooit op bezoek bij haar dichtste buren, ze liet de meest ernstige zieken naar haar huis brengen, ze onthulde nooit de spiritualiteit van de talisman, noch het geheim van de geestelijkheid. Maar mevrouw Hadji Gülsüm, haar kind- en jeugdvriendin die ze graag heeft, lag op sterven.</p>
11.	<p>Gelip kendisini görmesini, hakkını helâl etmesini* rica ediyor, birbiri üstüne haber gönderiyordu. Şefika Molla* artık dayanamamıştı. Artık gidecekti. Lakin gideceği yeri düşününce yüzünü buruşturdu. Selânîk'in* aşağı tarafı, deniz kenarları hep gâvur memleketiydi. Gülsüm Hanım*, evlâtlarının sözüne kanmış, bu yaştan sonra içinde doğduğu, büyüdüğü, içinde gelin olduğu, içinde doğurduğu ana evini, Müslüman* mahallesini bırakıp Yalılar'a* gitmişti.</p>	11.	<p>Ze stuurde voortdurend naar Şefika Molla berichten waarin ze verzocht om haar te komen bezoeken en elkaar volgens de islamitische tradities hun schulden te vergeven. Şefika Molla kon het niet langer volhouden en besloot om mevrouw Hadji Gülsüm een bezoekje te brengen. Maar toen ze dacht aan de plaats waar ze naartoe moest gaan, vertrok haar gezicht. In het laagste gedeelte van Thessaloniki, aan de kust, woonden er veel christenhonden. Mevrouw Gülsüm had zich laten overtuigen door haar kinderen en had op haar leeftijd de moslimwijk waar ze geboren, opgegroeid en getrouwd was en ook haar kinderen had gebaard, verlaten om in de wijk Yalılar te gaan wonen.</p>
12.	<p>O Yalılar* ki Müslüman* kadınlarının da orada Yahudi* karıları gibi açık saçık gezindiklerini Şefika Molla her vakit işitirdi. Son günlerinde, otuz senedir sabrederek; inip ağını, gözünü, gönlünü</p>	12.	<p>Şefika Molla hoorde voortdurend dat de moslimvrouwen er zonder hoofddoeken rondliepen zoals de joodse vrouwen. Hoe kon ze nu haar dagen geteld waren naar die vuile, zondige plaats gaan nadat</p>

	kirletmediği bu pis günah kuyusuna şimdi nasıl düşecekti?..		ze dertig jaren volhard had om niet naar beneden te gaan en haar ogen en hart niet bezoedeld had?
13.	Örtüye girmeden evvel bir kerecik babası ile denizi görmeye gitmişti. Dik sokaklardan inmişler, Beyaz Kule'nin* yanından geçmişlerdi. Kenara çekilmiş büyük yelken gemilerinin dibinde, kumlu çakıllara deniz vuruyor, beyaz köpükler hasıl ediyordu. Hem o gün ne uğursuz bir gündü.	13.	Voor ze een hoofddoek begon te dragen, was ze eens met haar vader naar de zee gaan kijken. Ze waren naar beneden gewandeld langs hellende straten en waren voorbij de Witte Toren gepasseerd. De grote zeilschepen waren op de oever getrokken, over de kiezelstenen en het zand spoelden golven waardoor er wit schuim ontstond rond de schepen. Wat was die dag een onheilspellende dag.
14.	Koncoloslari* öldürdükleri için birkaç Müslüman* asılıyordu. Birçok toplu, direkli gâvur vapurları limanı doldurmuştu. Zavallı asılanların ipek kuşakları çözülüyor, biraz çırpındıktan sonra uyur gibi başlarını büküyorlardı. Ayaklarının uçları kumlara dokunuyordu.	14.	Enkele moslims werden opgehangen, omdat ze wintergeesten gedood hadden. De haven stond vol met boten van de christenhonden en er stonden kanonnen en masten op. De arme mensen die opgehangen waren, werden ontdaan van hun touw en nadat ze een beetje spartelden, bogen ze hun hoofd alsof ze sliepen. De tippen van hun tenen raakten het zand.
15.	Karmakarışık bir Yahudi*, bir Rum* kalabalığının arasında, babası onu kollarından tutmuş, yukarı kaldırarak bu soğuk manzarayı göstermişti. Günlerce boyunları iplerde takılı, rüzgârla sallanan bu iriyarı, başı kabak Müslümanların*,	15.	In een drukte van joden en Grieken had haar vader haar bij de armen genomen en haar omhoog geheven om haar dit trieste tafereel te tonen. Dagenlang had ze het beeld van de kale, lijvige moslims die een wit papier gespeld hadden op hun borst maar niet

	<p>göğüslerindeki beyaz kâğıtların hayali zihninden çıkmamış, birçok geceler rüyasına girmiş, onu ağlatarak uyandırmıştı. Haftalar, aylar, yıllar geçti. İşte hâlâ unutamamıştı. Ne vakit deniz lafı olsa, o asılanlar gözünün önüne gelirdi.</p>		<p>kunnen vergeten. Ze waren opgehangen met een koord om hun hals en de wind slingerde hen heen en weer. Ze had er talloze nachtmerries over gehad en ze was steeds al wenend wakker geworden. Weken, maanden en jaren waren verstreken, maar ze had het nog altijd niet kunnen vergeten. Telkens er iets gezegd werd over de zee, zag ze opnieuw het beeld van de opgehangen mannen voor zich.</p>
16.	<p>Şimdilik Yalılar'a* gideceğini aklından geçirdikçe, hep bu çocukluk kabusu bütün düşüncelerini sarsıyor, yeniden asılmış birçok Müslümanlar* görecekmiş gibi meçhul, sebepsiz bir korku duyuyordu.</p> <p>Hiç aptessiz durmazdı. feracesini* giymeden evvel bir kere daha aptesini tazeledi. Sandıkta dura dura küf kokan feracenin* rengi ağarmıştı.</p>	16.	<p>Als ze eraan dacht dat ze naar de wijk Yalılar zou gaan, onderbrak deze nachtmerrie uit haar kindertijd haar gedachten en werd ze onnodig bang alsof ze opnieuw talloze opgehangen moslims zou zien.</p> <p>Şefika Molla zorgde ervoor dat ze steeds in een toestand van rituele reinheid was. Alvorens ze haar zwarte, lange overjas aandeed, verrichte ze nog eens de rituele wassing. Haar overjas rook naar schimmel en was verbleekt, omdat hij lange tijd in de kist gelegen had.</p>
17.	<p>Kalın yaşmağını* yaptı. Ağacın dibinde onun giyinmesine yan gözle bakan Rüküş, abanoz bacaklarına beyaz bir çorap geçiriyordu. Bu hazırlanış belki bir saat sürdü. Fena bir şey yapıyorlarmış gibi derin bir sükûn içinde kapıdan çıktılar.</p>	17.	<p>Ze deed haar dikke nikaab, een sluier die het gezicht bedekt en alleen de ogen vrijlaat, om. Rüküş, die bij de boom stond en vanuit haar ooghoeken keek hoe Şefika Molla zich omkleedde, trok over haar zwarte benen een witte kous aan. Ze maakten zich klaar in</p>

	Mercan, ömründe ilk defa gördüğü bu seyahatin sebebini anlamamış, âdeta inanmıyor gibi tuhaf tuhaf bakıyor, hayretinden kımıldayamıyordu.		ongeveer een uur. In stilte verlieten ze het huis, zodat het leek alsof ze iets slechts deden. De kat Mercan die de eerste keer deze voorbereidingen zag om op stap te gaan, begreep niet waarom ze eropuit gingen. Ze keek vreemd net alsof ze het niet geloofde en kon uit verbazing niet bewegen.
18.	Şefika Molla, uzunca bir hırsız, bir yangın duası* okudu. Eve, bahçeye doğru üfledi. Dışarı çıktı. Rüküş Kadın, kapıyı güzelce kilitledikten sonra anahtarı Şefika Molla'ya verdi. Temiz, taş yollarda yürümeye başladılar. Sokak dardı. Sol taraftaki evlerin gölgelerinde yürüyorlardı. İkisi de yolu bilmiyordu.	18.	Şefika Molla bad een lang brand- en diefstalgebed en blies daarna in de richting van het huis en de tuin. Ze ging naar buiten. Nadat Rüküş de deur goed had afgesloten, gaf ze de sleutel aan Şefika Molla. Ze begonnen te stappen door de nette en stenen straat. Het was een smalle straat. Ze liepen in de schaduw van de huizen aan de linkerkant. Geen van beiden kende de weg.
19.	Evvela Beyaz Kule'ye* gitmek, oradan tramvay dedikleri arabaya binmek lazımdı. Öyle tarif etmişlerdi. Şefika Molla, aşağıya doğru inilmeye devam olundukça Beyaz Kule'ye* çıkılabileceğini tahmin ediyordu. Sokakta rasgeldiklerine yolu soruyorlardı. Şefika Molla hayretinden titriyor, içinden "Tüncina..." duasını* okuyordu.	19.	Eerst moesten ze naar de Witte Toren gaan en vervolgens daar op het voertuig stappen dat ze "tram" noemen. Zo hadden ze de weg beschreven. Şefika Molla dacht dat ze wel bij de toren zouden komen als ze bleven afdalen. Ze vroegen de weg aan mensen die ze tegenkwamen op straat. Şefika Molla trilde van verbazing en prevelde het gebed Tüncina dat de Moslims beschermt tegen het kwade.
20.	O ne evler, ne binalar, ne dükkânlardı... Bütün dünya değişmişti.	20.	Wat voor een huizen, gebouwen en winkels zijn dat? De hele

	<p>Selânîk* artık onun hayalinde kalan yarım asır evvelki Selânîk'e* hiç benzemiyordu. Hele tramvaylar... Aman Yarabbi!.. Bunlar nasıl şeylerdi? Birtakım arabalar, atsız, öküzsüz, canlı gibi, kendi kendilerine koşup gidiyorlardı. Şefika Molla bunlara binecekti ha!...</p>		<p>wereld was veranderd. Het huidige Thessaloniki leek helemaal niet meer op de stad van een halve eeuw geleden die ze zich herinnerde. En die trams dan! Mijn God, wat voor een dingen waren dat? Een aantal wagens reden zonder paard of os helemaal alleen net alsof het levende wezens waren. Şefika Molla die in die tuigen zou instappen? Vergeet dat maar!</p>
21.	<p>Yanında, etrafına aptal aptal bakarak gelen Rüküş'e, “Büyük sözüme tövbe!” dedi. “Bu şeytan makinesine binmek... Çare yok, yayan gideceğiz...” İçinden "Ayetele kürsi'yi* okuyor, daha ziyade günaha girmemek için etrafına bakmıyordu. Yürüdüler, yürüdüler. Beyaz Kule'nin* yanından, Sanayi Mektebi'nin* akaretlerinin önünden geçtiler.</p>	21.	<p>Tegen Rüküş, die naast haar liep en met grote ogen om zich heen keek, zei ze: “Ik hoop dat ik mijn woord zal kunnen houden, maar ik rijd niet mee in deze duivelse machine! Er is niets aan te doen, we zullen dan maar te voet verder gaan.” Ze begon de Ayatal Kursi, het meest achtbare vers in de Koran, te prevelen en keek niet meer om zich heen om zo te vermijden dat ze nog meer zou zondigen. Ze legden een hele lange weg af. Ze liepen langs de Witte Toren en voorbij de gebouwen van de beroepsschool.</p>
22.	<p>Nihayet Kışla Meydanı'na* gelmişlerdi. Şefika Molla etrafına bakındı. Hayal meyal hatırlıyordu. Buralar hep mezarlıktı. Beyaz Kule'den* sonra hiç ev, tarla filân yoktu. Rahmetli kocası Hacı* Hafız* Mehmet Efendi'den işitmişti ki Vali Mürtet Paşa, bu mezarlıkları bozdurmuş... Demek sahi imiş...</p>	22.	<p>Eindelijk bereikten ze het Kazerneplein. Şefika Molla keek om zich heen. Ze herinnerde zich een aantal dingen. Vroeger was er hier een begraafplaats. Na de Witte Toren stonden er toen geen huizen, akkers, enz. Haar overleden echtgenoot had van meneer Hadji Hafiz Mehmet gehoord dat de provinciegouverneur Mürtet</p>

			Paşa deze grafplaats had laten ontruimen. Het was dus echt waar.
23.	<p>Birden böyle bozulmuş mümin mezarları üzerinde yürümek onun kalbine derin bir haşyet verdi. Büyük bir küfür edilmiş gibi titremeye başladı:</p> <p>“Haydi, Rüküş, geri dönelim, diye geçiriyordu, evimize kaçalım. Çarpılacağız. Buraları hep mezardı. Dünyanın sonu gelmiş, insanlar azmış, her tarafı gâvur kaplamış...”</p>	23.	<p>Plots was ze bang om over de verstoorde graven van gelovigen te lopen. Şefika Molla begon te rillen alsof er iemand hard gevloekt had en geeuwde: “Kom, Rüküş, laten we teruggaan, laten we naar huis gaan. We zullen door God neergebliksemd worden. Vroeger was er hier een kerkhof. Het einde van de wereld is in zicht, de mensen weten niet meer wat ze doen, alles is door de christenhonden ingepalmd.”</p>
24.	<p>Boğuluyor gibi oluyordu. Rüküş de bu değişikliklerden ürkmüştü. Otuz senedir evden bakkala, bakkaldan eve gidip gelirdi. Başka her şeylerini kapıdan gezdirici satıcılardan alırlardı. İkisinin de dizleri titriyordu, terliyordular. Ömürlerinde bu kadar uzun yol yürümemişlerdi. Şefika Molla nefes almak için biraz durdu. Gözlerini yerden kaldırdı.</p>	24.	<p>Het was net alsof ze aan het stikken was. Rüküş was ook bang geworden door al die veranderingen. Ze ging al dertig jaar alleen maar van huis naar de kruidenierswinkel en van daar terug naar huis. Alle andere dingen die ze nodig hadden, kochten ze bij handelaars die van deur tot deur gingen.</p> <p>De knieën van beide vrouwen knikten, ze zweetten. Ze hadden nog nooit zo ver gewandeld. Şefika Molla stopte even om op adem te komen en keek op.</p>
25.	<p>Karşısına baktı:</p> <p>“Oh, çok şükür yarabbi!” diye haykırdı.</p> <p>Önünde küçük kubbesiyle al, yeşil camlı penceresiyle</p>	25.	<p>Ze keek naar de overkant en riep: “Oef... Godzijdank, mijn God!”. Voor hen stond er een mooi, elegant mausoleum met een kleine koepel en rode en groene glasramen. De muren waren loodkleurig,</p>

	güzel, zarif bir türbe* yükseliyordu. Duvarları koyu kil ile sıvanmış gibi kurşun renginde idi. Etrafında incecik bir duvar vardı. Arkasından deniz görünüyordu.		het lijkt alsof ze met donkere klei gepleisterd waren. Het mausoleum was omringd met een hele dunne muur. Achter het gebouw zagen ze de zee.
26.	Biraz gerisindeki gayet büyük, tek çatılı binanın bir minare* kadar yüksek olan bacasından duman çıkıyordu. Mutlaka bir fabrika olacaktı. Zira durmadan "puh, puh, puh" diye sıkıcı, yorucu bir ses çıkarıyordu. Şefika Molla* bu gâvur işinin iğrenç sesinin bu güzel, bu zarif türbecikte* yatan zavallı evliya efendiciğimiz hazretçiklerini ne kadar rahatsız ettiğini düşündü.	26.	Een beetje erachter stond een groot gebouw met één dak en er kwam rook uit de schoorsteen die zo hoog was als een minaret. Dat zal vast een fabriek zijn, want er kwamen voortdurend vervelende, vermoeiende pufgeluiden uit. Şefika Molla dacht na over hoe erg het afschuwelijke geluid van het vuile gebouw dat gebouwd was door de christenhonden de arme heilige die in het mausoleum begraven lag wel niet zou storen.
27.	Acaba bu türbeyi* kim yaptırmıştı? Daha yeni idi. Evvel zaman türbeleri* gibi ağır, kaba taştan değildi. Tıpkı minimini bir camiye* benziyordu. Kim bilir önünden geçen bu atsız, öküzsüz şeytan arabalarına, açık saçık karılara, daha bin türlü gâvurluklara ne kadar lanet ederdi. İşte böyle nihayet bir gün dünya batacağı.	27.	Ze vroeg zich af wie het had laten bouwen. Het was nog een nieuw gebouw. Het was niet gebouwd met zware, grote stenen zoals vroeger. Het leek op een kleine moskee. Wie weet hoe erg het mausoleum de duivelse wagens zonder paard of os, de vrouwen zonder hoofddoek en de duizenden andere dingen van de christenhonden die er voorbij passeerden, vervloekte. Zo zal op een dag de wereld vergaan.
28.	“Rüküş gel, şu zatı ziyaret edelim.” dedi. İkisi de türbeye* doğru yürüdüler. Fakat ihtiramdan, çok yaklaşıyorlardı. On	28.	“Kom Rüküş, laten we de heilige een bezoekje brengen.”, zei ze. Beiden liepen naar het mausoleum toe, maar uit respect

	adım kadar uzak durdular. Ellerini kaldırdılar. Okumaya başladılar. Gelen geçen, "Ne yapıyorlar?.." diye onlara bakıyordu. Şefika Molla etrafını görmüyordu. Fatıhasını* bitirip ellerini yüzüne kavuşturduktan sonra tekrar türbeye* daldı.		gingen ze niet te dicht staan. Op ongeveer tien passen ervan bleven ze stilstaan. Ze staken hun handen in de lucht en begonnen te bidden. De voorbijgangers keken naar hen en vroegen zich af wat ze aan het doen waren. Şefika Molla zag niet wat er rond haar gebeurde. Nadat ze de Soera al-Fatiha, de eerst soera uit de Koran, had gebeden en haar handen over haar gezicht gewreven had, begon ze opnieuw naar het mausoleum te staren.
29.	Minimini bir camiye*, Muhammediye kitabındaki* resmini gördüğü cennet köşklerine ne kadar benziyordu. Hatta o cennet köşkleri gibi kubbesi armudî, saçaklarının üstü yukarı kalkıktı. Acaba içinde hangi zat yatıyordu! Ah buralarda evliya bir tane mi idi? Çocukluğunda hatırladığı bu geniş mezarlıkta yirmiden ziyade kandilli mezar vardı. Ne ise... Çok şükür bir tanesini olsun bırakmışlardı. Heyecanla, meftuniyetle hâlâ bakıyordu.	29.	Wat leek het toch op een kleine moskee, op de hemelse paviljoenen waarvan ze de foto in het boek Muhammediye, een boek over Allah en de Islam, gezien had. De koepel van het mausoleum was zoals die van de hemelse paviljoenen peervormig en de dakranden krulden naar boven. Welke heilige zou er begraven liggen? Ligt er hier maar één heilige begraven? In haar kindertijd waren er op deze begraafplaats meer dan twintig graven met een kandelaar erop. Het is nu eenmaal zo. Godzijdank, er blijft toch nog één over. Verwonderd en gefascineerd keek ze nog steeds naar het mausoleum.
30.	İnce duvarlarının arasında bir ıslaklık gördü. İçerisinde çeşme de vardı. Ah nasıl girseydi de oradan içseydi. Ama o kadar terlemiş, o kadar fena şeyler görmüştü. Abdesti* sakatlanmamış	30.	Tussen de dunne muren zag ze een natte plek. Er was dus ook een kraan in het mausoleum. Ah, kon ze er maar binnen gaan om er ook eens van te drinken. Ze had heel wat gezweet en heel

	<p>mydı? Bu sakat abdestle*, bu mübarek yere girmeye nasıl cesaret edebilirdi?...</p>		<p>wat foute dingen gezien. Moest ze haar rituele wassing niet opnieuw uitvoeren? Hoe zou ze zo naar binnen durven te gaan in deze heilige plaats?</p>
31.	<p>Birdenbire kalbinde şiddetli bir heyecan duydu. Elleri ayakları titremeye başladı. Gözlerine inanamıyordu. Kısık bir sesle Rüküş'e,</p> <p>“A, aaa... Gördün mü, şapkalıları gördün mü?” dedi.</p> <p>Rüküş de ağlayarak,</p> <p>“Gördüm!” diye cevap verdi.</p> <p>Hıçkırmaya başladı. Artık bu dünya batmasın da neresi batsın...</p>	31.	<p>Plots ging haar hart wild tekeer. Haar handen en voeten beefden. Ze geloofde niet wat ze zag. Fluisterend vroeg ze aan Rüküş: "Heb je ook de mannen met de hoed op hun hoofd gezien?". Rüküş antwoordde al wenend: "Ik heb ze gezien!". Ze begon te snikken. Als deze wereld niet vergaat, wat zou er dan wel vergaan?!</p>
32.	<p>İki şapkalı konuşarak türbenin* içine girmişlerdi. Hiçbir türbeye*, bir evliyanın yanına gâvur girer miydi? Şefika Molla yere düşecekti...</p> <p>"Müslüman* yok mu, ümmet-i Muhammet, imdat, imdat!" diye bağırarak için ağzını açıyordu. Kalbinden kopan acı bir düğüm boğazına tıkanıyordu. Sesi çıkmıyordu.</p>	32.	<p>De mannen met de hoed waren al pratend het mausoleum binnen gewandeld. Gingen christenhonden binnen in een plaats waar er een heilige begraven ligt? Şefika Molla viel bijna flauw. Ze opende haar mond om te roepen: “Zijn er geen moslims, waar is de islamitische geloofsgemeenschap? Help! Help!“. Een harde krop uit haar hart bleef in haar keel steken. Ze kon geen woord uitbrengen.</p>
33.	<p>Sanki o onda bütün vücuduna inme inmişti. Yalnız gözleri görüyordu. Etrafına baktı. Hiç Müslüman* yoktu. Ne bir sarıklı*,</p>	33.	<p>Het was alsof haar volledige lichaam verlamd was. Ze kon enkel nog zien. Ze keek om zich heen, maar zag geen moslim. Er was</p>

	ne bir cübbeli*, ne bir abanîli* adam görülüyordu. Şapkalılar, fesli*, frenk gömleklili* herifler hızlı hızlı geçiyorlardı. Birtakım çan sesleri işitti. İki taraftan da atsız, öküzsüz şeytan arabaları geliyordu.		geen enkele man met een tulband, een gewaad of een witte tulband te bespeuren. Mannen met een hoed, een fez of een Europees hemd met een kraag wandelden vlug voorbij. Ze hoorde enkele bellen luiden. Langs beide kanten kwamen er duivelse wagens zonder paard of os aangereden.
34.	Ezilmemek için geri çekildiler. Kılıçlı, kır bıyıklı bir zabıt* yaftalı bir direğin dibinde ayakta duruyordu. Acaba Müslüman* mıydı? Şimdi gâvurdan da zabıt* olduğu söyleniyordu. Şefika Molla ıstıraptan, heyecandan kendini kaybetmişti, daha ziyade muhakeme edemedi. Zabite* yaklaştı.	34.	Ze stapten achteruit, opdat het tuig hen niet zou overrijden. Een officier met een zwaard en een grijze snor stond aan een paal met een bord. Zou hij moslim zijn? De verhalen deden de ronde dat christenhonden nu ook officier konden worden. Şefika Molla was door de pijn en de verbazing niet meer zichzelf en ze kon niet meer nadenken. Ze stapte naar de officier toe.
35.	“Oğlum, sen Müslüman* mısın?” diye sordu. Zabıt* birdenbire şaşaladı. Şefika Molla'yı, Rüküş'ü baştan aşağı süzdükten sonra cevap verdi: “Müslüman'ım* elhamdülillah*, ne diye sordunuz valde?”.	35.	Ze vroeg: “Mijn zoon, ben jij moslim?”. De officier was verbaasd. Nadat hij Şefika Molla en Rüküş van top tot teen bekeken had, antwoordde hij: “Met dank aan God, ik ben moslim. Waarom vraag je dat, moedertje?”.
36.	Şefika Molla, hıçkırıkla hıçkırıkla ağlamaya başladı: “Ah, ne günlere kaldık. Nasıl tahammül ediyorsun oğlum? Bir zatın, bir evliyanın yanına, bir türbeye* şapkalı gâvurlar giriyor da, siz Müslümanlar* aldırılmadan bakıyorsunuz...” dedi.	36.	Şefika Molla begon te snikken en zei: “In wat voor een wereld leven wij. Hoe kan je het verdragen, mijn zoon? Christenhonden met hoeden gaan binnen in een mausoleum waar er een heilige begraven is en jullie, de moslims, staan er als op te kijken alsof er

	Zabit* anlamamış, aptallamıştı: “Hangi türbeye*?...”		niets is gebeurd.”. De officier begreep het niet en vroeg verward: “In welk mausoleum gaan er christenen binnen?”.
37.	“Hangisine olacak, işte şu türbeye*! Gözümüzle gördük. İki şapkalı girdi, Rüküş de gördü. Hem hâlâ çıkmadılar...”. Zabit* gülmeye başladı. Gayet tuhaf bir şey işitmiş gibi gülüyordu. “Ayol hanım nine, o, türbe* değil...” dedi. Atsız, öküzsüz arabalar biraz durmuşlar, çanlarını çalmışlardı.	37.	“In welk denk je? Dat daar natuurlijk! We hebben het met onze eigen ogen gezien. Twee mannen met een hoed zijn er binnen gegaan. Rüküş heeft het ook gezien en ze zijn nog steeds niet naar buiten gekomen.”, antwoordde Şefika Molla. De officier begon te lachen alsof hij iets heel vreemds gehoord had en zei: “Nee, mevrouw dat is geen mausoleum.”. De wagens zonder paard of os hadden een beetje halt gehouden en hadden hun bel laten rinkelen.
38.	Şimdi biri bir tarafa, biri öbür tarafa gitmişti. Şefika Molla, soluk, sönmüş gözlerini açtı. Büyük bir hayretle sordu: “Türbe* değil mi, ya ne?...” Zabit* hâlâ gülüyordu: “O belediye abdesthanesidir” dedi, “su dökmek için herkes girebilir.” !!!...	38.	Nu was de ene naar een kant en de andere naar de andere kant gereden. Şefika Molla had haar lichte, uitgedoofde ogen open gedaan. Verwonderd vroeg ze: “Is het geen mausoleum, wat is het dan wel?”. De officier lachte nog steeds en zei: “Dat is een openbaar toilet, iedereen kan er binnen gaan om zijn behoeften te doen.”
5.2 “Perili Köşk” hikâyesinin çevirisi			
39.	“Perili Köşk”	39.	“Het bespookte landhuis”

40.	<p>Sermet Bey döndü, arkasındaki bekçiye, “İşte bir boş köşk daha!” dedi.</p> <p>Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, şık bir bina, mermerdenmiş gibi göz kamaştırarak derecede parlıyordu. Tarhlarını yabancı otlar bürümüş.</p>	40.	<p>Meneer Sermet draaide zich om en zei tegen de bewaker die achter hem stond: “Daar staat er nog een onbewoond landhuis!”.</p> <p>Voor een klein dennenbos stond een wit, stijlvol gebouw en het schitterde oogverblindend alsof het van marmer was. De bloemperken waren verwilderd en stonden vol met onkruid.</p>
41.	<p>Bahçesinin demir kapısında büyük bir “Kiralıktır” levhası asılıydı. Bekçi başını salladı: “Geç efendim, geç!... Orası size gelmez.” “Niçin canım?”</p>	41.	<p>Er hing een groot bord met “Te huur” aan de ijzeren poort van de tuin. De bewaker schudde zijn hoofd: “Loop door, meneer, loop door! Dat huis is niets voor jullie.”. “Waarom?”</p>
42.	<p>“Demin gösterdiğim evi tutunuz. Küçük ama çok uğurludur. Kim oturursa senesinde erkek çocuğu dünyaya gelir.” “On iki kişi nasıl sığarız beş odaya! Buraya bakalım, buraya... Tam bize göre...”</p>	42.	<p>“Huur het huis dat ik u daarnet heb getoond. Het is klein, maar het brengt de bewoner geluk. Wie het huurt, wordt binnen het jaar vader van een zoon.” “Vijf kamers voor twaalf personen is veel te weinig! Laten we naar dit huis hier kijken. Zoiets zoeken we.”</p>
43.	<p>Bekçi tekrar, kati bir işaretle, “Burada oturamazsınız efendim...” dedi. Sermet Bey, gözünü köşkten alamıyordu. Her tarafında</p>	43.	<p>De bewaker volhardde en zei: “Hier kunt u niet wonen, meneer Sermet.”. Meneer Sermet bleef maar staren naar de villa die aan elke</p>

	geniş balkonları vardı. Temellerinin üzerine yaslanmış sanılacaktı. Kuluçka yatan beyaz bir Nemse tavuğu* gibi yayvandı.		kant voorzien was van grote balkons. Je zou denken dat het landhuis op zijn fundamenteen leunde. De villa was zo plomp als een broedende, witte Oostenrijkse kip.
44.	Yirmi senedir, çoluğa çocuğa kavuşalıdan beri hep böyle bir yuva tahayyül ederlerdi. Asabi bir istical ile, “Niçin oturamayız?” diye sordu. “Efendim, bu köşkte peri vardır.”	44.	Twintig jaar, sinds ze kinderen hadden, hadden zijn vrouw en hij over zo’n nest gedroomd. “Waarom kunnen wij er niet wonen?”, vroeg meneer Sermet op een ongeduldige, zenuwachtige manier. “Meneer, in dit huis dwalen er spoken rond.”
45.	“Ne perisi?” “Bayağı peri! Gece çıkar. Evdekilere rahat vermez.” Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi. Gözle kulak onca birer yalan kovuğuydu.	45.	“Hoezo, spoken?”, vroeg meneer Sermet. “Je weet wel, geesten. ’s Nachts komen ze tevoorschijn en verstoren ze de nachtrust van de bewoners.” Meneer Sermet geloofde niet in wat hij zelf zag met zijn ogen en hoorde met zijn oren. Hij geloofde niet dat iets bestond, alvorens het zelf heel stevig vastgehouden en gevoeld te hebben. Het zicht en het gehoor zorgen volgens hem soms voor verkeerde interpretaties.
46.	Yalanlar hep bize bu dört kapıdan girerdi. Fakat el... fakat lamise, hiç dolma yutmazdı. Bütün hurafeler, batıl itikatlar dimağımıza hücum için gözle kulağa koşardı.	46.	Leugens bereiken ons altijd via deze vier poorten. Het bijgeloof probeert onze geest aan te vallen via het oog en de oor. “Het spook zal ons geen kwaad doen.”, lachte meneer Sermet.

	<p>Güldü, “Perinin bize zararı dokunmaz!” dedi. Bekçi bir küfür işitmiş gibi Sermet Beyin yüzüne baktı. “Her giren evvela böyle söyler, ama bir ay oturamaz.”</p>		<p>De bewaker keek naar meneer Sermet alsof hij gevloekt had en zei: “Elke huurder zegt hetzelfde voor hij er gaat wonen, maar houdt het er amper een maand vol.”.</p>
47.	<p>“Senin nene lazım. Haydi burasını gezelim.” “Anahtarı sahibindedir.” “Sahibi kim?” “Sahibi Hacı* Niyazi Efendi. İşte şu yandaki köşkte oturan...” “Haydi anahtarı alalım.” “Peki, ama...”</p>	47.	<p>“Waar bemoei je je mee? Kom, laten we het huis eens van binnen bekijken.” “De sleutel is vast te verkrijgen bij de huisbaas.”, zei de bewaker. “Wie is dat?”, vroeg meneer Sermet. “Meneer Hadji Niyazi. Hij woont in het landhuis hiernaast.” “Kom, laten we de sleutel gaan vragen.”, zei meneer Sermet. “Goed, maar...”</p>
48.	<p>Döndüler. Sık ağaçlar arasından yalnız üst katının çatısı görünen kırmızı aşıboyalı bir eski eve doğru yürüyorlardı. İhtiyar bekçi yolda beyaz köşkün tarihini kısaca anlattı. On senedir buraya girenler bir aydan ziyade oturamamışlardı.</p>	48.	<p>Ze draaiden zich om en wandelden naar een oud huis dat geverfd was in rode okerverf en waarvan enkel het dak van de bovenste verdieping uitkwam boven de bomen die dicht bij elkaar geplant waren. De oude bewaker vertelde onderweg de korte geschiedenis van het witte landhuis. De laatste tien jaar hadden de verschillende huurders er niet langer dan een maand kunnen wonen.</p>

49.	Evvla peri görünüyor, sonra büyük büyük taşlar atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, içeridekilere geceleri hiç rahat vermiyordu. Kiracılardan ikisinin yüreğine inmiş, üçünün evlatlıkları çarpılmış, birisinin karısı korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü. Gölgelerinde koyunlar otlayan çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler. Kırmızı köşkün yeşil kapısını çaldılar.	49.	Eerst verscheen het spook, daarna gooide het met grote stenen naar het huis, vervolgens gooide het de ramen stuk en 's nachts liet het de bewoners nooit met rust. Twee van de huurders hadden een hartinfarct gekregen, de adoptiekinderen van drie van de huurders raakten bezeten door de duivel en de vrouw van een van de huurders had een miskraam gehad toen ze zes maand zwanger was. Ze liepen onder de bloeiende amandelbomen waaronder schapen stonden te grazen in de schaduw. Aan de groene deur van het rode landhuis belden ze aan.
50.	Hacı* Niyazi Efendi eski bir evkaf memuruydu. Hürriyet'te* tazminat alarak daireden çekilmiş, ev alıp satmakla geçinmeye başlamıştı. Fakat çok doğru bir adamdı. Senede belki yüz ev sattığı halde kendi perili köşkünü hariçten gelip Hanya'dan Konya'dan haberi olmayan enayi bir müşteriyi sokmuyor, “Allah'tan korkarım neme lazım!” diyordu.	50.	Meneer Hadji Niyazi was een oud-ambtenaar van het kantoor van een vrome stichting. In de Verlichting, periode die begint in 1908 met het herstellen van de constitutie in het Ottomaanse Rijk en duurt tot 1920, werd hij ontslaan waarbij hij een ontslagpremie kreeg. Daarna begon hij zijn brood te verdienen met het kopen en het verkopen van huizen. Hij was een heel eerlijke man. Hoewel hij ongeveer honderd huizen per jaar verkocht, verhuurde hij het bespookte landhuis niet aan onwetende klanten. Hij zei: “Ik ben bang van God, ik heb het niet nodig.”.
51.	Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı. Kapıyı kendi açtı. Sermet Bey evi gezmek istediğini söyledi.	51.	De eigenaar hield het niet geheim dat het landhuis behekst was. Hij deed de deur zelf open. Meneer Sermet zei dat hij een

	<p>“Pekâlâ, buyurun!” dedi.</p> <p>Önlerine düştü. Bahçeden geçtiler. Hacı* Niyazi Efendi sokakta sarı aba cübbesinin* cebinde piriñ bir anahtar çıkardı. Bahçe kapısını açtı.</p>		<p>rondleiding wou in het huis. “Goed, kom maar binnen.”, antwoordde de eigenaar.</p> <p>Hij liep voor hen de tuin door. Meneer Hadji Niyazi nam op straat de geelkoperen sleutel uit zijn gele, geweven bovenkleed en deed de poort van de tuin open.</p>
52.	<p>Sermet Beye,</p> <p>“Bu anahtar köşkü de açar...” dedi.</p> <p>Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz vahşiydi. Bakımsızlıktan, ayak basmamış bir dere içine dönmüştü. Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da vahşi bir sükûn vardı.</p>	52.	<p>Hij zei tegen meneer Sermet: “Met deze sleutel kan ook de deur van het huis geopend worden.”.</p> <p>Ze liepen verder, de tuin was wel degelijk een beetje verwilderd. Door het gebrek aan onderhoud was die als het ware veranderd in een uitgedroogde rivierbedding waar nog niemand geweest was. In het kleine dennenbos achter het huis was het muisstil.</p>
53.	<p>Bekçi köşke girmede. Kapıda kaldı. Sermet Bey, ev sahibiyle gezdi. Tezyinata hiç diyecek yoktu. Alt kat bütün mermerdi. Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamdı.</p> <p>“Kirası ne kadar?”</p> <p>“Çok istemiyorum. Yüz seksen lira*. Ama üç seneliğini peşin isterim.”</p>	53.	<p>De bewaker ging niet mee naar binnen en bleef buiten wachten terwijl de eigenaar van het landhuis meneer Sermet rondleidde. Het huis was mooi gedecoreerd. De volledige benedenverdieping was in marmer. De waterciterne, de badkamer, de waterput, de kippenhokken en de stallen waren allemaal in uitstekende staat.</p> <p>“Hoeveel bedraagt de huur?”, vroeg meneer Sermet.</p> <p>“Eigenlijk vraag ik niet veel. Slechts 180 lira per jaar, maar ik wil meteen de huur voor drie jaar.”, zei meneer Hadji Niyazi.</p>

54.	<p>“Niçin?”</p> <p>“Bakınız beyim, niçin: Düşmanlarım, köşk kiracısız kalsın diye peri lafi çıkarmışlar. Birisi girdi mi, herkes fisebilillah peri propagandasına başlar. Nihayet kiracılar işittikleri yalanı, gördük sanıyorlar. Mesela kış ortası köşkü başıma bırakıp savuşuyorlar. Daha fenası, çıkanlar propagandacılar katılıyor. İki sene daha böyle giderse malımı ne satabileceğim, ne de kiracı bulabileceğim.”</p>	54.	<p>“Waarom?”</p> <p>“Omdat mijn vijanden roddels verspreiden over spoken die in mijn landhuis verschijnen, opdat er geen huurders zouden intrekken. Zodra het verhuurd is, begint iedereen te roddelen over de spoken. Uiteindelijk geloven de huurders de leugens die ze horen en beginnen ze de spoken te zien. Ze verlaten bijvoorbeeld in het midden van de winter het landhuis. Erger nog, ze doen zelf mee aan het verspreiden van de roddels. Als het nog een jaar of twee zo verder gaat, dan zal niemand meer mijn huis willen kopen of huren.”</p>
55.	<p>Sermet Bey sordu:</p> <p>“Köşkünüz ne kadar boş kaldı?”</p> <p>“Vakıa şimdiye kadar hemen hiç... Fakat giren, komşuların lafına kapılır. Çok durmaz. Ürker, kaçır.”</p> <p>“Ben ürkmem.”</p> <p>“İnşallah.”</p> <p>“Fakat üç senelik peşin, bu biraz ağır...”</p> <p>“Ne yapayım beyim. Canım yandı. İsterseniz...”</p>	55.	<p>“Hoe lang is uw huis onbewoond gebleven?”, vroeg meneer Sermet.</p> <p>“Eerlijk gezegd, tot nu toe nog niet zo lang. Maar de nieuwe bewoners geloven de verhalen van de burens. Daardoor blijven ze er nooit lang wonen, want ze worden bang en vluchten weg.”</p> <p>“Ik ben nooit bang.”</p> <p>“Ik hoop het.”, zei meneer Hadji Niyazi.</p> <p>“Een onmiddellijke inning van drie jaar huishuur vind ik wel heel veel.”</p> <p>“Ik kan er niets aan doen, meneer. Ik heb heel wat problemen</p>

			gehad. Als u wilt...”.
56.	<p>Sermet Bey köşkü çok beğenmişti. Hem kirası da ucuzdu. Şimdi üç odalı kulübelerin seneliğine yüz elli lira* istiyorlardı.</p> <p>Hemen o gün kontratı yaptılar. Üç senelik kira olan beş yüz kırk lira* peşin verilecekti. Hacı* Niyazi Efendi'nin evinden çıktuktan sonra Sermet Bey bekçiyi çağırdı, bahşiş diye bir yirmi beşlik kağıt verdi.</p>	56.	<p>Meneer Sermet was verliefd geworden op het landhuis. Bovendien was de huishuur niet veel. Tegenwoordig vragen ze voor een eenvoudig huisje met drie kamers 150 lira per jaar.</p> <p>Diezelfde dag nog werd het huurcontract opgesteld. Zoals afgesproken zou een som van 540 lira, de huishuur voor drie jaar, contant betaald worden. Toen meneer Sermet naar buiten kwam, riep hij de bewaker en gaf hem een fooi van 25 lira.</p>
57.	<p>Bekçi, “Paranıza yazık oldu efendi” dedi, “üç sene değil, üç ay oturamazsınız.” “Görürsün.” “Görürüz. Hacı* Efendi her girenden böyle üç seneliğini peşin alır, ama hiç birisi bir yaz kalamaz. Verdikleri para da yanar.”</p>	57.	<p>“Het is jammer van uw geld, meneer. U zal er niet drie jaar, maar amper drie maanden kunnen blijven wonen.”, zei de bewaker. “Je zal zien.”, antwoordde meneer Sermet. “We zullen zien. Meneer Hadji Niyazi vraagt aan elke huurder een voorschot van drie jaar huishuur, maar geen enkele kan er een zomer blijven wonen. Hun geld krijgen ze niet terug.”</p>
58.	<p>Sermet Bey bir hafta sonra kalabalık ailesiyle köşke taşındı. Halis bir zevk ehliydi. Her gece çalgı çağanak, yemek, içmek, keyif, sefa gırla giderdi. Daima akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri bulunurdu.</p>	58.	<p>Een week later verhuisde meneer Sermet met zijn grote gezin naar het landhuis. Ze maakten graag plezier. Elke nacht speelden ze muziek, aten en dronken ze en amuseerden ze zich. Altijd waren er vier of vijf mannelijke en vrouwelijke familieleden op bezoek om mee te feesten.</p>

59.	<p>Sermet Bey Türkiyeliydi. Fakat Avrupalıların “Gündüz cefa, gece sefa” düsturunu kabul etmişti. Çocukları mektebe* giderlerdi. Kızlarını büyük ticarethanelere kâtip diye yerleştirmişti. Karısı kız mekteplerinde* piyano dersi verirdi. Evde çalışmayan yalnız yetmiş beşlik annesiydi. O da mutfağa, hizmetçilere filan bakardı.</p>	59.	<p>Meneer Sermet was van Turkse afkomst, maar hij had de gewoonte van de Europeanen overgenomen om overdag te werken en 's nachts plezier te maken. Zijn kinderen gingen naar school. Zijn dochters had hij als secretaresses laten aanstellen in grote handelshuizen. Zijn vrouw gaf pianolessen in meisjesscholen. Zijn moeder van 75 jaar oud was de enige in huis die niet werkte. Zij hield toezicht op de keuken en de huisbedienden.</p>
60.	<p>Yemeği gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı. Aradan on beş gün geçmedi. Bir gece aşağı kattan bir çığlık koptu. Hizmetçi Artemisya, avazı çıktığı kadar haykırarak yukarı koştu. Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi.</p> <p>“Gözünüze öyle görünmüştür!” dedi.</p>	60.	<p>Ze aten altijd omstreeks middernacht en gingen daarna meteen naar bed. Ongeveer twee weken later werd er op een nacht een luide kreet geslaakt op de benedenverdieping. De meid Artemisya schreeuwde zo hard als ze kon en liep naar boven. Ze meldde dat er in de tuin een wit gedaante rondliep tussen de dennen.</p> <p>“Je verbeeldt het je vast.”, zei meneer Sermet.</p>
61.	<p>Gören diğer hizmetçilere de kanmadılar. Çoluk çocuk, hepsi arka odanın balkonuna çıktılar. Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği beyaz hayaleti gördüler. Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu. Sermet Bey gözlerini uğuşturdu:</p> <p>“Vay anasını!” dedi, “Telkinin kuvvetine bak!”</p>	61.	<p>De andere huisbedienden die het gezien hadden, werden ook niet op hun woord geloofd. Het hele gezin ging naar het balkon aan de achterkant van het huis. Daar zagen ze het witte spook dat Artemisya aanwees. Het spook stond onder de bomen en het leek of het naar het landhuis keek. Meneer Sermet wreef in zijn ogen en zei verbaasd: “O, mijn hemel! Hoe groot is de kracht van</p>

			de suggestie toch!”.
62.	<p>Karısı, kızları, çocukları korkudan sapsarı kesildiler.</p> <p>Büyük kızı,</p> <p>“Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun?” dedi.</p> <p>“Görüyorum.”</p> <p>“Ey, o halde telkin ne demek?”</p> <p>“Buraya girdik gireli peri masalından başka bir şey işittik mi? Her gelen bir şey söyledi. Şimdi biz bu tesirle böyle hepimiz birden, olmayan bir şeyi görüyoruz.”</p> <p>“Bu mümkün değil.”</p> <p>“Nasıl değil?”</p>	62.	<p>Zijn vrouw, dochters en kinderen waren lijkleek geworden door de angst. “Over welke suggestie heb je het, vader? Het staat voor ons, zie je het niet?”, riep zijn oudste dochter.</p> <p>“Ik zie het.”, zei meneer Sermet</p> <p>“Waarom zeg je dan ‘suggestie’?”, vroeg ze.</p> <p>“Hebben we al over iets anders horen praten dan over het spook sinds we hier wonen? Iedereen heeft er wel iets over gezegd. Daardoor zien wij nu allemaal tegelijkertijd iets dat er niet is.”</p> <p>“Dat is onmogelijk.”, antwoordde zijn dochter.</p> <p>“Hoezo het is onmogelijk?”</p>
63.	<p>Sermet Bey, hokkabaz Kazanöv'ün nasıl bütün bir tiyatro halkına ceplerindeki saati yanlış gösterdiğini filan anlattı.</p> <p>“Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür” dedi, “fakat elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz. Hemen kaybolur.”. Sonra kalktı.</p>	63.	<p>Meneer Sermet legde uit hoe de goochelaar Kazanöv een volledig publiek van een theater had overtuigd dat hun uurwerken in hun zakken niet het juist uur aantoonden. “Onze ogen kunnen de leugens, die via onze oren binnenkomen, zien, maar we kunnen niet aanraken wat we zien. Het verdwijnt meteen.”, zei hij. Daarna stond hij op.</p>

64.	<p>Karısının menetmesini filan dinlemedi. Elini görünen hayale sürmek için bahçeye fırladı. Çamlara doğru gitti. Fakat hayal kaçtı. Kayboldu. O gece evin içinde Sermet Beyden başka kimse uyuyamadı.</p> <p>... Artık her gece bu hayali görüyorlardı. Sermet Bey, elini sürmeye çıkınca hayal kaçıyordu. Biraz alışır gibi oldular.</p>	64.	<p>Hij luisterde niet toen zijn vrouw zei dat hij niet weg mocht gaan. Hij liep naar de tuin om het spook dat ze zagen met zijn handen aan te raken. Hij liep in de richting van de dennenbomen, maar het spook vluchtte en verdween. Die nacht sliep niemand in het huis, uitgezonderd meneer Sermet.</p> <p>Vanaf die nacht verscheen het spook elke nacht. Telkens meneer Sermet naar buiten liep om het aan te raken met zijn handen, vluchtte het weg. Het leek alsof ze het een beetje gewoon waren geworden.</p>
65.	<p>Fakat bir gece hepsi uyurken müthiş bir sarsıntı köşkü yerinden oynattı. Balkonlara koştular. Bir şey göremediler.</p> <p>Sabahleyin yemek odasının dibinde kocaman bir taş buldular. Sermet Beye annesi, “Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helâl etmem*!” demeye başladı.</p>	65.	<p>Maar op een nacht toen ze allemaal sliepen, deed een hevige dreun het hele huis trillen. Ze liepen naar de balkons, maar konden niets zien. 's Morgens vonden ze buiten aan de kant van de eetkamer een enorme steen. De moeder van de heer des huizes zei af en toe dat ze hem zijn schulden niet zou vergeven volgens de islamitische tradities indien hij hen niet weghaalde uit het landhuis.</p>
66.	<p>Beş yüz kırk liraya* iki ay oturmak... Bu Sermet Beyin işine gelecek şey değildi. Ama gece aşırı büyük büyük taşlar ev halkına uyku uyutmuyor, hepsini heyecan içinde bırakıyordu. Sermet Bey, her defasında hayalin üzerine gidiyor, bir türlü elini süremiyordu. Taşların başladığını duyan komşular, “Daha çıkmazsanız</p>	66.	<p>Meneer Sermet vond 540 lira veel te veel voor amper twee maanden in het landhuis gewoond te hebben. Maar het vallen van de grote stenen zorgde ervoor dat 's nachts niemand in huis nog de slaap kon vatten en dat iedereen zenuwachtig werd. Meneer Sermet liep elke keer achter het spook aan, maar slaagde er maar</p>

	camlarınızı da kırar” diyorlardı.		niet in om het aan te raken. De bureen die hoorden dat het vallen van de stenen begonnen was, waarschuwdn dat het spook ook hun ruiten zou inslaan als ze het huis niet verlieten.
67.	Sermet Bey kontratin “Çıkarken bütün tamirat müstecire aittir” maddesini hatırlayarak daha ziyade canı sıkılıyor, bu cam kırma devresinin hululünden evvel bir şey yapmayı düşünüyordu. Yavaş yavaş kendi itikadı da bozulmaya başladı. Nihayet çıkmaya karar verdiler. Fakat başka bir ev bulamıyorlardı.	67.	De situatie verveelde meneer Sermet nog meer toen hij dacht aan de regel in het contract dat de huurder bij het verlaten van de woning alle schade moest vergoeden. Hij wou iets ondernemen voor de ramen aan diggelen gegooid werden. Stilaan begon hij er zelf ook niet meer in te geloven. Toen ze eindelijk besloten om te verhuizen, konden ze geen ander huis vinden.
68.	Köşke dair daha bin türlü hikâyeler işitmeye başladılar. Sözde burası eskiden kabristanmış. Mutfağın olduğu yerde beş yüz senelik bir evliya yatıyormuş... Sermet Bey, atılan taşlara, kırılan camlara rağmen hâlâ periye inanmıyordu. Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor, orada sır oluyordu.	68.	Ze hoorden nu ook nog duizenden andere verhalen over het landhuis. Er werd gezegd dat er vroeger een begraafplaats was en dat er een heilige van vijfhonderd jaar oud onder de keuken begraven lag. Ondanks de stenen die gegooid werden en de ingeslagen ramen, kon meneer Sermet nog steeds niet geloven in het spook. Het vluchtte steeds in het dennenbos om daar te verdwijnen.
69.	Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp birdenbire perinin karşısına çıkmayı, yahut arkasından yavaşça gidip elini sürüvermeyi düşündü. Evdekilerin hiçbiri buna razı olmadı, “Seni	69.	Op een dag had meneer Sermet het idee om zich te verstoppen in het dennenbos en plots voor het spook te verschijnen of het stilletjes te achtervolgen en het aan te raken. De andere bewoners

	hemen oracıkta çarpar!” diyorlardı. Fakat Sermet Bey, bunalan gönlüne rağmen, periye, ecinniye filan bir türlü inanmıyordu.		waren het er niet mee eens en waarschuwden dat het spook hem meteen zou verlammen. Ondanks dat hij het hele gedoe over het spook beu was, kon hij maar niet geloven in het spook, de djinn enz.
70.	Ertesi akşam koruya gitti. Büyük bir çamın alt dallarından birine bindi. Bekledi, bekledi. Gece yarısı oldu. Köştekiler de meraktan uyuyamıyorlardı. Zavallıların balkonlarda gezindiklerini görüyordu. Birdenbire yüreği hop etti. Hayal sökün etmişti.	70.	De volgende avond ging hij naar het bosje en klom op één van de onderste takken van een den. Hij wachtte en wachtte. Het werd middernacht. De anderen in het landhuis konden niet slapen, omdat ze bezorgd waren om hem. Hij zag ze ijsberen op het balkon. Plots sloeg zijn hart een slag over. Het spook was tevoorschijn gekomen.
71.	Eliyle dokununca gölge gibi uçup silineceğini katiyen bildiği halde yine Sermet Beyin dizleri titremeye başladı. İçinden, “Ben korkmuyorum, fakat vücudum korkuyor!” dedi. Yavaşça aşağı atladı. Hayalin arkasından yürüdü. Şeklinin hatları pek sarıh gözücüyordu. Yaklaştığını hayalet hiç duymadı. Yavaşça elini uzattı. Beyaz cisme dokundu. Hayal birdenbire fena halde ürktü. Ama kaybolmadı. Döndü, Sermet Beyi görünce alabildiğince kaçmaya başladı.	71.	Hoewel hij heel zeker was dat het zou verdwijnen als hij het aanraakte, begonnen zijn knieën toch te knikken. Hij prevelde: “Ik ben niet bang, maar mijn lichaam wel!”. Hij sprong voorzichtig van de tak en liep achter het spook waarvan het silhouet duidelijk zichtbaar was. Het had niet gehoord dat hij dichterbij was gekomen. Traag stak hij zijn hand uit. Hij raakte het witte lichaam aan. Het spook was plots heel erg geschrokken, maar het verdween niet. Het draaide zich om en toen het meneer Sermet zag, begon het zo snel mogelijk weg te lopen.

72.	<p>Sermet Bey, dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri filan olmadığını hemen anlamıştı. Peşini bırakmadı. Kovaladı. Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı. Gayet kuvvetliydi. Hayal, mukabele olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti.</p>	72.	<p>Toen hij het spook had aangeraakt en het niet verdwenen was, had meneer Sermet meteen begrepen dat het geen echt spook was. Hij liet het niet zomaar wegluchten en achtervolgde het. Hij kreeg het te pakken toen het aan het klimmen was over een plank die tegen de lage muur aan het einde van het dennenbos stond. Het was heel sterk. Toen het spook begreep dat het niet zou kunnen vluchten, hield het op met spartelen.</p>
73.	<p>Sermet Bey, “Ben sana elâlemler alay etmesini gösteririm” diye zavallı hayali sırtladı. Köşke doğru sürükledi. Bağırđı: “Lamba getirin, suratını görelim.” ...</p>	73.	<p>Meneer Sermet zei: “Ik zal je eens laten zien wat het is om met de mensen de spot te drijven.” en tilde het arme spook op zijn rug. Hij sleepte het naar huis. Hij riep: “Breng een lamp zodat we zijn gezicht zien.”.</p>
74.	<p>Köşk halkı bahçe kapısına inmişti. İnsanmış kerata! Ben dünyada ecinni filan yoktur, demez miyim? Hayal bir türlü beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu. Sermet Bey zorla çekti. Sakalı bıyığına karışmış Hacı* Niyazi Efendi'yi görünce şaşırdılar. Biçare, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu. Arkasındaki Şam* kumaşından gecelik entarisi yırtılmıştı.</p>	74.	<p>Alle bewoners van het paviljoen stonden buiten aan de deur van de tuin. “Het is een mens, de gluiperd. Ik zei toch dat er geen djinns of zo bestaan.”. Het spook wou het witte deken dat zijn hoofd bedekte maar niet loslaten. Meneer Sermet trok het met veel moeite over zijn hoofd. Ze waren verbaasd toen ze meneer Hadji Niyazi, wiens baard en snor verward waren, zagen. De sukkel verstopte zijn gezicht in zijn handen, zodat ze zijn gezicht niet zouden kunnen</p>

			zien. Zijn witte slaapkleed van stof uit Damascus was gescheurd op zijn rug.
75.	<p>Sermet Bey bir kahkaha attı. Kızlar, çocuklar, hizmetçiler alıklaştılar.</p> <p>Büyük Hanım, “Niçin ümmet – i Muhammed’i korkutup deli ediyorsun a efendi?...” dedi.</p>	75.	<p>Meneer Sermet gierde het uit. Zijn dochters, de kinderen, de bedienden stonden aan de grond genageld van verbazing.</p> <p>De oudste dame des huizes vroeg: “Waarom maak je alle mensen bang en jaag je hen de stuipen op het lijf?”.</p>
76.	<p>Sermet Bey, “Onun sebebini ben bilirim!” cevabını verdi.</p> <p>Sonra büyük kızına hokka kalemle, yazıhanedeki kontrat kağıdını çabucak getirmesini söyledi.</p> <p>Hacı* Niyazi Efendi donmuş gibi, sorulan şeylere hiç cevap vermiyor, hep yüzünü karanlıklara çeviriyordu.</p>	76.	<p>“Dat weet ik maar al te goed.”, zei meneer Sermet.</p> <p>Daarna beval hij aan zijn oudste dochter om snel een inktpot, pen en het huurcontract uit de bureau te halen. Hadji Niyazi was verstijfd van angst, antwoordde niet op de vragen en draaide zijn gezicht steeds naar het donker toe.</p>
77.	<p>Kontrat kağıdıyla hokka kalem gelince, Sermet Bey, “Haydi bakalım, al eline kalemi!... Yüreğine indirdiklerinin düştürttüğünün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz, imzayı bas!” dedi.</p>	77.	<p>Toen het contract, de inktpot en pen voor hem lag, beval meneer Sermet: “En nu, neem de pen maar in je hand. Als je niet gestraft wilt worden voor de dood van de bewoners die gestorven zijn aan een hartinfarct en de kinderen die overleden zijn bij een miskraam, schrijf dan op wat ik je dicteer en plaats je handtekening!”.</p>
78.	<p>Hacı* Niyazi Efendi mihaniki bir hareketle kaleme kapdı.</p>	78.	<p>Met een automatische beweging nam de huisbaas de pen in</p>

	<p>Sermet Bey'in kelime kelime söylediklerini tereddüt etmeden yazdı:</p> <p>“Kiracım Sermet Bey'den köşkün altı senelik kirası olan bin seksen lirayı* peşinen, aldım”.</p> <p>“Hah şöyle!...”</p> <p>...</p> <p>İmzasını attı. Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu halde, her gece sır olduğu tarafa gitti.</p>	<p>zijn hand. Hij schreef zonder aarzelen woord voor woord op wat meneer Sermet hem dicteerde: “Ik heb contant de huishuur voor zes jaar, hetzij 1 800 lira, overhandigd gekregen van de huurder, meneer Sermet.”.</p> <p>“Zo moet dat!”, riep de huurder uit.</p> <p>Hij ondertekende het nieuwe contract. Daarna liep hij in de richting waar hij elke nacht verdween, maar nu was zijn witte deken half rond hem gewikkeld.</p>
79.	<p>Sermet Bey'in iki senedir köşkte oturabildiğine herkes hayrette kaldı. Komşuları Hacı* Niyazi Efendi'ye,</p> <p>“Galiba senin evin ecinnileri, başka eve göç ettiler. Yeni kiracın hiç çıkacağı benzemiyor!” dedikçe, evvelâ sararıyor, sonra kızarıyor, şu cevabı homurdanıyordu:</p> <p>“Ne aptes*, ne oruç*, ne namaz*, ne niyaz... Karılı, erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş! Ayol onlara ecinni değil, şeytan bile görünemez!”</p>	<p>79. Iedereen verbaasde zich erover dat meneer Sermet en zijn familie al twee jaar in het landhuis hadden kunnen wonen. Telkens de burens opmerkten dat de djinns uit zijn landhuis blijkbaar naar ergens anders verhuisd waren en dat het leek alsof zijn nieuwe huurder er zou blijven wonen, werd meneer Hadji Niyazi eerst lijkleek, dan rood en gromde het volgende: “Ze voeren noch de rituele wassing uit, noch vasten ze, noch bidden ze in de richting van Mekka en tot Allah. De vrouwen en mannen zijn samen met het hele gezin allemaal dronken van 's nachts tot 's morgens. Laat staan djinns, bij hen zal zelf de duivel niet verschijnen!”</p>

5.3 “Keramet” hikâvesinin çevirisi			
80.	“Keramet”	80.	“Het mausoleum”
81.	Yangın yarım saatten beri devam ediyordu. Fakat mahallenin ahalisi iki ev sonra söneceğine kaidiler. Çünkü bir zatı şerifin türbesi* vardı. Mümkün değil, o tutuşmazdı! Şiddetli kible rüzgârı esiyor; alevleri, kıvılcımları saçan tahta parçalarını Türbenin* üzerine, altındaki evlerin çatılarına fırlatıyordu.	81.	De brand was een half uur geleden uitgebroken. De bewoners van de wijk geloofden dat het vuur twee huizen verder zou uitgaan, want daar stond het mausoleum van een heilig persoon. Volgens hen was het onmogelijk dat het vuur zou vatten. De brandende stukjes hout die vonken verspreiden, werden door een harde, zuidenwind op het mausoleum en op de daken van de huizen die er naast stonden, gewaaid.
82.	İtfaiye bölüğü, tulumbalar son gayretlerini sarf ediyorlardı. Polisler etrafı ablukaya almışlar, kaçırılan eşyanın yağmasına meydan vermiyorlardı. Çiroz Ahmet*, etrafına bir göz gezdirdi. Bu, kaşarlanmış bir külhanbeyi idi. Onca yangın demek vurgun demektir. Ama mahalle çok fakirdi.	82.	De brandweerlui waren volop water aan het pompen om de brand te blussen. De politie had de omgeving afgezet, ze lieten niet toe dat men de goederen die uit de brand gesleept werden, plunderden. Magere Ahmet keek wat om zich heen. Hij was een doorgewinterde straatschender. Volgens hem was brand gelijk aan buit, maar de bewoners van de wijk waren heel arm.
83.	Biliyordu ki, şu yanan zavallı kulübeciklerin içinde yatak yorgandan başka bir şey yoktu. Halbuki vurgunda âdet “yükte hafif, pahada ağır şeyler”i bulmaktı. “Allah belasını versin! Faydasız yangın!” diye başını salladı. Ahali türbenin* önüne	83.	Hij wist dat er in de brandende, armtierige huisjes alleen maar wat beddengoed te vinden was. Bij een diefstal was het belangrijk om kleine, lichte dingen met een grote waarde te vinden. Hij schudde zijn hoofd: “Verdorie! Wat een nutteloze brand!”. De

	toplanmıştı.		hele buurt had zich verzameld voor het mausoleum.
84.	<p>“Buraya gelince söner!” diyorlardı.</p> <p>Çiroz Ahmet*, yeşil boyalı türbenin* penceresine sokuldu. Kör bir kandilin hafifçe aydınlattığı sandukaya* baktı. Baş ucunda iki büyük şamdan duruyordu. Sandukanın* iki tarafında iki seccade* yayılı idi.</p>	84.	<p>Ze zeiden dat de brand daar zou doven.</p> <p>Magere Ahmet stak zijn hoofd door het raam van het groen geschilderde mausoleum. Hij keek naar de sarcofaag die belicht werd door een kleine olielamp. Aan het hoofd ervan stonden twee grote kandelaars en ernaast lagen twee gebedskleden uitgespreid op de grond.</p>
85.	<p>Açık rahlelerde* büyük Kuran'ı Kerimler* yan gelmiş yatıyorlardı. Çiroz Ahmet* kelepirci karşısında parlayan bir Yahudi* gözüyle bunlara baktı. Asgari bir hesap yaptı. İçinden “Şamdanlar onar liradan* yirmi... Seccadeler* on beşerden otuz... Kitaplar mutlaka yazmadır. Yirmi de onlara de! etti yetmiş...” dedi.</p>	85.	<p>Op staanders lagen grote Korans. Magere Ahmet keek ernaar met fonkelende ogen alsof hij een spotkoopje in de winkel zag. Hij maakte een ruwe schatting van de waarde van de voorwerpen en dacht: “De kandelaars aan tien lira per stuk, maakt twintig lira in totaal. De gebedskleden elk aan vijftien lira, maakt dertig lira in totaal. De boeken zijn zeker met de hand geschreven. Laten we zeggen dat die twintig lira waard zijn. In totaal levert alles ongeveer zeventig lira op.”.</p>
86.	<p>Yeşil boyalı kapıya gitti. Çiroz, kemikli omuzlarıyla kapının kuvvetini yokladı. Sonra kilidine baktı. Yavaş yavaş dayanmaya başladı. Halk yangınla meşguldü. Çiroz Ahmet* son derece kuvvetliydi; hani o yalnız külhanbeylerine mahsus, pazusuz,</p>	86.	<p>Magere Ahmet ging naar de groen geschilderde deur en zette zijn knokige schouders er tegen om haar stevigheid te achterhalen. Vervolgens keek hij naar het slot. Voorzichtig begon hij met zijn schouders tegen de deur te duwen. De wijkbewoners waren druk in</p>

	idmansız, sporsuz, gizli, harikulade kuvvet...		de weer met de brand. Magere Ahmet was heel sterk. Hij had de typische, wonderbaarlijke, verborgen kracht van een straatschender verkregen zonder ooit getraind of gesport te hebben om een spierbundel te kweken.
87.	Dayandıkça kapı çatırdamaya başladı. Nihayet küt etti açıldı. Çiroz'un içeriye girince ilk işi, kör kandili üflemek oldu. Fakat alacağı şeyler her ne kadar pahada ağır ise de yükte öyle pek hafif değildi. Zihni hemen bir vurgun planı tertibine başladı. Plan zihninde teşekkül ettikçe, Çiroz “netice”yi beklemiyor, teferruatını tatbik ediyordu.	87.	Hoe meer hij duwde des te meer de deur begon te kraken. Ten slotte brak het slot open. Toen hij in het mausoleum binnenging, blaasde hij meteen de olielamp uit. De voorwerpen die hij ging meenemen waren veel geld waard, maar wogen tamelijk veel. In zijn hersenen vormde zich meteen een plan. Naarmate het zich in zijn hoofd ontwikkelde, wachtte Ahmet niet op het resultaat, maar paste de details ervan toe.
88.	Şamdanların mumlarını çıkarıp yere attı. Rahlelerdeki* kitapları alıp hepsini belinden çıkardığı Trablus kuşağına* sardı. Sonra biraz durdu, burnunu kaşdı. Yavaşçacık seccadeleri* topladı; bunları, beygirin üzerine çul vurur gibi, Sandukanın* sırtına örttü. Şimdi kapıdan çıkmak lazım geliyordu. Ama dışarısi dolu idi.	88.	Hij gooide de kaarsen in de kandelaars op de grond. Vervolgens nam hij de boeken van de standers en wikkelde ze in zijn gordelriem die hij losgemaakt had. Daarna bleef hij even stil staan en krabde aan zijn neus. Langzaam vouwde hij de gebedskleden op en legde die bovenop de sarcofaag zoals men een kleed op een paard legt. Nu moest hij via de deur naar buiten gaan, maar men kon er over de koppen lopen.
89.	Sandukaya* dayandı. Biraz düşündü. Kavuk da bırakılacak bir	89.	Hij leunde tegen de sarcofaag en dacht even na. Ook de tulband

	<p>şey değildi, üzerinde sırmalı bir çevre vardı. sanduka*, birdenbire kaydı. Çiroz Ahmet* düşmemek için toplandı. Acaba evliya diriliyor muydu? Durdu, baktı, gülümsedi. “Vay canına, yere mihli değilmiş be!” dedi. Eğildi, altına bakmak için sandukayı* kaldırdı.</p>		<p>wou hij niet achterlaten, want die was omringd met een band van zilverbrokkaat. Plots verschoof de sarcofaag, waardoor Ahmet bijna viel. Zou het de heilige zijn die weer levend werd? Hij wachtte, keek en glimlachte: “Fantastisch, de sarcofaag is niet vastgespijkerd aan de grond!”. Hij bukte zich en hief de sarcofaag op om er onder te kunnen kijken.</p>
90.	<p>Bu gayet hafifti. İnce tahtadan yapılmış, üstüne yeşil çuha kaplanmıştı. Zihnindeki “çıkış planı” tamamlandı. Kitaplarla şamdanları kucakladı. Sandukanın* altına girdi. Yavaş yavaş yürüdü. Durdu. Sandukanın* altından elini çıkarıp yavaşça kapıyı açtı. Sol taraf caddeye çıkıyordu. Yakalanmak ihtimali vardı.</p>	90.	<p>Het was tamelijk licht. De sarcofaag was gemaakt uit dunne planken en bedekt met een groen, dun, wollen kleed zonder pluisjes. In zijn hoofd had hij een volledig ontsnappingsplan bedacht. Hij nam de boeken en de kandelaars in zijn armen. Vervolgens kroop hij onder de sarcofaag. Hij stapte langzaam vooruit, stak zijn hand uit en opende voorzichtig de deur. De weg naar links kwam uit op de laan. Daar konden ze hem gevangen nemen.</p>
91.	<p>Sağ taraftaki sokak تنها idi. Viranelikler çoktu, ama yangın o tarafta idi. Herkes o tarafta birikmişti. Çiroz Ahmet*, sandukanın* altında uzun müddet düşünmedi. Paldır küldür kapıdan çıktı. Gürültüye başını çeviren halk şaşırıldı. Herkes olduğu yerde kaldı. İşte evliya kalkmış yürüyordu. Tulumbalar durdu.</p>	91.	<p>De straat aan zijn rechterzijde was verlaten. Er stonden veel vervallen huizen. Daar was ook de brand. De bewoners hadden zich daar verzameld. Magere Ahmet dacht niet lang na onder de sarcofaag en liep met veel lawaai naar buiten. Het volk dat keek naar de plaats vanwaar het geluid kwam, was geschrokken. Iedereen bleef als aan de grond genageld staan. De heilige was</p>

			blijkbaar opgestaan en liep het mausoleum uit. De pompen stopten met werken.
92.	Şiddetle esen rüzgâr birdenbire durdu. İtfaiye askerleri korkularından ellerindeki baltaları, kancaları, hortumları düşürdüler. sanduka* yangına doğru yürüyordu. İki tarafa açılıp yol veren ahali korkudan titriyordu. sanduka*, korkunç, manevi bir heybetle sallana sallana aralarından geçti, karanlıklarda kayboldu.	92.	De hevige wind ging plots liggen. De brandweerlui lieten uit angst de bijlen, de haken en de slangen uit hun handen vallen. De sarcofaag liep op de brand af. Het volk dat beefde van de angst week uiteen en maakte een weg vrij. De imposante sarcofaag liep al waggelend door de drukte heen en verdween in het donker.
93.	Türbeden* evvelki iki ev de ateşten kurtulmuştu. Yanmayıp evliyasız kalan türbe*, yine mahalledeki kutsiyetini muhafaza etti. Yalnız, okuyanlar, yüzlerini eskisi gibi artık boş binaya çevirmiyorlar, kibleye* bakıyorlar, “İki gözüm, yangın gecesi bu tarafa gitti,” diyorlardı.	93.	De laatste twee huizen voor het mausoleum en het mausoleum zelf hadden geen vuur gevat. Hoewel er geen heilige meer in lag, behield het toch zijn heilige status in de wijk. Maar degenen die voor de heilige man kwamen bidden, keken niet meer naar het lege gebouw, maar wel in de richting van Mekka. Als hen gevraagd werd waarom ze dat deden, antwoordden ze: “Beste vriend, onze heilige is in de nacht van de brand naar die kant opgelopen.”.
5.4 “Kurbağa Duası” hikâyesinin çevirisi			
94.	“Kurbağa Duası”	94.	“Het kikkergebed”

95.	Taşra âlemi... Yani İstanbul'un* dışında geçen hayat, ne hoştur! Bunu ancak yaşayan bilir. Bir taraftan eşraf, ulema* filan! Öbür taraftan memurlar, zabıtlar*, muallimler... Sonra kasabanın çift, çubuk sahibi yerli ahalisi...	95.	Het leven in de provincie, het leven buiten Istanboel, is formidabel! Dat weten enkel diegenen die het beleven. Enerzijds de notabelen en de godsdienstgeleerden, anderzijds de ambtenaren, de officieren, de leerkrachten, ... Verder is er ook nog de plaatselijke boerenbevolking.
96.	Her sınıfın, her zümrenin ayrı kahvesi, ayrı eğlencesi, ayrı zevki vardır. Beyn-es-sınıf denilebilecek yegâne adam kazanın belediye doktorudur. O daima herkesle konuşur, düşer kalkar. Muallimlerin, memurların, zabıtların* oturdukları kahvelere girer. Eczane ise eşrafın kulübüdür. Büyük rütbeli memurlar da oraya uğrarlar. Avukat yazıhaneleri de bir dereceye kadar eczaneye benzer.	96.	Elke bevolkingsklasse heeft zijn eigen café, ontspanning en plezier. “De interklassale” is de gemeentelijke staatsdokter van het provinciedistrict. Hij praat met iedereen en is goed bevriend met alle inwoners. Hij gaat naar de café's waar de leerkrachten, de ambtenaren en de officieren naar toe gaan. De apotheek daarentegen is de plaats waar de notabelen samenkomen. De belangrijkste ambtenaren gaan daar ook naartoe. De advocatenkantoren hebben een gelijkaardige functie.
97.	Hâsılı taşra, başlı başına gayet hoş bir âlemdir. Yedi, sekiz, belki dokuz sene oluyor, ben de İstanbul'a* pek uzak olmayan bir kasabada idâdi muallimi idim. Başlı başına bir âlem olan taşrada, mektep* de, başka bir âlemdir. Âdeta âlem içinde bir âlemdir!	97.	Kortom, de provincie is een heel leuke wereld. Zeven, acht of misschien negen jaar geleden was ik leerkracht in een middelbare school in een stadje dicht bij Istanboel. In de provincie die op zichzelf een wereldje vormt, is de school ook heel anders. Het is als het ware een wereldje in een andere wereld.

98.	Programları, gayeleri birbirine zıt, dört beş mektebin* yetiştirdiği yaşlı, genç, zeki, budala, zevzek, sükûti yirmi muhtelif adam: Müdür, muavin, muallimler, muinler... İdare memurları...	98.	Twintig verschillende oude, jonge, slimme, domme, extraverte en introverte mannen, die opgeleid zijn in vier à vijf scholen die elkaars tegengestelde zijn, met verschillende leerprogramma's en doelen: de directeur, de assistent, de leerkrachten, de helper enz. En niet te vergeten: de administratieve ambtenaren.
99.	Evvel zamandan kalma, hani o bir tarafından güneş batarken öbür tarafından doğan eski kocaman imparatorluğumuzun en uzak köşelerinden gelme leyli talebe... Her ırktan, her cinsten - lisanslarından başka hiçbir şeyleri Türkleşmemiş- bir sürü çocuk! Fakat, bu kadar bariz tezatlar arasında o ne samimi ahenkti!	99.	Leerlingen die op internaat blijven en die afkomstig zijn uit de verste hoeken van ons vroegere, grote rijk waar de zon aan de ene kant onderging, terwijl ze opging aan de andere kant. Een heleboel kinderen van alle rassen en soorten waarvan alleen maar de taal verturkst is. Maar de vertrouwelijke harmonie tussen al die overduidelijke contrasten is heel mooi.
100.	Mutaassıplar, mürteciler, liberaller, sonra hiçbir muayyen mesleği, meşrebi olmayanlar birbirleriyle kardeş gibi geçinirlerdi. Bir riyaziye muallimi vardı ki, aşırı derecede açık fikirliydi. Tabiat muallimi hepimize kara cahil nazarıyla bakıp için için acıyan ciddi bir gençti. Ben edebiyat muallimi idim.	100	De fanatieken, degenen die terug naar het verleden willen, de liberalen, de werklozen en de rest die geen bepaald beroep of aard hebben, leefden samen zoals broers. Er was een wiskundeleerkracht die heel open-minded was. De leerkracht van natuurkunde was een ernstige jongeman die naar ons allen keek alsof we stommelingen waren en die erg veel medelijden met ons voelde. Ik was er literatuurleerkracht.

101.	Fransızca* muallimi bir Yahudi* idi. Nöbetçi olduğu vakitler, gece müzakeresinde, çocukların kendisine sorduğu lügatları Latin harfleriyle cep defterciğine yazar, ertesi günü manalarını benden anlardı. Bir kere "cezbe-i rahman"ın ne demek olduğunu zavallıya sormuşlar. İyi anlamamış, defterine "cezve*-i rahman" yazmış.	101	De leerkracht Frans was een jood. Toen hij toezicht had, schreef hij in zijn zakboekje in Latijnse letters de woorden op waarvan de kinderen hem de betekenis gevraagd hadden in de avondstudie. De volgende dag vroeg hij telkens aan mij de betekenis ervan. Eens hadden ze de arme man gevraagd wat “cezbe-i rahman” (“de vervoering van de Almachtige”) betekent. Maar hij had het niet goed begrepen en had in zijn boekje “cezve-i rahman” (“de koffiekkan van de Almachtige”) geschreven.
102.	Muallimlerin odasında beni tuttu: “Cezve*-i Rahman ne demek?” dedi. “Öyle şey olmaz!” diye güldüm. Israr etti. Kendisine soran talebeyi buldurdu. Kitabı açtık. Yanlış anladığı meydana çıkınca, bu aramızda bir alay oldu. Biçarenin adı "cezve*-i Rahman" kaldı, gitti.	102	Hij nam mijn arm vast in de lerarenkamer en vroeg wat cezve-i Rahman betekent. “Dat woord bestaat niet!”, lachte ik. Hij drong aan. Hij liet de leerling vinden die het aan hem gevraagd had. We sloegen het leerboek open. Toen bleek dat hij het verkeerd had begrepen, werd dit een grapje onder ons. De naam van de sukkel werd voortaan “cezve*-i Rahman” (“de koffiekkan van de Almachtige”) en bleef verder bestaan onder ons.
103.	Hele müdür... Ben dünyada bu kadar intizamperver, kanunperver, usulperver bir adam görmedim. Bir kere maiyetinin hiçbirisiyle hususi münasebette bulunmaz; mektep* heyetinin haricinde, tıpkı bir esatir mabudu gibi ayrı yaşardı. Aramızda lakabı "zımnında" idi.	103	Dan heb ik nog niet over de directeur verteld! Ik heb nog nooit een man gezien die zo gehecht is aan discipline, aan de wet en aan stijl. Hij ging nooit een persoonlijke relatie aan met het personeel. Buiten het bestuur van de school leefde hij afgezonderd zoals een mythologische god. Onder ons was zijn bijnaam

			“Hiertoe”.
104.	Son derece ehemmiyet verdiği meclis günleri, odasında toplandığımız vakit, hiçbirimize laf söyletmez, hepimize "zımnında, zımnında, zımnında" diye ayrı tahriratlar yazdırır, herhangi mesele olsa, aynı kelimelerle, aynı cümlelerin nihayetine mahut “zımnında”yı takarak bir şey kaleme aldırınca “hallettim” sanırdı.	104 .	Op de raadsdagen, waar hij uiterste aandacht aan besteedde, liet hij niemand een woord zeggen als we in zijn bureau bijeengekomen waren. Hij deed ons allemaal verschillende, officiële brieven schrijven boordevol met het woord “hiertoe”. Wat het probleem ook was, hij dacht dat hij het had opgelost door ons een brief te laten schrijven met dezelfde woorden en door aan het einde van dezelfde zinnen het beruchte woord “hiertoe” toe te voegen.
105.	Arkadaşlarımın içinde en sevdiğim ulum-u diniye hocası Bâhir Efendi idi. Medreseden sonra darülfünunu da tamamlamıştı. Yaşı elliye yaklaşıyordu. Fikrinde musır, cerbezeli, açığöz, tuhaf, şen bir adamdı. Benimle dostluğuna sebep, terbiye hakkındaki fikirlerimizin bir olmasıydı.	105 .	De godsdienstleerkracht onder mijn vrienden die ik het liefst heb, is meneer Bâhir. Na zijn opleiding in de theologische school had hij ook een universitaire opleiding gevolgd. Hij was ongeveer vijftig jaar. Het was een rare, vrolijke man die vasthield aan zijn standpunt en die goed en overtuigend kon praten. We waren bevriend omdat we dezelfde mening deelden over opvoeding.
106.	Çünkü ben her ne kadar milliyetperver bir liberal isem de, "terbiye"nin daima "muhafazakârane" olması lazım geldiğine mutekidim. İctimai inkılabın yeri mektep* değil, hayattır.	106 .	Hoewel ik een nationalistische liberaal ben, ben ik overtuigd dat opvoeding altijd conservatief moet zijn. De sociale revolutie vindt niet plaats op school, maar wel in het leven. De taak van de leerkrachten is de kinderen te verzoeken dat ze de opvoeding van

	Muallimlerin vazifesi çocuklara, eski hayatın terbiyesini ibram etmektir.		vroeger naleven.
107.	O da işte benim gibi düşündüğü için, meclislerde ikimiz taraftarlarımızla bir kuvvet teşkil eder, liberallere, yani asri terbiye taraftarlarına ağız açtırmazdık. Bâhir Hoca'nın en meftun olduğum şeyleri canlılığı ile "mebni-aleyh, mebni-bih, mebni-leh" gibi tabirleri idi.	107	Omdat wij dezelfde mening deelden, vormden we in de raden een eenheid met onze aanhangers en lieten we de liberalen, de aanhangers van de moderne opvoeding, niet aan het woord. De levendigheid en de typische Osmaanse uitdrukkingen zoals “dienaangaande, dienovereenkomstig, dientengevolge” zijn de eigenschappen van Bâhir hodja die mij het meest charmeren.
108.	Kavga eder gibi konuşur, kelimelerine sanki yumruk şeklinde vücutlar vermek istiyormuş gibi sağ kolunu -bir Karagöz* çevikliğiyle- sallardı. Kusuru yalnız nargilesiydi*. Buna o kadar müptela idi ki, kahvede, mektepte* günde on tane içmeden yapamazdı. Nargile* bu... cigara filan gibi bir şey değil. Havaleli...	108	Hij praat alsof hij ruzie maakt, hij schudt zijn rechterarm – met de soepelheid van Karagöz, het hoofdpersonage van het Turks schaduwspel - alsof hij zijn woorden een lichaam wou geven in de vorm van een vuist. Zijn minpunt was dat hij waterpijp rookte. Hij was zo verslaafd dat hij elke dag op school en in het café wel tien waterpijpen rookte. Een waterpijp kan je niet vergelijken met een sigaret, het is namelijk veel groter.
109.	Müdürden, müfettişlerden gizlemek lazım... Bir gün kahvemizde oturmuş, portatif bir nargile* şekli düşünüyorduk. Mesela içildikten sonra üzeri çıkarıldı mı, sürahiye benzesin, lüle* cebe girebilsin...	109	Hij moest het verstoppen voor de directeur en de inspecteurs. Op een dag zaten we in het café en dachten we na over het ontwerp van een draagbare waterpijp die je bijvoorbeeld na het roken kan omvormen tot een waterkan nadat je het bovenste deel er afgenomen hebt en waarvan je het tabakskommetje in de broekzak

			kan stoppen.
110.	<p>Bâhir Hoca, “Ya marpuç*?” diyordu. “Cübbenin* altına, beline sararsın.” “Kırılır.” “Fesinin* içine çörekle!” “Sığmaz...” .....</p>	110.	<p>“En wat moet er met de slang van de waterpijp gebeuren?”, vroeg Bâhir hodja. “Die kan je onder je kleed om je middel binden.”, zei ik. “Dan zal het breken.” “Rol het op en verstop het in je fez!” “Daar past het niet in.”, zei Bâhir hodja.</p>
111.	<p>Böyle konuşurken içeri, belediye doktorunun girdiğini gördük. Bizim yanımıza geldi. Selamlaştık. Oturdu. Cuma günü Bektaşî Tekkesi'ne* gideceklermiş. Kuzu, saz, biraz da mey varmış. Bizi de davet etti. Ben, “Gidemeyiz!” dedim.</p>	111.	<p>Tijdens het gesprek zagen we de staatsdokter naar binnen komen. Hij kwam naar ons toe, we begroetten elkaar en hij kwam bij ons zitten. Vrijdag zouden ze naar een Bektasji tekke, een gebedshuis van de aanhangers van het soefisme, gaan. Er zou lamsvlees gegeten worden, wijn gedronken worden en op snaar- en blaasinstrumenten gespeeld worden. Hij nodigde ons ook uit. Ik antwoordde: “Daar kunnen wij niet naar toe gaan!”.</p>
112.	<p>Biz muallimdik. Öyle sazlı sözlü, içkili meclislere giremezdik. Doktor ısrar etti: "Siz içmezsiniz. Kulaklarınızı tıkarsınız. Gözlerinizi bağlarsınız." diyordu. Zaten arkadaşlardan birkaçı razı olmuş...</p>	112.	<p>Wij waren leerkrachten. We gingen niet naar bijeenkomsten waar er muziek gespeeld werd en waar men dronk. De dokter drong aan en zei: “Dan drinken jullie niet. Jullie kunnen propjes in jullie oren steken en een doek om de ogen binden.”.</p>

	Bâhir Hoca, “Nargilemi* götürürseniz ben de gelirim...” dedi.		Enkele collega's waren al bereid om er naartoe te gaan. Bâhir hodja zei: “Als ik mijn waterpijp mag meebrengen, kom ik ook.”
113.	Doktor, “Götürürüz. Hem vallahi ben götürürüm hocama!”, diye yemini bastı. Ne şen, ne babayani bir delikanlıydı. Âdeta kasabann canlı bir neşesiydi. Hastalar ilacından ziyade onun sözlerinden şifa bulurlardı.	113.	“We nemen jouw waterpijp mee. Ik zweer dat ik ze zelf zal dragen voor mijn hodja!”, zei de dokter. Wat was het toch een vrolijke, bescheiden jongeman. Hij was als het ware de levende vreugde van het stadje. De zieken genazen niet door de geneesmiddelen die hij gaf, maar door zijn woorden.
114.	Cuma günü cümbür cemaat Bektaşî Tekkesi'ne* gittik. Burası eski mesut zamanlardan taptaze kalmış bir cennetin hayaline benziyordu. Sanki tarih denen fırtınanın felaket rüzgârları bu asırlık çınar ağaçlarının arasından, beyaz, münzevi binanın sakin çatısı üstünden hiç geçmemişti.	114.	Vrijdag ging iedereen van de geloofsgemeenschap naar de Bektaşji tekke. De tekke leek op een droom over een hemel uit de oude, goede tijd die onaangetast was gebleven. Het leek of de vreselijk stormwind die we geschiedenis noemen, nooit over het stille dak van dit witte, teruggetrokken gebouw dat omringd was door eeuwenoude platanen, gewaaid had.
115.	Etrafta setleri olmasa tabii bir göl sanılacak derecede büyük bir havuz zümrüt gölgeler içinde, nilüfer rüyalar açmış, uyuyordu. Dervişlerin* yaydığı hasırlara yan geldik. Telgrafçı udunu*, tapu memuru kanununu* aldı. Kemancı Aleko da	115.	De waterlelies lagen te dromen in de smaragden schaduw van een bekken dat zo groot was dat men zou denken dat het een natuurlijke vijver is als er geen muren zouden rond staan. Wij lagen te

	gelmişti. Saz başladı. Doktor, "Sâki benim!" diye herkese sunuyor, Bâhir Hoca'nın önünde dikilip kalıyordu.		genieten op stromatten die de derwisjen, aanhangers van de heilige Hadji Bektasj Veli die in de dertiende eeuw leefde, hier en der verspreid hadden. De telegrafist haalde zijn oed, een snaarinstrument, boven en de kadasterambtenaar zijn kanun, een snaarinstrument. De violist Aleko was er ook. De muziek begon te spelen. De dokter stelde zich aan iedereen voor als "de schenker" en hij bleef stilstaan voor Bâhir hodja.
116.	<p>"İşte benim nargilem* var..."</p> <p>"Bir yudum?"</p> <p>"Ömrümde bir katre ağzıma almamışım."</p> <p>"Bir yudum al. Gargara et. Sonra tükür."</p> <p>"Ne faide?"</p> <p>"Vallahi muzad-i taaffündür."</p> <p>.....</p>	116.	<p>"Kijk ik heb een waterpijp!", riep Bâhir hodja uit.</p> <p>"Wil je ook een slokje raki, een Turkse alcoholische anijsdrank?", vroeg de dokter.</p> <p>"Ik heb nog nooit een druppel alcohol gedronken."</p> <p>"Neem één slokje, gorgel en spuw het dan uit."</p> <p>"Wat is het nut ervan?", vroeg de godsdienstleerkracht.</p> <p>"Het is een middel tegen halitose, ik zweer het.", antwoordde de dokter.</p>
117.	Bâhir Hoca, bu gibi meclislerde kara mutaassıp görünmek istemezdi. Ağzına bir kadeh rakı* aldı. Fakat doktor hocayı gıdıkladı. Birkaç damla yutturdu. Yuttuğunu inkar etmekle beraber, bu birkaç damla ona birkaç küp neşesi verdi.	117.	Bâhir hodja wou op dergelijke bijeenkomsten niet op een extreme fanatiek lijken. Hij nam een glaasje raki in zijn mond. De dokter kietelde hem, zodat hij enkele druppels inslikte. Hoewel hij ontkende dat hij een paar druppels had ingeslikt, werd hij toch even vrolijk alsof hij er enkele kruiken van gedronken zou hebben.

	Gülüyorduk. Eğleniyorduk.		We lachten en maakten plezier.
118.	Fakat kafamız kazan gibiydi! Bu yeşil cennette ardı arası kesilmez bir cehennem gürültüsü vardı: Kocaman havuzun içinde belki bir milyon kurbağa... Avazları çıktığı kadar haykırıyorlardı. O kadar ki, âdeta birbirimizin söylediğini işitemiyorduk.	118.	Maar ons hoofd stond op barsten! In dit groene paradijs was er voortdurend een hels geluid: in de grote vijver zaten er wel een miljoen kikkers. Ze kwaakten zo luid als ze konden. Zo luid dat we elkaar niet meer konden horen.
119.	Doktor, “Vay anasını! dedi, bunları nasıl susturmalı? Kulaklarımız patlayacak.” Dervişler*, “Ne yapsanız susturamazsınız...” diyorlardı.	119.	“Potvolkoffie! Hoe kunnen we die kikkers laten ophouden met kwaken? Straks worden we doof van al dat lawaai!”, vroeg de dokter. “Wat je ook doet, ze zullen niet ophouden.”, antwoordden de derwisjen.
120.	Bâhir Hoca'dan maada hepimiz kalktık. Çünkü dayanılacak gürültü değildi. Taş toprak, elimize ne geçtiyse havuza atmaya başladık. Kurbağalar bu tecavüzümüzden hiddetlenmiş gibi daha beter bağrıışmaya koyuldular. Doktor, gazeteler tutuşturdu. Korkup kaçsınlar diye üzerlerine attı. Hayır, hayır...	120	Iedereen, behalve Bâhir hodja, stond op. Het geluid was onverdraaglijk. Stenen, aarde, alles wat we maar konden vinden, begonnen we naar de vijver te gooien. Het was alsof de kikkers hierdoor boos werden: ze kwaakten nu nog luider. De dokter stak kranten in brand en gooide die naar de kikkers, opdat ze zouden wegspringen. Het was hopeloos.

121.	<p>Ne yapsak susmuyorlar, daha ziyade azıtıyorlardı. Sazı duymak mümkün değildi. İçimizden birisi,</p> <p>“Buradan kaçmaktan başka çare yok!” dedi.</p> <p>“Nereye gidelim?”</p> <p>“Havuzun uzağında bir yere...”</p>	121	<p>Wat we ook probeerden, ze hielden maar niet op, ze begonnen daarentegen nog harder te kwaken. Het was onmogelijk om de muziek te horen. Een van ons zei dat er geen andere oplossing was dan weg te gaan uit de tekke.</p> <p>“Waar zullen we naartoe gaan?”</p> <p>“Ergens ver weg van de vijver.”</p>
122.	<p>Biz böyle hicret müzakeresi ederken nargilesinin* başında unuttuğumuz Bâhir Hoca'nın,</p> <p>“İstersem, ben onları bir anda sustururum...” dediğini işittik.</p> <p>“Nasıl?”</p> <p>“Bir nefes ederim.”</p> <p>“Ey..?”</p>	122	<p>Terwijl wij aan het bespreken waren naar waar we zouden gaan, hoorden we Bâhir hodja die bij zijn waterpijp zat en die we vergeten waren het volgende zeggen: “Als ik wil, dan kan ik ze meteen het zwijgen opleggen.”.</p> <p>“Hoe ga je dat doen?”</p> <p>“Ik zal eens blazen over de vijver.”</p> <p>“En dan?”</p>
123.	<p>“Hemen susarlar.”</p> <p>Gürültüden neşemiz kaçmışken hepimiz yine güldük.</p> <p>Doktor,</p> <p>"Bu kurbağalar yarım başağrısı değil ki, bir nefeste dursunlar." diyordu; "bunlar baş belası!"</p>	123	<p>“Ze zullen meteen ophouden met kwaken.”</p> <p>Hoewel we niet meer vrolijk waren door al het lawaai, lachten we allemaal. De dokter zei: “Het geluid van de kikkers is een echte plaag die niet ophoudt door één keer een gebed over het hoofd te blazen. Dat is gewoon irritatie!”.</p>

124.	Fakat Bâhir Hoca, yine hiddetlenmiş bir Karagöz* tehâlüküyle yumruğunu sallıyor, hepimizin itikatsızlığına sövüp sayıyordu. Onun bağırtısı bir taraftan, bir milyon kurbağanın kopardığı kıyamet bir taraftan... Hâsılı bir curcunadır gidiyordu. Meclisin neşesi kalmamıştı.	124 .	Maar Bâhir hodja zwaaide opnieuw ijverig met zijn vuist zoals een kwade Karagöz en vloekte dat we ongelovigen waren. Enerzijds zijn geschreeuw, anderzijds het oorverdovende lawaai van één miljoen kwakende kikkers. Kortom, het rumoer hield maar niet op. Niemand was nog vrolijk.
125.	Bâhir Hoca, “Herkes yerine otursun” dedi, “ben havuzun kenarına gideyim, nefes edeyim. Susmazlarsa yüzüme tükürün...” “Haydi, haydi öyleyse, Hoca!..” ...	125 .	Bâhir hodja zei: “Ga allemaal zitten, ik zal naar de rand van de vijver gaan en er een gebed over blazen. Als ze niet stoppen met kwaken, mogen jullie mij in het gezicht spuwen. “Al goed, als jij het zegt, hodja...”
126.	İnanmıyorduk, lakin "bir alay çıkar" ümidiyle yerlerimize oturduk.Hoca kalktı. Nargilesini* eline aldı. Havuzun kenarına gitti. Arkasını bizden tarafa çevirmişti. Sulara doğru üfürdüğünü gördük. Bir dakika geçmedi. Kurbağalar birdenbire sustular. Koca havuzdan bir çıt bile çıkmıyordu. Şaşırılmıştık. O, yumruğunu sıkarak muzafferane döndü, geldi.	126 .	We geloofden hem niet, maar we gingen zitten in de hoop dat we er hem later nog mee zouden kunnen plagen. Hij ging rechtop staan. Hij nam zijn waterpijp op en pakte het mee naar de rand van de vijver. Hij had zijn rug naar ons toe gedraaid. We zagen hem over het water blazen. In minder dan een minuut tijd hield het gekwaak van de kikkers op. Uit de grote vijver kwam geen enkel geluid meer. We waren verbaasd. Met gebalde vuist draaide hij zich zegevierend om en kwam naar ons toe.

127.	<p>“Ne yaptın Allah aşkına!” diyenlere, “Görmediniz mi? Gözlerinize de mi itimadınız yok, nefes ettim” cevabını verdi.</p> <p>Yarım saat geçince kurbağalar yine ötmeye başladılar. Artık korkmuyorduk. Bâhir Hoca kalkıp havuzun kenarına gidiyor, bir nefeste yine hepsini susturuyordu.</p>	127	<p>Aan diegenen die vroegen wat hij in godsnaam gedaan had, antwoordde hij: “Hebben jullie het niet gezien? Geloven jullie je eigen ogen niet? Ik heb geblazen over het water.”.</p> <p>Een half uur later begon het helse lawaai opnieuw. Nu waren we niet meer bang. Bâhir hodja ging rechtop staan en stapte naar de rand van de vijver, in één heilige adem kreeg hij ze opnieuw allemaal stil.</p>
128.	<p>Giderken sevgili nargilesini* "sarhoşsunuz, kırsarsınız!" diye bizim yanımızda bırakmıyordu. Akşama kadar eğlendik. Bâhir Hoca'nın nefesine Kemancı Aleko bile inandı. Doktor inanamıyor, fakat gözüyle gördüğü neticeyi de inkâr etmek cesaretini gösteremiyordu. Yerli memurlar hayretten rakıya* bile devam edememişlerdi. Bektaşî dervişleri* dalgın dalgın, nefes sahibine bakıyorlar, kim bilir akıllarından neler geçiyordu.</p>	128	<p>Toen hij naar de vijver ging, nam hij zijn waardevolle waterpijp mee en zei: “Jullie zijn dronken waardoor jullie ze stuk zullen maken.”. We maakten plezier tot 's avonds. Zelfs de violist Aleko geloofde in de heilige adem van Bâhir hodja. De dokter kon het niet geloven, maar hij had de moed niet om te ontkennen wat hij met zijn eigen ogen had gezien. Uit verbazing konden de plaatselijke ambtenaars zelfs geen raki meer drinken. De Bektaşji derwisjen keken bedachtzaam naar de man met de wonderbaarlijke adem. Wie weet wat ze allemaal aan het denken waren...</p>
129.	<p>Ertesi akşam, kahvede Bâhir Hoca ile yan yana oturmuş, İstanbul* gazetelerini okuyorduk. Ben okuduğumu anlamıyor, onun Bektaşî Tekkesi'nde* kumanda verir gibi kurbağaları nasıl susturduğunu düşünüyordum.</p>	129	<p>De volgende avond zaten Bâhir hodja en ik naast elkaar de kranten met nieuws uit Istanboel te lezen. Ik begreep niet wat ik aan het lezen was, omdat ik dacht hoe mijn collega de kikkers in</p>

			de Bektasji tekke had doen zwijgen alsof hij een bevel gaf.
130.	Doğrudan doğruya kendisine sorsam, eminim ki, yine, "Gözlerine de mi itimadın yok! Nefes ettim, kör müydün?" diyecek, beni de kurbağalar gibi sustururdu. Fakat ben enayi değildim. Ona zihnen, ilmî bir pusu kurdum. Evvela gazeteleri bıraktırdım. Gayet tatlı bir ruhiyat bahsi açtım. Böyle şeylere çok meraklıydı.	130	Als ik het hem rechtuit zou vragen hoe hij de kikkers heeft doen ophouden met kwaken, dan ben ik ervan overtuigd dat hij zal zeggen: "Geloof je je eigen ogen niet?! Ik heb gebeden en vervolgens geblazen. Was je soms blind?" en mij zo net zoals de kikkers het zwijgen zal opleggen. Maar ik was niet dom en besloot om hem in de val te lokken. Eerst liet ik hem de kranten opzij leggen. Ik begon te praten over een leuk, spiritueel onderwerp. Hij had een grote belangstelling voor zulke dingen.
131.	Hayvanlarda ruh olmadığını, mahlukatın maneviyat haricinde tıpkı nebatat gibi yaşadıklarını anlatıyordum. "Ben de bu fikirdeyim" dedi. "Hayır, yalan söylüyorsun" dedim. "Vallahi..."	131	Ik vertelde dat dieren geen ziel hebben en dat ze net zoals planten buiten het spirituele leven. "Ik deel jouw mening.", antwoordde hij. "Nee, je liegt.", zei ik. "Ik zweer het je.", verzekerde hij.
132.	"Hayır, yalan..." "Ne biliyorsun?" "Çünkü sen kurbağalara nefes ettin. Demek ki hayvanların maneviyat haricinde yaşadıklarını bilmiyorsun."	132	"Nee, het is een leugen.", herhaalde ik. "Hoe zou jij dat weten?", vroeg Bâhir hodja. "Het is een leugen, want jij hebt gebeden en vervolgens geblazen in de richting van de kikkers. Dat wil zeggen dat je niet weet dat dieren buiten het spirituele leven.", antwoordde ik.

133.	<p>Kollarını masanın üzerinden çekti. Arkasına dayandı, durdu. Gözlerime dik dik baktı. Aşağı tükürse sakalı, yukarı tükürse bıyığı idi. Öyle bir vaziyete sokmuştum ki... Kalın kaşlarını çattı,</p> <p>“Ben kurbağalara nefes etmedim!” dedi.</p> <p>“Ya nasıl susturdun onları?”</p> <p>...</p>	133	<p>Zijn armen rustten niet langer op tafel. Hij leunde naar achteren, wachtte en keek mij recht in de ogen. Ik had hem zodanig in de val gelokt dat hij niet wist wat te antwoorden. Hij fronste zijn dikke wenkbrauwen en riep: “Ik heb geen gebed geblazen over de kikkers!”.</p> <p>“Hoe heb je ze dan laten ophouden met kwaken.”</p>
134.	<p>Ağzını açamıyordu. Fena sıkışmıştı. Aklı sıra, ya cahilliği kabul edecek, ya hakikati söyleyecekti.</p> <p>“Söyle öyleyse, ne yaptın da kurbağalar sustu?”</p> <p>“Şey, canım... Budala mısın? Nefes filan olur mu?.. Şey ettim...”</p> <p>“Ne ettin?..”</p>	134	<p>Hij zei geen woord. Hij wist niet wat te zeggen. Hij kon alleen maar zijn onwetendheid toegeven of de waarheid zeggen.</p> <p>“Als het waar is wat je zegt, vertel dan hoe je ze stil hebt gekregen.”</p> <p>“Wel ... Ben je gek? Hoe kan ik dat nu doen door te blazen! Ik heb... .”</p> <p>“Wat heb je gedaan?”, vroeg ik hem.</p>
135.	<p>“Nargilenin* marpucunu* sarkıttım.”</p> <p>“Ey?..”</p> <p>“Kurbağalar onu yılan sandılar. Hemen dibe kaçtılar.”</p>	135	<p>“Ik heb de pijp van de waterpijp in het water laten zakken.”</p> <p>“En dan?”</p> <p>“De kikkers dachten dat het een slang was. Ze zijn meteen naar de</p>

			bodem gezwommen.”, verklaarde Bâhir hodja.
136.	<p>... Fakat taşra hayatının bir vasfı da sır saklamaktır.</p> <p>Bâhir Hoca,</p> <p>“Saf adamların itikatlarını bozmamalı. Onlara ilmi hakikatlerin lüzumu yok. Sakın marpucu* kurbağalara gösterdiğimi kimseye söyleme! Varsın, nefes ettim diye bilsinler!” dedi.</p>	136	<p>Een andere eigenschap van de provincie was geheimen bewaren. “Het geloof van de naïevelingen mag niet verstoord worden. Zij hebben geen behoefte aan wetenschappelijke werkelijkheden. Zeg tegen niemand dat ik de pijp aan de kikkers heb laten zien. Dat ze maar denken dat ik heb gebeden en geblazen.”, zei hij.</p>
137.	<p>Ben bu sırrı ağızımdan hiç kaçırmadım. Bütün kasaba halkı Hoca'nın nefes kerâmetini işitti. Hatta Bektaşiler de buna şahitti. Doktorun bile şüpheleri yavaş yavaş gevşedi, eridi.</p>	137	<p>Ik heb dat geheim voor mezelf gehouden. De hele bevolking van het dorp hoorde van het heilige mirakel van Bâhir hodja. Bovendien waren de Bektasji derwisjen ervan getuige geweest. Zelfs de dokter was er langzaam maar zeker van overtuigd geraakt.</p>
138.	<p>Bâhir Hoca'nın bir üfürüşte kurbağaları susturduğundan bahsolunduğu vakit, zavallı boynunu büküp:</p> <p>“Dünyada ne kadar meçhul var. İlmimiz bu meçhulün yüz milyonda biri bile değil!” der, o her vakitki şuh kahkahasını atamazdı...</p>	138	<p>Toen er gepraat werd over het feit dat Bâhir hodja de kikkers had laten ophouden met kwaken in één adem, boog hij zijn hoofd en zei: “De wereld is vol met dingen die nog onbekend zijn. Onze kennis bedraagt nog geen honderd miljoenste van dit onbekende.” en daarbij bleef zijn schaterlach van altijd achterwege.</p>

6. ÇEVİRİ YORUMU

6.1 Kültürel göndermeler

6.1.1 Kültürel göndermelerin tanımlanması

Bir hikâye, çoğu zaman kültürel göndermeler içerdiği için bu tür terimlerin başka bir dile çevrilebilmesi için öncelikle ne anlama geldiklerinin tespit edilmesi gerekir. Böylece çevirmen, bu terimleri hem daha kolayca hem de anlam kaybetmeden erek dile çevirebilecektir. Kültürel göndermeler ile ilgili birkaç teoriye dayanılarak çalışma boyunca kullanılacak bir tanıma varılmıştır.

Vlachov ve Florin (1980), kültürel göndermeleri kültür, sosyal ve tarihî gelişimler gibi güncel durumlarda bir nesneyi adlandırmak için sadece bir halk tarafından kullanılan sözcük veya söz grubu olarak tanımlamaktadır. Başka bir halk tarafından bilinmediği için başka bir dilde karşılığı yoktur. Bu yüzden sosyal-siyasi, coğrafi ve etnografik başlıklı ana gruplardan oluşan kültürel göndermeler erek dile çevrilirken özel stratejilerin kullanılması gerekmektedir (Evenepoel, Rooryck & Verstraete, 2004); (Vandeweghe, 2005).

Diederik Grit (2004)'e göre bu tür terimler sadece bir ülke veya kültüre ait olup başka bir ülke veya kültürde hiç bir karşılığı olmayan veya kısmen bir karşılığı olan bir terim veya olgudur (Naaijken, Koster, Bloemen & Meijer, 2004) .

Grit (2004), bu terim veya olguların başka bir ülke veya kültürde hiç karşılığı olmadığını veya kısmen bir karşılığı olduğunu öne sürerken Vlachov ve Florin (1980) bu terimleri bir halka ait olarak gördükleri için başka bir dilde karşılığı olmadığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada herhangi başka bir dilde hiç karşılığı olmayan veya kısmen karşılığı olan, kaynak dilden erek dile çevrildiğinde özel stratejilerin kullanılmasını gerektiren, bir dil veya kültüre özel olan ve belirli nesne veya olguları adlandırmak için kullanılan sözcük veya sözcük grubu kültürel göndermeler olarak görülmektedir.

6.1.2 Hikâyelerde kullanılan kültürel göndermeler

6.1.2.1 'Türbe' hikâyesindeki kültürel göndermeler

- Cezve (§ 3)
Cezve, Türk kahvesi pişirmek için kullanılan ve saplı, küçük bir kaptır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Okumak (§ 3)
Okumak, bir hastalığa iyi geleceğini ileri sürerek okuyup üfürükçülük etmek veya üflemdir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Kurşun dökmek (§ 3)
Kurşun dökmek, halk inancına göre hastanın kafası, göbeği ve ayaklarının üstünde su ile doldurulmuş ve bir kişi tarafından tutulan bir kabın içine madeni çukur kepeçede erimiş kurşunun dökülmesi ve oluşan şekilleri yorumlayarak büyü, nazar, hastalık gibi şeyleri iyileştirmek ve önlemek için yapılan bir faaliyettir (İhya, s.d.); (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Akşam namazı (§ 3)
Akşam namazı, Müslümanlar tarafından akşam vakti kılınan, üç rekât farz ve iki rekât sünnetten ibaret olan bir namazdır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.); (Namaz sitesi, 2015b).
- Selânik (§ 4)
Selânik, Kuzey Yunanistan'da bulunan ve yaklaşık bir milyon nüfusu ile ülkenin başkenti Atina'dan sonra Yunanistan'ın ikinci büyük şehridir (De Griekse Gids, 2015); (Google Maps, 2015).
- Mescit (§ 5)
Mescit, genellikle minaresi olmayan küçük bir camidir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Mihrap (§ 5)

Mihrap, cami ve mescit gibi yerlerde Kâbe'nin yönünü, yani Müslümanların namaz kılmaları gereken yönü gösteren, duvarda oyuk veya girintili ve imama ayrılmış bir yerdir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Zabit (§ 5)

Zabit, en küçük rütbeli subaylar olan asteğmen için kullanılmayan, fakat rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan bir askerden bahsetmek için kullanılmaktadır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Muska (§ 5)

Muska, içinde dinsel veya büyüleyici bir gücün saklı olduğu sanılan, çoğunlukla üçgen şeklinde taşınan ve takanı, sahip olanı veya taşıyanı zararlardan koruyup ona iyilikler getirdiğine inanılan bir nesnedir (Bilimler Sitesi, 2013); (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Mecidiye (§ 6)

Mecidiye, 1840 senesinde Osmanlı Devleti'nde basılmış, yirmi kuruş değerinde olan gümüş bir paradır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Mecidiyenin bir tarafında, İstanbul'da basıldığı ve 1255, yani 1839, rakamı yazılmaktadır. Diğer tarafında ise, hem Sultan Abdülmecit'in tuğrası hem de cülusunun kaçınıcı senesinde basıldığını göstermektedir (TDV İslâm Ansiklopedisi, s.d.).

– Ceneviz hazineleri (§ 6)

Ceneviz hazineleri, 10'uncu asırda kurulmuş ve 1805 senesine kadar İtalya'nın kuzey batısında, bugünkü Cenova yakınlarında hüküm sürmüş bir şehir devletinin hazineleridir (Osmanlı Medeniyeti, s.d.).

– Yemeni (§ 8)

Yemeni, kalıp ile basılıp elle boyanan, kadınların başlarını örtmek için kullandıkları bir tülbenttir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Kına (§ 8)

Kına, eller ve saç boyamak için kullanılan ve kına ağacının yaprakları kurutulmuş elde edilen bir tozdur (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Hacı (§ 10)

Hacı, din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş bir Müslüman'a söylenen bir Arapça kelimesidir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Hakkını helal etmek (§ 11)

Hakkını helal etmek, üzerinde hiç bir hak iddia etmeden diğer bireyi bağışlamak demektir. İslam dinine göre bir birey başka bir bireyin namusuna, dinine, malına, canına, ırzına dokunarak veya zarar vererek o bireyin hakkını aldığı için ölmeden önce onunla helalleşmek zorundadır. Aksi takdirde dünyada yaptığı ibadetler hak sahibine verilir. Ancak ibadeti olmadığı veya bittiği zaman hak sahibinin günahları, hakkı alana yüklenecektir (Dinimiz İslâm, s.d.).

– Müslüman (§ 11)

Müslüman, dini İslam olan bir birey veya bu dinin şahadet getirmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek ve hacca gitmek olan kurallarını yerine getiren bir bireydir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.); (Namaz Sitesi, 2015c). Dünyada 1 buçuk milyardan fazla Müslüman yaşamaktadır. Asya kıtasındaki Müslümanlar 1 milyar 30 milyondan fazla iken, Afrika'da 415 milyon ve Avrupa'da 45 milyona yakın Müslüman yaşamaktadır. Amerika'da ise, 10 milyon ve Avustralya'da 500 bine yakın Müslüman ikamet etmektedir (Aslan, 2009).

– Yalılar (§ 11)

Yalı, su kıyısında inşaat edilmiş görkemli ve büyük bir evdir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Ayrıca Ömer Seyfettin'in 'Türbe' isimli hikâyesinde söz konusu olan yalılar, Selânik'in güneydoğusunda sahil boyunca uzanan, özellikle Rum ve Yahudilerin oturduğu ve bu toplumlar için okul, hastane ve ibadethaneler yaptırıldığı bir mahalle idi (Civelekoğlu, 2014).

– Beyaz Kule (§ 13)

Beyaz Kule, yüksekliği 30 metre, çapı 70 metre, 6 katlı ve limanı korumak için 15'inci veya 16'ıncı asırda Yunanistan'ın Selânik şehrinde inşa edilmiş bir kuledir. Osmanlı zamanında hem cezaevi hem de garnizon olarak kullanılmıştır. Günümüzde Selânik'in tarihini sergileyen bir müzedir (Selânik, 2015).

– Koncoloslar (§ 13)

Koncolos veya Kara koncolos, Türk mitolojisinde kışın en soğuk zamanında, yani Ocak ayında, ortaya çıkan, zarar veren ve kötülük yapan bir gerçek dışı yaratıktır. İnanışa göre, Kara koncolos insanların seslerini taklit ederek kurbanlarını tuzağa düşürmüştür (Oğuz, 2009).

– Yahudi (§ 14)

Yahudi, Peygamber Musa'nın dinine bağlı olan bir bireydir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). 2011 senesinde dünyada 13 milyon 750 bin Yahudi yaşıyordu. Yahudiler, başta İsrail'de ve Amerika'da yaşamaktadır (İlke Haber Ajansı, 2012).

– Rum (§ 14)

Rum, eskiden Doğu Roma İmparatorluğu'nda yaşayan ve Roma yurttaşı haklarına sahip olan bireylerden söz etmek için kullanılan bir özel isim idi (Tarih Terimleri Sözlüğü, 1974). Daha sonra bu terim, Müslüman ülkelerde yaşayan bireylerden bahsetmek için kullanılmaya başlamıştır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Ferace (§ 16)

Ferace, kadınların sokakta giydikleri, yakasız, arkası bol, mantoya benzeyen ve çoğu zaman eteklere kadar uzayan bir üst giysisidir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Osmanlı zamanında kadınlar sokağa çıktıklarında bu giysiyi çarşaftan önce giyerlerdi (Tarih Terimleri Sözlüğü, 1974).

– Yaşmak (§ 17)

Yaşmak, Osmanlı döneminde kullanılan, sadece gözleri açık bırakan, ferace ile birlikte kadınlar tarafından giyilen, ince bir yüz örtüsü idi (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Hırsız duası (§ 18)

Hırsız duası, herhangi bir bina veya yere hırsızların girmesini önlemek için okunan bir duadır. Bu duanın ismi Ayetel Kürsi'dir (Ayetel Kürsi, 2015).

– Yangın duası (§ 18)

Yangın duası, herhangi bir bina veya yerde yangın çıkmasını önlemek için okunan bir duadır (The İmam, s.d.). Yangından korunmak için okunan dua genellikle seyyidül

istiğfardır (İhvanlar, 2015).

– Tüncina duası (§ 19)

Tüncina duası, bela ve kötülüklerden korunmak için Müslümanlar tarafından okunan bir duadır (Nazar Duası, 2014).

– Ayetel Kürsi (§ 21)

Ayetel Kürsi, Kur'an-ı Kerim'in Bakara suresinin 255. ayetidir. Bu ayet, aynı zamanda ayetlerin arasında en önemli olanı ve okuyanı şeytandan korumaktadır (Duakracht, s.d., a).

– Sanayi mektebi (§ 21)

Sanayi mektebi, Türk sanayisinin Avrupa sanayisi karşısında rekabet gücü kalmadığı için Tanzimat döneminde ortaya çıkmış bir okuldur. Ancak bu okul, Birinci Meşrutiyet'ten sonra 'ıslâhhane' ve 1885 senesinde ise 'sanayi mektebi' adını almıştır. Sanayi mektebinde ders alanlar, terzilik, dokumacılık, kunduracılık, fotoğrafçılık gibi meslekleri öğrenebilirlerdi ve eğitim süresi beş sene sürerdi. Sanayi mektebi, ilk olarak Tuna vilâyetinde ve daha sonra da İstanbul, Rusçuk, Selânik, Erzurum, Bursa, İzmir ve Halep gibi yerlerde açılmıştır (Semiz & Kuş, 2004).

– Kışla Meydanı (§ 22)

Kışla Meydanı, yirminci asrın başında Yunanistan'ın Selânik şehrinde Beyaz Kule'ye ve denizin kıyısının yakınlarında bulunan bir meydan idi (Hekimoglou, E., Papasthatis, C., 2010).

– Hafız (§ 22)

Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) hafız, tüm Kur'an-ı Kerim'i ezberleyebilen bir kişidir.

– Minare (§ 26)

Minare, Müslümanların ibadet yeri olan camilerde şerefesi olan, hem yüksek hem de ince, çoğu zaman taştan inşa edilmiş, müezzinin sela verdiği ve ezan okuduğu bir yapıdır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Fatiha (§ 28)

Fatiha suresi, Mekke'de inen, yedi ayetten oluşan, namazın her rekâtında okunan ve

aynı zamanda da Kuran'ın ilk suresidir (Duakracht, s.d., b).

– Muhammediye kitabı (§ 29)

Muhammediye kitabı, on beşinci yüzyılında yaşayan Yazıcıoğlu Muhammed tarafından yazılmış ve Peygamber Muhammed'in hayatını anlatan bir kitaptır (Son Peygamber, 2015).

– Abdest (§ 30)

Abdest, Müslümanların ibadet etmeden önce belirli bir düzen içerisinde el, kol, ayak ve yüz gibi organlarını yıkayarak baş, ense ve kulaklarının arkasını mesh ederek yaptıkları arınmadır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.); (Namaz Sitesi, 2015a).

– Sarık (§ 33)

Sarık, sarılarak yapılan bir başlık veya fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan şal veya tülbenttir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Fes (§ 33)

Fes, tepesi püskülü olan, kırmızı, kalın çuhadan yapılmış, şapka yerine kullanılan ve silindir şeklinde olan bir başlıktır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Fas'ın Fes şehrinde üretilip buradan yayıldığı için bu ismi almıştır (Tarih Terimleri Sözlüğü, 1974).

– Abanî (§ 33)

Abanî, genellikle bohça, sarık, kundak ve yorgan yüzü yapmak için kullanılan, üzerinde safran renginde nakışlar bulunan beyaz bir ipek kumaştır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Frenk gömleği (§ 33)

Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) frenk gömleği, genellikle uzun kollu, yakası kravat takmaya uygun, yelek veya ceket altında giyilen bir erkek gömleğidir.

– Elhamdülillah (§ 35)

Elhamdülillah, Allah'a şükür anlamına gelen bir sözdür (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

6.1.2.2 'Perili Köşk' hikâyesindeki kültürel göndermeler

– Nemse tavuğu (§ 43)

Nemse tavuğu, başı ve kanatları küçük, boynu kısa ve iri olan, kalça ve ayakları kalın olan ve kuyruğu kısa ve dik olan bir tavuktur. Karın, kalça ve böğür tüyleri kabarık olan bu tavuğun çıkış yeri Çin'dir (Discover Animal, s.d.).

– Hürriyet (§ 50)

10 Haziran 1908 tarihinde İngiltere ve Rusya, Boğazlar, Osmanlı Devleti ve Balkanlar'ın durumu hakkındaki kararlara göre Osmanlı Devleti'nin Makedonya'ya özerklik vermesi ve Makedonya'da ıslahatlar yapması gerekmiştir. Terakki Cemiyeti ve İttihat, alınan kararlardan dolayı Osmanlı Devleti'nin parçalanacağını düşünerek II. Meşrutiyetin ilan edilmesine gerek duymuş ve faaliyetlerini hızlandırmıştır. Daha sonra Balkanlar'da yaşayanlar, ayaklanmaya teşvik edilmiştir. II. Abdülhamit, Rumeli'de başlatılan bu silahlı ayaklanmayı bastıramamış ve 23 Temmuz 1908 tarihinde Manastır, Selânik ve Rumeli şehirlerinde hürriyet ilan edildiği için 24 Temmuz 1908 tarihinde II. Meşrutiyet'i ilan etmiş ve Kanun-i Esasi'yi yürürlüğe koymuştur (Tarihin, 2015). Bu dönem, Hürriyet İlanı olarak da geçer ve 11 Nisan 1920 tarihinde sona ermiştir (Koşar, A., 2008).

– Lira (§ 53)

Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) lira, yüz kuruş değerinde olan Türk para birimidir.

– Ecinni (§ 69)

Ecinni, İslam dininde insanlar gibi anlama ve istek yeteneğine sahip, duyularla algılanamayan bir yaratıktır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Oruç (§ 79)

Oruç, Tanrı'ya ibadet amacı ile belli bir zaman içerisinde yiyecek, içecek gibi şeyleri tüketmemek demektir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Namaz (§ 79)

Namaz, günde beş kez, dinî kurallara göre kılınması gereken ve İslam dininin beş şartından biri olan bir ibadettir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Farklı namazlar, sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazı olarak adlandırılmaktadır. Her namaz, iki, üç veya dört rekât farz ve sünnetten ibarettir. Örneğin: sabah namazı, iki rekât sünnet ve iki rekât

farzdan oluşmaktadır (Namaz sitesi, 2015e).

6.1.2.3 'Keramet' hikâyesindeki kültürel göndermeler

– Türbe (§ 81)

Türbe, genel olarak ünlü bir birey için yaptırılan ve içinde o kişinin mezarı bulunan bir yapıdır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Sanduka (§ 84)

Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) sanduka, tabut büyüklüğünde mermer veya tahtadan yapılmış, bir bireyin mezarının üstüne yerleştirilmiş bir sandıktır.

– Seccade (§ 84)

Seccade, üzerinde namaz kılınabilen büyüklükte olan bir halı, kilim veya kumaştan bir yaygıdır. Bu nesnenin diğer ismi namazlıktır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Kur'an-ı Kerim (§ 85)

Kur'an-ı Kerim, Müslümanlar tarafından kabul edilen ve Arapça yazılmış olan bir kitaptır. Müslümanlar, bu kitabın Cebrail isimli melek aracılığı ile Allah tarafından Peygamber Muhammed'e vahiy yoluyla 610 senesinde Ramazan ayının Kadir Gece'sinde Mekke'de bulunan Nur Dağı'ndaki Hira Mağarası'nda indirilmeye başladığını kabul etmektedirler (Namaz sitesi, 2015d).

– Rahle (§ 85)

Rahle, üzerinde yazı yazılan, kitap okunan, alçak ve küçük bir masadır. Bazı rahleler açılıp kapanabilmektedir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Trablus kuşağı (§ 88)

Trablus kuşağı, Osmanlı erkeklerinin beline sarıp sıkıca bağladıkları, eni yaklaşık 20 santim olan, ipekten imal edilen ve Trablus şehrinde yapılmış olan bir kuşaktır (Sınıf evrakları, 2015); (Manisa Kültür Turizm, s.d.).

– Kible (§ 93)

Kible, Müslümanların ibadet süresinde, yani namaz kılariken, yöneldikleri yön ve Mekke’de bulunan Kâbe’yi ifade etmektedir (Molla Cami, 2015).

6.1.2.4 'Kurbağa Duası' hikâyesindeki kültürel göndermeler

– İstanbul (§ 95)

İstanbul, Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde bulunan bir şehir ve 1453 senesinden itibaren Osmanlı devletinin başkenti (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.); (Tarih Terimleri Sözlüğü, 1974). Avrupa kıtasındaki bölüme Avrupa Yakası veya Rumeli Yakası ve Asya kıtasında bulunan bölüme hem Anadolu Yakası hem de Asya Yakası denmektedir. İstanbul, Marmara Denizi, Haliç ve Boğaziçi ile çevrili ve tarihte Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Latin İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu'nun başkentliğini yapmıştır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2009).

– Ulema (§ 95)

Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) ulema, din bilginleri anlamına gelmektedir.

– Fransızca (§ 101)

Fransızca, Fransız ve Fransa uygarlığını benimsemiş olan ülkelerde konuşulan, Hint-Avrupa dillerinden gelişen bir dildir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Hoca (§ 107)

Hoca, Müslümanlıkta bir din görevlisidir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Karagöz (§ 108)

Karagöz, deve derisinden kesildikten sonra boyanan, insan biçimlerinin beyaz bir perdenin üzerinde yansıtma ile ortaya çıkan bir gösteri oyunu veya bu oyunda oynatılan ve halk görüşünü veren bir karakterdir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Karagöz, temiz yürekli, olayları eleştirmesini bilen, okumamış ancak bilgili bir Anadolu insanıdır. Hacivat ise, medrese öğrenimi görmüş, daima kendi çıkarını düşünen ve konuşurken zor kelimeleri kullanmayı seven bir karakterdir (Kültürel Bellek, 2012).

- Nargile (§ 108)
Nargile, tömbeki isimli bir tütünün dumanının sudan geçirilip, süzülen dumanın içilmesini sağlayan bir tütün içme aracıdır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Lüle (§ 109)
Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) lüle, pipo ve nargile gibi içme aracının ucuna takılan ve tütünün koyulduğu yeridir.
- Marpuç (§ 109)
Marpuç, nargilenin kolayca içilmesi için nargileye takılan, hortum şeklinde olan, uzun ve bükülebilir bir borudur (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Cübbe (§ 109)
Cübbe, üniversite öğretim üyeleri, din adamları, hukukçular ve mezuniyet törenlerinde öğrenciler tarafından elbisenin üstüne giyilen, uzun, bol ve düğmesiz bir giysidir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Bektaşî tekkesi (§ 111)
Bektaşî tekkesi, 13'üncü yüzyılda Hacı Bektaş-ı Veli tarafından kurulan tarikattan olanların ibadet ve tören yaptıkları, barındıkları yerlere verilen isimdir (Yazın Terimleri Sözlüğü, 1974); (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Mey (§ 111)
Mey, Türk halk müziğinde kullanılan, keskin bir ses çıkaran ve ağzı yassı bir tür nefesli çalgıdır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Cemaat (§ 114)
Cemaat, bir soydan veya dinden olanların topluluğudur (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).
- Dervişler (§ 115)
Güncel Türkçe Sözlük'e göre (s.d.) derviş, girdiği tarikatın yasalarına ve törelerine bağlı olan bir kişidir.

– Ut (§ 115)

Ut, karnı iri olan, mızrap ile çalınan, telleri için hayvan bağırsakları kullanılmış bir klasik Türk müzik aletidir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Yarım armuda benzeyen gövdesini yapmak için sert ağaçlar tercih edilmektedir. Udun arka tarafı, yaprak diye adlandırılan 20 veya 21 eşit parçaya ayrılmıştır. Aletin mızrabı, diğer mızraplı çalgılardan daha uzundur (Hoşnut, 2012).

– Kanun (§ 115)

Kanun, tırnak isimli çalgıçlar ile çalınan, dikdörtgen, bir köşesi kesilmiş ve yassı bir sandığın üzerine gerilmiş tellerden oluşan ince bir saz çalgısıdır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Rakı (§ 117)

Rakı, incir ve erik gibi meyvelerin alkol ile mayalanıp damıtılmasıyla elde edilen bir içkidir. Bu içecek aslansütü ve imamsuyu olarak da adlandırılmaktadır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

– Bektaşî Dervişleri (§ 129)

Bektaşî Dervişleri, 13'üncü yüzyılda yaşayan Hacı Bektaş Veli'nin tarikatına girmiş olan dervişlerdir (Yazın Terimleri Sözlüğü, 1974).

6.2 Kültürel göndermelerin çevirisi

6.2.1 Grit'in kültürel göndermeler için çeviri stratejileri

Kaynak dildeki kültürel göndermeleri erek dile çevirebilmek için bugüne kadar farklı araştırmacılar tarafından birçok teori yazılmıştır. Bu çalışma boyunca *neolojizm*, *üst anlamlı nitelendirme*, *alt anlamlı nitelendirme*, *yerleşmiş çeviri* (Vandewalle, 2015) ve *ödüncleme*, *öykünme*, *yaklaşma*, *atlama*, *üst anlamlı terimle çeviri*, *tanımlama*, *alt anlamlı terimle çeviri* ve *uyarlama* (Grit, 2004) isimli çeviri stratejileri ele alınıp araştırılacaktır. Ayrıca bir kültürel göndermeyi çevirmek için iki veya daha fazla çeviri stratejisi birlikte kullanılabilir. Örneğin: *ödüncleme* ve *öykünme*, *ödüncleme* ve *yaklaşma*, *öykünme* ve *tanımlama*, *öykünme* ve *üst*

anlamli terimle çeviri, son olarak *tanımlama* ve *öykünme* da birlikte kullanılabilir.

Grit'e göre (2004), hangi stratejilerin uygulanması metnin türü, hedef kitle ve metnin hedefine bağlıdır. Bu yüzden çevirmenin bir metni çevirmeye başlamadan önce hedef kitlenin kaynak kültürünü ne kadar tanıdığı, metnin hangi konu ile ilgili olduğu ve metnin hangi amaçla yazıldığı gibi soruları cevaplaması gereklidir.

Aşağıda Grit'in (2004) farklı çeviri stratejileri açıklanacak ve mümkün olduğunda Ömer Seyfettin'in Hollandacaya çevrilmiş öykülerinde bulunan birkaç kültürel gönderme ile örneklenecektir.

– Atlama:

Atlama isimli çeviri stratejisi, erek dildeki bir terimin kaynak dile çevrilmemesi demektir (Grit, 2004). Bu strateji yukarıdaki çeviride kullanılmıştır, 'Türbe' hikâyesinde söz konusu olan 'Rüküş Kadın' (§ 4) Hollandacaya 'Rüküş' olarak çevrilmiştir. Böylece 'kadın' sözcüğü hedef dile çevrilmemiştir.

– Ödünçleme:

Ödünçleme, erek dildeki bir sözcüğün çevrilmemesi veya sözcüğü kaynak dilin morfolojik, fonetik ve ortografik kurallarını dikkate alarak değiştirmek demektir (Grit, 2004). 'Şefika Molla' (§ 2), 'Mercan' (§ 2), 'Artemisya' (§ 60) ve 'Karagöz' (§ 106) gibi isimler, hiç değiştirilmeden Hollandacaya çevrilmiştir. 'Fes' (§ 110) ve 'Ayetele Kürsi' (§ 21) gibi sözcükler, Hollandacanın morfolojik, fonetik ve ortografik kurallarına uygun bir şekilde 'fez' ve 'Ayatal Kursi' olarak çevrilmiştir.

– Öykünme:

Öykünme, sadece erek dildeki terim birkaç sözcük veya ögeden ibaret olduğunda kullanılabilir (Grit, 2004). Bu tür sözcükler çevrildiğinde erek dilde aynı miktar sözcük veya birim içermesi gereklidir. Böylece kültürel gönderme, tamamen, kısmen veya kelimesi kelimesine kaynak dile çevrilecektir. Çeviride 'Kemancı Aleko' (§ 115), Hollandacaya 'violist Aleko' olarak çevrildiği için Türkçe terimin sadece 'kemancı' olan kısmı çevrilmiştir. Fakat terimin öğelerini çevirmek için *yerleşmiş çeviri* ve *ödünçleme* gibi çeviri stratejileri kullanılabilir.

– Yaklaşma:

Yaklaşma stratejisi uygulandığında erek dildeki bir kelime hedef dilde aşağı yukarı aynı anlamı taşıyan bir sözcük ile çevrilecektir (Grit, 2004). Fakat kullanılan kavramların bazı nitelikleri kaynak dilin ve erek dilin kültüründe farklıdır (Vandewalle, 2015). Bu strateji, söz konusu olan çeviride kullanılmıştır. Örneğin: 'sanduka' (§ 84) sözcüğü Hollandacaya 'sarcofaag' olarak çevrilmiştir. Fakat iki kelime yüzde yüz aynı anlamı ifade etmemekte, çünkü Türk kültüründe sanduka mezarın üstüne konur ve Hollanda ve Belçika kültüründe 'sarcofaag' bir ölünün içinde yattığı tabuttur.

– Tanımlama:

Tanımlama, kaynak dildeki terimi birden fazla sözcük ile bütün niteliklerini erek dilde açıklamak demektir (Vandewalle, 2015). Bu strateji, erek dildeki bir terimin anlamı hedef kitle tarafından tanınmadığı veya kaynak dilde bu kelimenin anlamını içeren bir karşılığı olmadığı zaman kullanılmaktadır (Grit, 2004). Çeviri boyunca bu strateji birkaç kez kullanılmıştır. Örneğin: 'hakkını helal etmek' (§ 11) ibaresinin Hollanda yahut Belçika kültüründe karşılığı olan bir ibare bulunmadığı için, bu tanımlama 'elkaar volgens de islamitische tradities hun schulden vergeven' diye çevrilmeye karar verilmiştir.

Ancak kaynak dildeki terim, erek dile sadece bir sözcük ile hiçbir anlam kaybı olmadan çevrilir ise, *neolojizm* veya *yerleşmiş çeviri* söz konusudur (Vandewalle, 2015). *Neolojizm*, bir kelimeyi çevirmek için erek dilde daha önce kullanılmamış bir kelimeyi oluşturmak ve bu kelimeyi kullanmak demektir. Örneğin: 'Türbe' hikâyesinde yer alan 'yangın duası' (§ 18) ve 'hırsız duası' (§ 18) kelimelerinin Hollandacaya 'brandgebed' ve 'diefstalgebed' olarak çevrilmesine karar verilmiştir. Fakat bu kelimeler, Hollandacada kullanılan veya sözlükte yer alan kelimeler olmadığı için *neolojizm* sayılmaktadır. *Yerleşmiş çeviri*, kaynak dildeki bir terimin tüm niteliklerini içeren ve hedef kitle tarafından tanınan bir sözcük kullanıldığında söz konusudur. Örneğin: daha önce 'Rum' (§ 14) kelimesi 'Grieken' olarak ve 'Şam' (§ 75) kelimesi 'Damascus' olarak çevrildiği için yukarıda yer alan çeviride de erek dilde bilinen aynı sözcükler kullanılmıştır.

– Üst anlamlı terimle çeviri:

Kaynak dildeki terimin tüm nitelikleri hedef kitle için önemli olmadığı zaman terimi çevirmek için sadece en önemli niteliklerin çevrilmesine *üst anlamlı terimle çeviri* stratejisi denmektedir (Grit, 2004). Ömer Seyfettin'in 'Türbe' isimli hikâyesinde bulunan 'muska' (§ 5) teriminin 'talisman' olarak çevrilmesinde bu strateji uygulanmıştır.

Ayrıca kaynak dildeki terim erek dile birden fazla sözcük ile çevrildiğinde ve sözcüğün kaynak dildeki bütün nitelikleri ifade edilmediğinde, *üst anlamlı nitelendirme* çeviri stratejisi kullanılmıştır (Vandewalle, 2015).

Fakat kaynak dildeki terimin çevirisi, sadece bir sözcükten ibaret ise ve erek dilde daha açık bir şekilde anlatılmış ise bir *alt anlamlı terim* kullanılmıştır (Vandewalle, 2015). Örneğin: öykülerde geçen 'dedi' kelimesi, Hollandacaya ara sıra 'sordu' ve 'cevapladı' anlamına gelen 'vroeg' ve 'antwoordde' kullanılmıştır. Kaynak dilde bulunan terim, birden fazla kelime ile ve daha açık bir şekilde çevrilirse *alt anlamlı nitelendirme* söz konudur. Örneğin: yukarıdaki yer alan çeviride 'dervişler' (§ 115) Hollandacaya 'aanhangers van de heilige Hadji Bektaş Veli die in de dertiende eeuw leefde' olarak çevrilmiştir. Hikâyede Bektaşî tekkesi söz konusu olduğu zaman yazar dervişler sözcüğünü kullanırken Bektaşî dervişlerinden bahsetmektedir.

– Uyarlama:

Uyarlama, kaynak dildeki terimin aynı görevi ve kaynak kitlesinde yaratmış olduğu etkiyi hedef kitlede de yaratmak için kullanılan bir çeviri stratejisidir (Grit, 2004). Bu strateji, yukarıdaki bulunan çevirilerde kullanılmamıştır, fakat 'Yalılar' (§ 11) sözcüğü Belçika'daki zengin bir mahallenin ismi olarak çevrilebilirdi.

Üstelik tek bir terimi çevirmek için yukarıda yer alan çeviri stratejilerinden iki veya üç tanesi birlikte kullanılabilir. Aşağıda Ömer Seyfettin'in söz konusu olan öykülerini çevirmek için uygulanmış olan birkaç örnek sunulacaktır.

– Ödünçleme + alt anlamlı nitelendirme:

'Dervişler' (§ 115) 'derwisjen, aanhangers van de heilige Hadji Bektaş Veli die in de dertiende eeuw leefde'

– Ödünçleme + atlama:

'Rüküş Kadın' (§ 4) 'Rüküş'

– Ödünçleme + tanımlama:

'Karagöz' (§ 108) 'Karagöz, het hoofdpersonage van het Turks schaduwspeel'

– Ödünçleme + üst anlamlı terim:

'Yalılar' (§ 11)	'de wijk Yalılar'
'ud' (§ 115)	'oed, een snaarinstrument'
'kanun' (§ 115)	'kanun, een snaarinstrument'

– Öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme):

'Hacı Gülsüm Hanım' (§ 10)	'mevrouw Hadji Gülsüm'
'Gülsüm Hanım' (§ 11)	'mevrouw Gülsüm'
'Sermet Bey' (§ 40)	'meneer Sermet'
'Bâhir Efendi' (§ 105)	'meneer Bâhir'

– Öykünme + üst anlamlı nitelendirme:

'Muhammediye kitabı' (§ 29)	'het boek Muhammediye, een boek over Allah en de İslam'
'Bektaşî Tekkesi' (§ 111)	'een Bektasji tekke, een gebedshuis van de aanhangers van het soefisme'

– Yerleşmiş çeviri + tanımlama:

'yaşmak' (§ 17)	'een nikaab, een sluier die het gezicht bedekt en alleen de ogen vrijlaat'
-----------------	--

6.2.2 Hikâyelerde kullanılan çeviri stratejileri

Aşağıdaki tabloda Ömer Seyfettin'in 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' başlıklı öykülerinde bulunan kültürel göndermelerin metindeki yeri, Hollandacaya nasıl çevrildiği ve kullanılmış olan çeviri stratejileri görülmektedir.

'Türbe'			
Metindeki yeri	Kültürel göndermeler	Çeviri	Çeviri stratejileri

§ 2	'Şefika Molla'	'Şefika Molla'	ödünçleme
§ 2	'Mercan'	'Mercan'	ödünçleme
§ 3	'cezve'	'een koperen koffiekan'	üst anlamlı nitelendirme
§ 3	'okumak'	'belezen'	yerleşmiş çeviri
§ 3	'kurşun dökmek'	'ze zette een kom water over hun hoofd en goot er gesmolten lood in om aan de hand van de interpretatie van de vormen die ontstaan het boze oog, ziektes of betovering te vermijden'	tanımlama
§ 3	'akşam namazı'	'het avondgebed'	üst anlamlı terim
§ 4	'Rüküş Kadın'	'Rüküş'	ödünçleme + atlama
§ 4	'Selânik'	'Thessaloniki'	yerleşmiş çeviri
§ 5	'mescit'	'een bidplaats'	üst anlamlı terim
§ 5	'muska'	'een talisman'	üst anlamlı terim
§ 5	'mihrap'	'de gebedsnis'	yerleşmiş çeviri
§ 6	'Köse Remzi'	'Köse Remzi'	ödünçleme
§ 6	'mecidiye'	'zilveren muntstukken'	üst anlamlı nitelendirme
§ 6	'Ceneviz hazineleri'	'de schatten van de Republiek Genua'	öykünme+ üst anlamlı terim
§ 8	'yemeni'	'een hoofddoek'	üst anlamlı terim

§ 8	'kına'	'henna'	yerleşmiş çeviri
§ 8	'Rüküş'	'Rüküş'	ödüncleme
§ 10	'Hacı'	'hadji'	yerleşmiş çeviri
§ 10	'Hacı Gülsüm Hanım'	'mevrouw Hadji Gülsüm'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödüncleme)
§ 11	'hakkını helal etmek'	'elkaar volgens de islamitische tradities hun schulden vergeven'	tanımlama
§ 11	'Müslüman'	'moslim'	yerleşmiş çeviri
§ 11	'Gülsüm Hanım'	'mevrouw Gülsüm'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödüncleme)
§ 11	'Yalılar'	'de wijk Yalılar'	üst anlamlı terim + ödüncleme
§ 13	'Beyaz Kule'	'de Witte toren'	yerleşmiş çeviri
§ 13	'koncoloslar'	'wintergeesten'	yerleşmiş çeviri
§ 14	'Yahudi'	'joden'	yerleşmiş çeviri
§ 14	'Rum'	'Grieken'	yerleşmiş çeviri
§ 16	'ferace'	'een zwarte, lange overjas'	üst anlamlı nitelendirme
§ 17	'yaşmak'	'een nikaab, een sluier die het gezicht bedekt en alleen de ogen vrijlaat'	yerleşmiş çeviri + tanımlama
§ 18	'hırsız duası'	'een diefstalgebed'	öykünme (neolojizm)

§ 18	'yangın duası'	'een brandgebed'	öykünme (neolojizm)
§ 19	'Tüncina duası'	'het gebed Tüncina dat de Moslims beschermt tegen het kwade'	ödünçleme + üst anlamlı nitelendirme
§ 21	'Ayetal Kürsi'	'de Ayatal Kursi, het meest achtbare vers in de Koran'	ödünçleme + tanımlama
§ 21	'Sanayi mektebi'	'de beroepsschool'	yerleşmiş çeviri
§ 22	'Kışla Meydanı'	'het Kazerneplein'	öykünme
§ 22	'Hacı Hafız Mehmet Efendi'	'meneer Hadji Hafız Mehmet'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 22	'Vali Mürtet Paşa'	'de provinciegouverneur Mürtet Paşa'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 25	'türbe'	'türbe'	ödünçleme
§ 26	'minare'	'een minaret'	yerleşmiş çeviri
§ 27	'cami'	'een moskee'	yerleşmiş çeviri
§ 28	'Fatiha'	'de Soera al-Fatiha, de eerste soera uit de Koran'	ödünçleme + tanımlama
§ 29	'Muhammediye kitabı'	'het boek Muhammediye, een boek over Allah en de Islam'	ödünçleme + üst anlamlı nitelendirme
§ 30	'abdest'	'rituele wassing'	yerleşmiş çeviri
§ 33	'sarık'	'tulband'	yerleşmiş çeviri
§ 33	'fes'	'een fez'	yerleşmiş çeviri
§ 33	'Frenk gömleği'	'een Europees hemd met een kraag'	tanımlama

§ 33	'abani'	'witte tulband'	üst anlamlı terim
§ 35	'elhamdülillah'	'met dank aan God'	yerleşmiş çeviri
'Perili köşk'			
§ 40	'Sermet Bey'	'meneer Sermet'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 43	'Nemse tavuğu'	'Oostenrijkse kip'	öykünme
§ 47	'Hacı Niyazi Efendi'	'meneer Hadji Niyazi'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 50	'Hürriyet'	'de Verlichting, periode die begint in 1908 met het herstellen van de constitutie in het Ottomaanse Rijk en duurt tot 1920'	yerleşmiş çeviri + tanımlama
§ 53	'lira'	'lira'	ödünçleme
§ 59	'mektep'	'school'	yerleşmiş çeviri
§ 60	'Artemisya'	'Artemisya'	ödünçleme
§ 63	'hokkabaz Kazanöv'	'de goochelaar Kazanöv'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 69	'ecinni'	'djinn'	yerleşmiş çeviri
§ 75	'Şam'	'Damascus'	yerleşmiş çeviri
§ 79	'namaz'	'bidden in de richting van Mekka'	tanımlama
§ 79	'oruç'	'vasten'	yerleşmiş çeviri
'Keramet'			

§ 82	'Çiroz Ahmet'	'Magere Ahmet'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 84	'sanduka'	'sarcofaag'	yaklaşma
§ 84	'seccade'	'gebedskleed'	yerleşmiş çeviri
§ 85	'Kur'an-ı Kerim'	'Koran'	yerleşmiş çeviri
§ 85	'rahle'	'staander'	üst anlamlı terim
§ 87	'Çiroz'	'Ahmet'	üst anlamlı terim
§ 88	'Trablus kuşağı'	'gordelriem'	üst anlamlı terim
§ 93	'kible'	'de richting van Mekka'	üst anlamlı nitelendirme
'Kurbağa Duası'			
§ 95	'İstanbul'	'Istanboel'	yerleşmiş çeviri
§ 95	'ulema'	'godsdienstgeleerden'	üst anlamlı terim
§ 101	'Fransızca'	'Frans'	yerleşmiş çeviri
§ 105	'Bâhir Efendi'	'meneer Bâhir'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 107	'Bâhir Hoca'	'Bâhir hodja'	ödünçleme
§ 108	'nargile'	'waterpijp'	yerleşmiş çeviri
§ 108	'Karagöz'	'Karagöz, het hoofdpersonage van het Turks schaduwspeel'	ödünçleme + tanımlama
§ 109	'cübbe'	'kleed'	üst anlamlı terim
§ 109	'lüle'	'het tabakskommetje'	yerleşmiş çeviri

§ 109	'marpuç'	'de slang van de waterpijp'	tanımlama
§ 111	'Bektaşî Tekkesi'	'een Bektasji tekke, een gebedshuis van de aanhangers van het soefisme'	öykünme + üst anlamlı nitelendirme
§ 111	'mey'	'blaasinstrument'	üst anlamlı terim
§ 113	'hoca'	'hodja'	ödünçleme
§ 114	'cemaat'	'geloofsgemeenschap'	üst anlamlı terim
§ 115	'dervişler'	'derwisjen, aanhangers van de heilige Hadji Bektasj Veli die in de dertiende eeuw leefde'	ödünçleme + alt anlamlı nitelendirme
§ 115	'ud'	'oed, een snaarinstrument'	ödünçleme + üst anlamlı terim
§ 115	'kanun'	'kanun, een snaarinstrument'	ödünçleme + üst anlamlı terim
§ 115	'Kemancı Aleko'	'de violist Aleko'	öykünme (yerleşmiş çeviri + ödünçleme)
§ 117	'rakı'	'raki, een Turkse alcoholische anijsdrank'	ödünçleme + tanımlama
§ 129	'Bektaşî dervişleri'	'de Bektasji derwisjen'	öykünme

6.3 Kültürel göndermelerin dışındaki çeviri sorunları

Bu araştırmada sadece kültürel göndermelerin çevirisinde çeviri sorunları ile karşılaşılmamıştır. Ömer Seyfettin'in öykülerini çevirirken yazarın tercih ettiği bazı sözleri, Türkçe ile Hollandaca arasındaki cümle yapısı ve dil bilgisi farklılıkları gibi çeviri sorunları ile de karşılaşmıştır. Bu tür durumlarda çoğu zaman yazarın tarzına sadık kalınmayıp Hollandacanın dil bilgisi kuralları göz önünde bulundurularak hareket edilmiştir. Çeviri sırasında kültürel göndermelerin dışında

karşılaşılmış olan çeviri sorunları ve bunları çözmek için yapılabilen dil bilgisi ve kelime düzeyindeki değişiklikler aşağıda yer almakta ve örneklenmektedir.

6.3.1 Benzetmeler

Ömer Seyfettin, yazdığı hikâyelerde bazen benzetme kullanmıştır. Yazın Terimleri Sözlüğü'ne (1974) göre benzetme, bir nesne veya bir kavramı imgede canlandırmak için nitelikçe daha üstününe benzetme sanatıdır. Bu benzetmeleri Hollandacaya çevirmek için kaynak dildeki nesnenin karşılığı kullanılmıştır. Öykülerde yer alan iki benzetme ve çevirisi:

§ 43: 'Kuluçka yatan beyaz bir **Nemse tavuğu*** gibi yayvandı.'

'De villa was zo plomp als een broedende, witte Oostenrijkse kip.'

§ 124: 'Fakat Bâhir Hoca, yine hiddetlenmiş bir **Karagöz*** tehâlüküyle yumruğunu sallıyor, hepimizin itikatsızlığına sövüp sayıyordu.'

'Maar Bâhir hodja zwaaide opnieuw ijverig met zijn vuist zoals een kwade **Karagöz** en vloekte dat we ongelovigen waren.'

6.3.2 Birbirini izleyen basit cümle

Gramer Terimleri Sözlük'e göre (2003) basit cümle, bir düşünce, duygu veya bir oluşu ve kılışı tek bir yargı hâlinde anlatan ve en az bir yüklemden oluşan bir cümle türüdür. Ömer Seyfettin, yazdığı hikâyelerde sık sık bu tür cümleden birkaç tane arka arkaya sıralamıştır. Ancak Hollandacada bu tür cümlelerin arka arkaya sıralanması yaygın olmadığı için öykülerin çevirisinde kaynak dildeki en az iki basit cümle birleştirilerek kaynak metne sadık kalınamamıştır. Üstelik mümkün olduğunda birleştirilmiş cümlelerin arasına 've', 'çünkü' anlamına gelen 'en', 'want' gibi bağlaçlar eklenmiştir. Çevrilmiş hikâyelerde bulunan birkaç basit cümle ve Hollandaca çevirileri şöyledir:

§ 53: 'Bekçi köşke girmede. Kapıda kaldı. Sermet Bey, ev sahibiyle gezdi.'

'De bewaker ging niet mee naar binnen **en** bleef buiten wachten **terwijl** de eigenaar van het landhuis meneer Sermet rondleidde.'

§ 55: 'Çok durmaz. Ürker, kaçar.'

'Daardoor blijven ze er nooit lang wonen, want ze worden bang en vluchten weg.'

§ 72: 'Peşini bırakmadı. Kovaladı.'

'Hij liet het niet zomaar wegvluchten en achtervolgde het.'

§ 89: 'Sandukaya dayandı. Biraz düşündü.'

'Hij leunde tegen de sarcofaag **en** dacht even na.'

Ancak bu durum ile **sıralı cümleler**de de karşılaşılmaktadır. Bu tür cümleler, anlam yakınlığı ile bağlanmış tümcelerin oluşturduğu bir cümledir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Türkçede sıralı cümlelerde bağlanmış tümcelerin arasına sadece virgül konmasına rağmen bu tür cümleler Hollandacaya çevrildiğinde 've' anlamına gelen 'en' kelimesi veya '... yüzünden' anlamına gelen 'waardoor' gibi başka bir sözcük eklenmiştir. Örneğin:

§ 3: 'Önündeki saç mangalda bakır bir cezve kaynıyor, sağ tarafında kahve takımları duruyordu.'

'Op het komfoor voor haar stond er water in een koperen koffiekan te koken **en** rechts van haar stond haar koffieset.'

§ 11: 'Gelip kendisini görmesini, hakkını helâl etmesini rica ediyor, birbiri üstüne haber gönderiyordu.'

'Ze stuurde voortdurend naar Şefika Molla berichten waarin ze verzocht om haar te komen bezoeken en elkaar volgens de islamitische tradities hun schulden te vergeven.'

§ 13: 'Kenara çekilmiş büyük yelken gemilerinin dibinde, kumlu çakıllara deniz vuruyor, beyaz köpükler hasıl ediyordu.'

'De grote zeilschepen waren op de oever getrokken, over de kiezelstenen en het

zand spoelden golven **waardoor** er wit schuim ontstond rond de schepen.'

§ 49: 'Evvela peri görünüyor, sonra büyük büyük taşlar atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, içeridekilere geceleri hiç rahat vermiyordu.'

'Eerst verscheen het spook, daarna gooide het met grote stenen naar het huis, vervolgens gooide het de ramen stuk **en** 's nachts liet het de bewoners nooit met rust.'

§ 61: 'Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu.'

'Het spook stond onder de bomen **en** het leek of het naar het landhuis keek.'

§ 115: 'Doktor, "Sâki benim!" diye herkese sunuyor, Bâhir Hoca'nın önünde dikilip kalıyordu.'

'De dokter stelde zich aan iedereen voor als "de schenker" **en** hij bleef stilstaan voor Bâhir hodja.'

§ 121: 'Ne yapsak susmuyorlar, daha ziyade azıtıyorlardı.'

'Wat we ook probeerden, ze hielden maar niet op, ze begonnen **daarentegen** nog harder te kwaken.'

6.3.3 Uzun cümle

Türkçede uzun cümleler yaygındır (Edebiyat Öğretmeni, 2015). Ömer Seyfettin, sade bir dil kullandığı ve öykülerinin her okuyucu tarafından anlaşılmasını istediği için hikâyelerinde bu tür cümleleri oldukça az kullanmıştır (Gizli İlimler Kütüphanesi, s.d.). Ancak uzun bir cümle yazdığı takdirde okuyucu cümleyi anlamakta zorluk çekmemektedir. Hollandacada uzun cümleler çok yaygın değildir. Burger ve De Jong (1997), bir cümlenin ortalama olarak içerdiği sözcük sayısının cümlenin anlaşılıp anlaşılmamasını nasıl etkilediğini incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre Hollandacada 1 ile 13 ve 14 ile 19 arası kelime içeren cümleler sırasıyla çok kolay ve kolay anlaşılmaktadır. 20 ile 25 kelime arası içeren cümleler, okuyucunun

anladığı bir cümle olarak tanıtılırken 26 ile 34 arası sözcük ve 35 kelimedenden fazla oluşan cümleler ise zor ve çok zor olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmaya dayanarak Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin çevirisinde mümkün olduğu kadar uzun cümleler kullanmaktan kaçınılıp Türkçedeki uzun bir cümle bölünmeye çalışılmıştır. Örneğin:

§ 5: 'Kısmet için genç kızlar, imtihana yakın zihinleri açılmak için mektepliler, çocuğu olmayan kısır kadınlar, kazanamayan tüccarlar, bir şeyini kaybetmiş efendiler, kocalarını kıskanan hanımlar, sevgililerine kavuşamayan âşıklar, tezkere alamayan askerler, terfi edemeyen zabıtlar, vereminden tutunuz da firengisine, belsoğukluğuna kadar her türlü hastalar, kötürümler, körler, dilsizler, sağırklar hep Şefika Molla'ya gelirler, kendilerini ona okuturlar, muska alırlar, üzerlerine kurşun döktürürler, ondan şifa, ondan ümit beklerlerdi.'

'Jonge meisjes kwamen voor kansen om te trouwen, studenten voor een goed geheugen als de examens bijna begonnen, onvruchtbare vrouwen en heren die iets verloren waren, gingen allemaal bij Şefika Molla om hen te laten beuzen, een talisman te kopen, zich te laten beschermen tegen kwade geesten door lood over hen te laten gieten en hoopten dat zij hen zou kunnen genezen en helpen. Maar ook handelaars die geen goede zaken deden, vrouwen die jaloers waren op hun man verliefde mensen die hun geliefde niet konden zien, soldaten die niet konden afzwaaien, officieren die geen promotie konden krijgen en zieken met allerlei ziektes van tuberculose tot syfilis en gonorrhoe, kreupelen, blinden, stommen en doven gingen langs bij Şefika Molla.'

§ 104: 'Son derece ehemmiyet verdiği meclis günleri, odasında toplandığımız vakit, hiç birimize laf söyletmez, hepimize "zımnında, zımnında, zımnında" diye ayrı tahriratlar yazdırır, herhangi mesele olsa, aynı kelimelerle, aynı cümlelerin nihayetine mahut "zımnında"yı takarak bir şey kaleme aldırınca "hallettim" sanırdı.'

'Op de raadsdagen, waar hij uiterste aandacht aan besteedde, liet hij niemand een woord zeggen als we in zijn bureau bijeengekomen waren. Hij deed ons allemaal verschillende, officiële brieven schrijven boordevol met het woord "hertoe". Wat het probleem ook was, hij dacht dat hij het had opgelost door

ons een brief te laten schrijven met dezelfde woorden en door aan het einde van dezelfde zinnen het beruchte woord “hiertoe” eraan toe te voegen.'

6.3.4 Birleşik cümle

Birleşik cümle, içinde esas yargının bulunduğu bir temel cümleyi anlam ve görev açısından tamamlayan, değişik yapı özelliklerine sahip olan ve yüklemi çekimli olan bir veya daha fazla yardımcı cümleden oluşan bir cümle türüdür (Gramer Terimleri Sözlüğü, 2003). Ömer Seyfettin, bu tür cümleleri kullandığı zaman genellikle cümlenin çok uzun olmamasına dikkat edip hikâyelerinin birçok okur tarafından okunabilmesini sağlamıştır. Bu tür cümleler Hollandacaya çevrildiğinde doğru sırada çevrilmesine, cümlenin uzun olmamasına ve okurun cümleyi anlayabilmesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Çeviride rastlanan bazı örnekler:

§ 12: 'O Yahılar ki **Müslüman kadınlarının da orada Yahudi karıları gibi açık saçı gezindiklerini** Şefika Molla her vakit işitirdi.'

'Şefika hoorde voortdurend **dat de moslimvrouwen er zonder hoofddoeken rondliepen zoals de joodse vrouwen.**'

§ 49: '**Gölgelerinde koyunlar otlayan** çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler.'

'Ze liepen onder de bloeiende amandelbomen **waaronder schapen stonden te grazen in de schaduw.**'

§ 61: '**Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği** beyaz hayaleti gördüler.'

'Daar zagen ze het witte spook **dat Artemisya aanwees.**'

§ 76: 'Sonra büyük kızına **hokka kalemle, yazıhanedeki kontrat kağıdını çabucak getirmesini** söyledi.'

'Daarna beval hij aan zijn oudste dochter **om snel een inktpot, pen en het huurcontract uit de bureau te halen.**'

§ 124: 'Onun bağırtısı bir taraftan, **bir milyon kurbağanın kopardığı** kıyamet bir taraftan.'

'Enerzijds zijn geschreeuw, anderzijds het oorverdovende lawaai **van één miljoen kwakende kikkers.**'

6.3.5 Bağlaçların eklenmesi

Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde bazı cümlelerde bağlaçlara rastlanmadığı hâlde, hedef dilin dil bilgisi kurallarına sadık kalmak için ve metnin iyi bir üslubu olması için Hollandaca çevirisinde 've', 'ama', 'sonra' anlamına gelen 'en', 'maar', 'vervolgens' gibi bağlaçlar eklenmiştir. Aşağıda Hollandaca çevirisinde bu tür sözcüklerin eklenmiş olduğu birkaç örnek bulunmaktadır.

§ 6: 'Kule kahvelerinde rüştiye görmüş biraz hesaptan çıkan Türkler onun günde üç dört meciyeden* ziyade kazandığını iddia ederlerdi.'

'Turken die naar de middelbare school geweest waren **en** een beetje kennis hadden van rekenen, beweerden dat ze meer dan drie of vier zilveren muntstukken per dag verdiende.'

§ 8: 'Siyah kediyi okşayan elini kaldırdı; fesrengi yemenisinin* altında hâlâ çok gür, kınalı* saçlarına götürdü.'

'Ze hief haar hand op waarmee ze de zwarte kat streefde **en** bracht het naar haar nog steeds weelderige haar dat gekleurd was met henna **en** dat bedekt was met een donkerrood hoofddoek.'

§ 9: “[...] Şimdi birisi gelecek, yine kalacağız!”
“[...] **Als** er iemand komt om zich te laten belesen, kunnen we opnieuw niet vertrekken.”.

§ 90: 'Kitaplarla şamdanları kucakladı. Sandukanın* altına girdi.'

'Hij nam de boeken en de kandelaars in zijn armen. **Vervolgens** kroop hij onder de sarcofaag.'

6.3.6 Osmanlıca kelimeler

'Kurbağa Duası' isimli hikâyede Fransızca öğretmeni etüt sırasında çocuklar ona bir sözcüğün anlamını sorduklarında bunu ertesi gün edebiyat öğretmenine sorardı. Bir gün öğrenciler ona Osmanlıca 'cezbe-i rahman' kelimesinin anlamını sorduklarında 'cezve-i rahman' anlamış ve edebiyat öğretmeninden bunu açıklamasını rica etmiştir. Bu sözcüklerin arasında sadece bir harf farklı olduğu için Hollandacada benzer ve aynı anlamı içeren sözcükler bulmak mümkün değildir. Bu yüzden kaynak metinde söz konusu olan kelimeler, Hollandaca çeviride de yer almakta ve parantez arasında açıklanmıştır.

§ 101: 'Bir kere "**cezbe-i rahman**"ın ne demek olduğunu zavallıya sormuşlar. İyi anlamamış, defterine "**cezve-i rahman**" yazmış.'

'Eens hadden ze de arme man gevraagd wat "**cezbe-i rahman**" ("de vervoering van de **Almachtige**") betekent. Maar hij had het niet goed begrepen en had in zijn boekje "**cezve-i rahman**" ("de koffiekan van de **Almachtige**") geschreven.'

6.3.7 Eskimiş sözcükler

'Kurbağa Duası' başlıklı hikâyedeki sanayi mektebinin müdürü, bir sorun olduğunda öğretmenlere 'zımnında' sözcüğünü içeren mektuplar yazdırır. Ancak bu sözcük, eskimiş bir zarf olduğu için (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.) Hollandacaya çevrildiğinde aynı anlamı içeren, eskimiş veya resmî dilde kullanılan bir zarfın kullanılmasına gerek duyulmuştur. Bu yüzden yukarıda yer alan çeviride, bu kelimenin karşılığı olarak 'hiertoe' sözcüğü tercih edilmiştir. Aynı hikâyede 'mebni-aleyh, mebni-bih, mebni-leh' sözcükleri geçmekte, ancak 'mebni' bir eskimiş Arapça sözcüğü olduğu için bu kelimeyi çevirmek için de eskimiş sözcükler kullanılmıştır (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.).

§ 104: 'Aramızda lakabı "**zımnında**" idi.'

'Onder ons was zijn bijnaam "**Hiertoe**".'

§ 107: 'Bâhir Hoca'nın en meftun olduğum şeyleri canlılığı ile "mebni-aleyh, mebni-bih, mebni-leh" gibi tabirleri idi.'

'De levendigheid en de typische Osmaanse uitdrukkingen zoals “dienaangaande, dienovereenkomstig, dientengevolge” zijn de eigenschappen van Bâhir hodja die mij het meest charmeren.'

Ayrıca aynı hikâyede bulunan 'muzad-i taaffündür' sözcüklerindeki 'taaffün' kelimesi de eskimiş bir isim ve pis kokma anlamına gelmektedir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Hikâyede doktor tarafından kullanıldığı için Hollandacada 'slechte adem' yerine daha çok tıp alanında tercih edilen 'halitose' sözcüğü kullanılmaya karar verilmiştir (Encyclo, 2015).

§ 114: “Vallahi **muzad-i taaffündür.**”

“Het is een **middel tegen halitose**, ik zweer het.”

6.3.8 Dolaysız anlatım

Ömer Seyfettin'in kaleme döktüğü hikâyelerinde dolaysız anlatım kullanıldığı zaman, genellikle tırnak içerisinde bulunan cümlelerin kimin tarafından ifade edildiği belirtilmemektedir. Ancak metinler Hollandacaya çevrilirken iki kişi arasında geçen bir konuşmada en az bir kez cümleyi kimin söylediğinin belirtilmesi tercih edilmiştir. Böylece kimin ne söylediği, okur için daha belli hâle gelmiş ve okurun hikâyeyi daha rahat bir şekilde okuyabilmesi ve anlayabilmesi sağlanmıştır. Aşağıda çeviride yer alan birkaç örnek bulunmaktadır.

§ 47: “Anahtarı sahibindedir.”

“Sahibi kim?”

“Sahibi Hacı* Niyazi Efendi. İşte şu yandaki köşkte oturan...”

“Haydi anahtarını alalım.”

“De sleutel is vast te verkrijgen bij de huisbaas.”, zei **de bewaker**.

“Wie is dat?”, vroeg **meneer Sermet**.

“Meneer Hadji Niyazi. Hij woont in het landhuis hiernaast.”

“Kom, laten we de sleutel gaan vragen.”, zei **meneer Sermet**.

§ 62: **Büyük kıızı**, “Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun?” dedi.

“Görüyorum.”

“Ey, o halde telkin ne demek?”

“Over welke suggestie heb je het, vader? Het staat voor ons, zie je het niet?”, riep **zijn oudste dochter**.

“Ik zie het.”, zei **meneer Sermet**

“Waarom zeg je dan ‘suggestie’?”, vroeg **ze**.

§ 116: “İşte benim nargilem* var...”

“Bir yudum?”

“Ömrümde bir katre ağzıma almamışım.”

“Bir yudum al. Gargara et. Sonra tükür.”

“Ne faide?”

“Kijk ik heb een waterpijp!”, riep **Bâhir hodja uit**.

“Wil je ook een slokje raki?”, vroeg **de dokter**.

“Ik heb nog nooit een druppel alcohol gedronken.”

“Neem één slokje, gorgel en spuw het dan uit.”

“Wat is het nut ervan?”, vroeg **de godsdienstleerkracht**.

6.3.9 Dil bilgisi düzeyindeki değişiklikler

Bir metin başka bir dile çevrildiğinde ara sıra dil bilgisi seviyesinde değişiklikler gerçekleştirilmektedir (Vandewalle, 2014). Aşağıda çeviri boyunca dil bilgisi seviyesinde yapılan değişiklikler sıralanmıştır.

- Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin çevirisi süresince kaynak dildeki -l-, -c- ve -c:ğ- gibi ekler, Hollandacaya sıfat ve fiil gibi sözcük türleriyle çevrilmiştir. Örneğin:

§ 5: 'Yazın bahçesinde dut ağacının altındaki muayenehanesi, kışın kırmızı yün halı döşeli minimini bir mescide benzeyen ocaklı, mihraplı odacığı hiç boşalmazdı.'

'In de zomer bevond haar spreekkamer zich onder de moerbeiboom. In de winter daarentegen zat ze in haar **kleine kamer** die lijkt op een kleine bidplaats. Het kamertje was **uitgerust met** een haard en een gebedsnis en er

lag een rood, wollen tapijt **uitgespreid**. Er waren steeds mensen op gesprek bij haar.'

§ 6: '[...] meşhur kahveci Köse Remzi [...].'

'De bekende Köse Remzi, die zijn eigen **koffiehuis uitbaatte** [...].'

§ 31: 'Kısık bir sesle Rüküş'e, "A, aaa... Gördün mü, şapkalıları gördün mü?" dedi.'

'Fluisterend vroeg ze aan Rüküş: "Heb je ook de mannen **met de hoed op hun hoofd** gezien?".'

- Bir sözcük, bir kelime grubu ile veya bir kelime grubu bir sözcük ile de çevrilebilmektedir. Aşağıda bu uygulamanın birkaç örneği sıralanmıştır.

§ 5: '[...] **ocaklı, mihraplı** odacığı hiç boşalmazdı.'

'Het kamertje was **uitgerust met een haard en een gebedsnis** [...].'

§ 31: '**Kısık bir sesle** Rüküş'e, "A, aaa... Gördün mü, **şapkalıları** gördün mü?" dedi.'

'**Fluisterend** vroeg ze aan Rüküş: "Heb je ook **de mannen met de hoed op hun hoofd** gezien?".'

- Kaynak dildeki bir cümlede yer alan kelime grubu veya yan tümce, başka bir dile çevrildiğinde sırasıyla yan tümce veya kelime grubu olabilir. Örneğin:

§ 3: '[...] **akşam namazcığını* kıldıktan sonra** bir katlı evceğizine girerdi.'

'**Na het bidden van het avondgebed** ging ze haar huisje met één verdieping binnen.'

§ 109: '[...] portatif bir nargile* şekli düşünüyorduk. Mesela **içildikten sonra** üzeri çıkarıldı mı, sürahiye benzesin [...].'

'[...] een draagbare waterpijp die je bijvoorbeeld **na het roken** kan omvormen tot een waterkan nadat je het bovenste deel er afgenomen hebt [...].'

- Bir cümle çevrildiğinde içindeki bir sözcük veya bir yan tümce, erek dile sırasıyla yan tümce veya bir sözcük ile çevrilebilmektedir. Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin çevirisinde rastlanan birkaç örnek:

§ 6: '[...] meşhur **kahveci** Köse Remzi [...].'

'De bekende Köse Remzi, **die zijn eigen koffiehuis uitbaatte** [...].'

§ 76: 'Hacı Niyazi Efendi donmuş gibi, **sorulan şeylere** hiç cevap vermiyor [...].'

'Hadji Niyazi was verstijfd van angst, antwoordde niet op de **vragen** [...].'

- Ömer Seyfettin'in öykülerini çevirebilmek için bazı cümlelerdeki yan tümce veya temel tümce Hollandacaya sırasıyla temel tümce veya yan tümce olarak çevrilmiştir.

§ 9: '**Kahvesini kotaran** Şefika Molla başını çevirmeden [...] dedi.'

'Şefika Molla **goot de koffie in haar kopje** en zei zonder naar Rüküş te kijken: [...].'

§ 13: '**Kenara çekilmiş** büyük yelken gemilerinin dibinde, kumlu çakıllara deniz vuruyor, beyaz köpükler hasıl ediyordu.'

'De grote zeilschepen **waren op de oever getrokken**, over de kiezelstenen en het zand spoelden golven waardoor er wit schuim ontstond rond de schepen.'

§ 92: 'İki tarafa açılıp yol veren **ahali korkudan titriyordu**.'

'**Het volk dat beefde van de angst** week uiteen en maakte een weg vrij.'

§ 93: 'Türbeden* evvelki iki ev de ateşten kurtulmuştu. **Yanmayıp** evliyasız kalan türbe*, yine mahalledeki kutsiyetini muhafaza etti.'

'De laatste twee huizen voor het mausoleum en het mausoleum zelf hadden geen vuur gevat. Hoewel er geen heilige meer in lag, behield het toch zijn heilige status in de wijk.'

- Kaynak dildeki etken bir cümle erek dile çevrildiğinde edilgen bir cümle olabilir veya edilgen bir cümlenin erek dildeki karşılığı etken bir cümle olabilir. Etken bir cümle, öznenin yaptığı işi anlatan, öznesi belli olan bir fiil içermektedir (Güncel Türkçe Sözlük, s.d.). Edilgen bir cümle ise, -(I)l-/(U)l-, -(I)n-/(U)n- ekleri ile kurulan, fiilin gösterdiği işi yapan bireyin veya nesnenin bildirilmediği çekimli bir fiili içeren bir cümledir (Gramer Terimleri Sözlüğü, 2003). Örneğin:

§ 34: '**Ezilmemek** için geri çekildiler.'

'Ze stapten achteruit, **opdat het tuig hen niet zou overrijden.**'

§ 52: 'Sermet Beye, "Bu anahtar köşkü de **açar...**" dedi.'

'Hij zei tegen meneer Sermet: "Met deze sleutel kan ook de deur van het huis **geopend worden.**"'

§ 90: '**Yakalanmak** ihtimali vardı.'

'Daar konden ze hem **gevangen nemen.**'

§ 109: 'Bir gün kahvemizde oturmuş, portatif bir nargile* şekli düşünüyorduk. Mesela **içildikten** sonra üzeri **çıkarıldı** mı, sürahiye benzesin, lüle* cebe girebilirsin...'

'Op een dag zaten we in het café en dachten we na over het ontwerp van een draagbare waterpijp die **je** bijvoorbeeld na het roken **kan omvormen** tot een waterkan nadat **je** het bovenste deel er **afgenomen hebt** en waarvan je het tabakskommetje in de broekzak kan stoppen.'

6.3.10 Kelime düzeyindeki değişiklikler

Bir metin, başka bir dile çevrildiği zaman kaynak dildeki bazı kelimeler sözlükte bulunan karşılığı ile erek dile çevrilmeyip alt anlamlı, üst anlamlı, zıt anlamlı veya eş anlamlı terim ile

çevrilebilmektedir (Vandewalle, 2014).

- *Alt anlamlı terim*, kaynak dildeki bir sözcüğe anlam katılarak o terimin erek dilde daha ayrıntılı bir şekilde anlatılması demektir (Vandewalle, 2015). Hikâyelerin çevirisi boyunca birkaç kez 'dedi' kelimesi ile karşılaşılmıştır, fakat bu kelime Hollandacaya 'zei' diye çevrilebilirken, 'sordu', 'cevap verdi', 'bağırıldı' anlamına gelen 'vroeg', 'antwoordde', 'riep' gibi sözcüklerin kullanılması aşağıda bulunan cümlelerde tercih edilmiştir.

§ 17: 'Kalın yaşmağını* **yaptı**.'

'Ze **deed** haar dikke nikaab [...] **om**.'

§ 31: 'Kısık bir sesle Rüküş'e, "A, aaa... Gördün mü, şapkalıları gördün mü?" **dedi**.'

'Fluisterend **vroeg** ze aan Rüküş: "Heb je ook de mannen met de hoed op hun hoofd gezien?".'

§ 51: "Pekâlâ, buyurun!" **dedi**.

"Goed, komen jullie maar binnen.", **antwoordde** de eigenaar.

§ 62: 'Büyük kızı, "Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun?" **dedi**.'

' "Over welke suggestie heb je het, vader? Het staat voor ons, zie je het niet?", **riep** zijn oudste dochter.'

§ 71: '**İçinden**, [...] **dedi**.'

'Hij **prevelde**: [...].'

§ 111: 'Kuzu, saz, biraz da mey* **varmış**.'

'Er zou lamsvlees **gegeten worden**, wijn **gedronken worden** en op snaar- en blaasinstrumenten **gespeeld worden**.'

- Çalışma boyunca bir kelimeyi Hollandacaya çevirmek için birkaç kez *üst anlamlı terim* kullanılmıştır. Böylece okurun hikâyeyi daha kolay anlayabilmesi sağlanmıştır. Çeviride üst anlamlı sözcük içeren birkaç örnek şöyledir:

§ 88: '**Rahle**lerdeki kitapları alıp hepsini belinden çıkardığı **Trablus kuşağına** sardı.'

'Vervolgens nam hij de boeken van de **staanders** en wikkelde ze in zijn **gordelriem** die hij losgemaakt had.'

§ 111: 'Kuzu, **saz**, biraz da **mey** varmış.'

'Er zou lamsvlees gegeten worden, wijn gedronken worden en op **snaar- en blaasinstrumenten** gespeeld worden.'

- Ömer Seyfettin'in 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' başlıklı hikâyelerinde bazı sözcükler arka arkaya yazılmış olan cümlelerde tekrarlanmıştır. Bu **tekrarlama** Hollandacada çok yaygın olmadığı için söz konusu olan sözcük atlanmış veya kişi zamiri, işaret sıfatı ve eş anlamlı sözcük gibi kelimelerle Hollandaca çevirisinde tekrarlanmıştır. Örneğin:

§ 30: '**Abdesti*** sakatlanmamış mıydı? Bu sakat **abdestle***, bu mübarek yere girmeye nasıl cesaret edebilirdi?...'

'Moest ze haar **rituele wassing** niet opnieuw uitvoeren? Hoe zou ze **zo** naar binnen durven te gaan in deze heilige plaats?'

§ 32: 'İki şapkalı konuşarak **türbenin*** içine girmişlerdi. Hiçbir **türbeye***, bir evliyanın yanına gâvur girer miydi?'

'De mannen met de hoed waren al pratend het mausoleum binnen gewandeld. Gingen christenhonden binnen in **een plaats waar** er een heilige begraven ligt?'

§ 47: "Anahtar **sahibindedir.**"

"**Sahibi** kim?"

"**Sahibi** Hacı* Niyazi Efendi."

“De sleutel is vast te verkrijgen bij de **huisbaas.**”, zei de bewaker.

“Wie is **dat?**”, vroeg meneer Sermet.

“Meneer Hadji Niyazi.”

§ 90: '**Sandukanın*** altına girdi. Yavaş yavaş yürüdü. Durdu. **Sandukanın*** altından elini çıkarıp yavaşça kapıyı açtı.'

'Vervolgens kroop hij onder de **sarcofaag**. Hij stapte langzaam vooruit, stak zijn hand uit en opende voorzichtig de deur.'

- Kaynak dildeki sözcükleri erek dile çevirebilmek için, **zıt anlamlı sözcüklerin** kullanılması metnin daha akıcı bir şekilde okunabilmesini ve kolayca anlaşılabilmesini sağlayabilmektedir. Bu tür sözcükler kullanıldığında kaynak dildeki olumlu bir cümle, erek dilde olumsuz bir cümle ve kaynak dildeki olumsuz bir cümle, erek dilde olumlu bir cümle olmaktadır. Zıt anlamlı sözcükleri içeren cümleler aşağıda yer almaktadır.

§ 9: “[...] Şimdi birisi gelecek, yine **kalacağız!**”

“[...] Als er iemand komt om zich te laten belemen, kunnen we opnieuw **niet vertrekken.**”.

§ 56: 'Hem kirası da **ucuzdu.**'

'Bovendien was de huishuur **niet veel.**'

§ 97: '[...] İstanbul'a **pek uzak olmayan** bir kasabada [...].'

'[...] in een stadje **dicht bij** Istanboel.'

§ 116: 'Ben bu sırrı ağzımdan **hiç** kaçırmadım.'

'Ik heb dat geheim **voor mezelf gehouden.**'

- Çeviri süresince kaynak dildeki bazı sözcükler, erek dile **zıt bakış açısı** olan bir kelime ile çevrilmiştir. Örneğin: çeviride 'vermek' ve 'satmak' fiillerinin yerine 'almak'

kullanılabilmektedir.

§ 25: 'Arkasından deniz **görünüyordu.**'

'Achter het gebouw **zagen** ze de zee.'

§ 54: 'İki sene daha böyle giderse malımı ne **satabileceğim**, ne de **kiracı bulabileceğim.**'

'Als het nog een jaar of twee zo verder gaat, dan zal niemand meer mijn huis willen **kopen of huren.**'

7. Tartışma

Bu çalışma, Türkçeden Hollandacaya çeviri üzerine yapılmış bir araştırma ve bu tür çalışmalar eğitim alanında önemlidir. Türk yazarlarının romanları, son zamanlarda Hollanda ve Belçika'da ilgi çekmektedir. Ancak bu romanlarda söz konusu olan kültürel göndermelerin erek dile hedef kitle tarafından anlaşılabilir bir şekilde çevrilmesi gerekmektedir. Bu alanda, yeterince kaynak olmasına rağmen araştırma eksiklikleri vardır. Bu sebeple bu tür çalışmalara ihtiyaç duyulmakta ve araştırmanın bulgularının Türkçeden Hollandacaya roman ve öyküler gibi edebî metinleri çevirmek isteyenler için oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bir çevirmenin bir metni Hollandacaya çevirirken karşılaşılabileceği çeviri sorunlarından biri kültürel göndermelerdir. Bu kelimeler, her dilde karşılığı olmayan veya kısmen karşılığı olan, başka bir dile çevrildiğinde özel çeviri stratejilerinin kullanılmasını gerektiren, bir ülke, halk veya kültüre özel olan ve belirli nesne veya olguları adlandırmak için kullanılan sözcük veya kelime grubu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Grit, 2004); (Vlachov & Florin, 1980). Bu açıdan bu çalışmada kullanılan çeviri stratejilerinin ve örneklerinin, Türk romanları çevirmek isteyen çevirmenlere eğitim alanında bir destek olması hedeflenmiştir. Bu çalışma, ayrıca devamında iki başka çalışmaya da ışık tutmaktadır. İlk çalışmada romanın nasıl çevrildiği ve hedef kitlenin metinde yer alan kültürel göndermelerin nasıl çevrilmesini istediği hakkındaki görüşleri araştırılabilir. Örneğin: Ömer Seyfettin'in öykülerinde yer alan bazı kültürel göndermeler, hiç bir tanımlama eklenmeden Hollandacaya çevrilebilir, fakat bu durumda hedef

kitlenin sözcüğün anlamını bilip bilmediği belli olmayacaktır. Bir çevirmen, bu tür sözcüklerin hepsini romanın çevirisinde açıklamadığı takdirde okur, metni anlamakta zorluk çekebileceği için romanın devamını okumaktan vazgeçebilir. Bundan dolayı bu çalışmadan sonra hedef kitlenin Ömer Seyfettin'in çevrilen öykülerinde kullanılan çeviri stratejileri hakkındaki görüşlerin araştırılmasına gerek duyulmaktadır. İkinci çalışmada öykülerin çevirisinde Grit (2004) ve Vandewalle'nın (2015) önerdiği çeviri stratejilerinin kaç kez kullanıldığı hakkında bir sıklık araştırması yapılabilir. Böylece başka çevirmenler, kendi edebî çevirilerinde en sık kullanılan çeviri stratejilerini kullanabileceklerdir.

8. Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, Ömer Seyfettin'in yazdığı 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' başlıklı hikâyeleri Hollandacaya çevirmektir. Aynı zamanda kültürel göndermelerin ne olduğu, öykülerde yer alan kültürel göndermelerin anlamı, kültürel göndermeleri Hollandacaya çevirmek için kullanılan çeviri stratejileri ve kültürel göndermelerin dışındaki çeviri sorunları araştırılmıştır. Daha sonra kültürel göndermelerin çevrilmesi için uygulanan çeviri stratejileri bir tabloda belirtilmiştir.

Çeviri boyunca Diederik Grit (2004) ve Johan Vandewalle'nın (2015) önerdiği *neolojizm*, *yerleşmiş çeviri*, *ödüncleme*, *öykünme*, *yaklaşma*, *atlama*, *üst anlamlı terim ile çeviri*, *tanımlama*, *üst anlamlı nitelendirme*, *alt anlamlı terim*, *uyarlama* ve *alt anlamlı nitelendirme* çeviri stratejilerinin arasında sadece *uyarlama* stratejisi uygulanmamıştır. Ayrıca, kültürel göndermelerin çevirisi için *uyarlama* ve *alt anlamlı terim ile çeviri* isimli çeviri stratejileri kullanılmamıştır. Bu çalışmada kültürel göndermeleri çevirebilmek için ara sıra iki veya üç çeviri stratejisi birlikte kullanılmıştır. Örneğin: 'Karagöz' (§ 108) kelimesi Hollandacaya 'Karagöz, het hoofdpersonage van het Turks schaduwspel' olarak çevrildiğinde hem *ödüncleme* hem de *tanımlama* çeviri stratejisi, 'Rüküş Kadın' (§ 4) 'Rüküş' olarak çevrilerek hem *ödüncleme* hem de *atlama* çeviri stratejisi kullanılmıştır. Bir kültürel göndermeyi çevirmek için *ödüncleme* ve *atlama*, *öykünme* ve *üst anlamlı terim*, *ödüncleme* ve *üst anlamlı terim ile çeviri*, *ödüncleme* ve *tanımlama*, *ödüncleme* ve *alt anlamlı nitelendirme*, *öykünme* ve *üst anlamlı nitelendirme*, *yerleşmiş çeviri* ve *tanımlama*, *ödüncleme* ve *üst anlamlı nitelendirme* gibi çeviri stratejileri birlikte uygulanabilmektedir. Üstelik bir terim, birkaç sözcük veya öğeden ibaret ise terimin bazı sözcük veya öğelerini çevirebilmek için birden fazla çeviri stratejisi birlikte kullanılabilir. Bu durum, 'Çiroz Ahmet' (§ 82) teriminin 'Magere Ahmet' olarak çevrilmesi ile örneklenebilir,

çünkü burada bir *öykünme* söz konusu ve terimdeki isim *ödüncleme* uygulanarak ve terimdeki sıfat ise, *yerleşmiş çeviri* kullanılarak Hollandacaya çevrilmiştir. Ömer Seyfettin'in çevrilmiş öykülerini okuyanların birçoğu, 'fes' kelimesinin anlamını bilmelerine rağmen, okurların bir kısmı 'kurşun dökmek' (§ 3) veya 'hakkını helal etmek' (§ 11) ifadesinin ne demek olduğunu bilmeyecektir. Ancak bir kültürel göndermeyi çevirmek için seçilen çeviri stratejisi, hedef kitlenin erek dilin kültürünü ne kadar tanıdığına bağlıdır. Bu yüzden çevirmen, bir metni veya bir romanı çevirirken daima bunu göz önünde bulundurmalı ve metinde yer alan kültürel göndermeleri okurun anlayabileceği bir şekilde çevirmelidir. Bunu yapabilmek için çevirmenin öncelikle bu tür terimlerin anlamını bilmesi ve bilmediği takdirde anlamını araştırması gerekmektedir. Çevirmen, aynı zamanda da kitabın ayrı bir bölümünde tüm kültürel göndermelerin anlamını açıklayabilir. Böylece okur istediği zaman bu terimlerin anlamını kolaylıkla bulabilecektir.

Ömer Seyfettin'in öykülerinde kültürel göndermelerin dışında da benzetmeler, birbirini izleyen basit cümle, uzun cümle, sıralı cümle, birleşik cümle, bağlaç içermeyen cümleler, Osmanlıca kelimeler, eskimiş sözcükler, dolaysız anlatım gibi çeviri sorunlarına rastlanmıştır. Hikâyelerde yer alan benzetmelerin Hollandacada karşılığı olduğu için kaynak dile sadık kalınmıştır. Birbirini izleyen basit cümleler ise, Hollandacaya en az iki basit cümle birleştirilerek ve mümkün olduğu takdirde bağlaç eklenerek çevrilmiştir. Bağlaç içermeyen sıralı cümleler çevrildiğinde 'en' anlamına gelen 've' kelimesi gibi bağlaçlar eklenmiştir. Aynı zamanda da kaynak metinde bir cümlede bağlaç kullanılmadı ise, Hollandaca metinde bu tür sözcükler eklenmeye çalışılmıştır. Yazarın az sayıda uzun cümle kullanmasına rağmen, öykülerde rastlanan uzun cümleler bölünmüştür. Hikâyelerde yer alan Osmanlıca kelimeler ve öykülerin yazıldığı zaman da eskimiş sözcükler olarak kabul edilen sözcükler, kaynak metne sadık kalınarak Hollandacaya çevrilmiştir. Osmanlıca kelimelerin karşılığı, sözlükte bulunmuştur. Fakat Türkçe eskimiş sözcüklerin karşılığı, sözlükte bulunduktan sonra Onze Taal (2015) web sayfasında bulunan eskimiş sözcüklerin yardımı ile Hollandacaya çevrilmiştir. Kaynak metinde dolaysız anlatım kullanıldığında çoğu zaman 'dedi' kelimesi kullanılıyor, ancak cümlede söz konusu olan duruma göre bu sözcük ara sıra 'cevap verdi', 'sordu' ve 'bağırıldı' anlamına gelen 'antwoordde', 'vroeg', 'riep' gibi *alt anlamlı terimler* ile çevrilerek kaynak metne sadık kalınmamıştır. Üstelik Ömer Seyfettin'in öykülerinde dolaysız anlatımın kimin söylediği belirtilmediği takdirde Hollandaca çevirisinde konuşmanın hangi kişiler arasında geçtiği eklenmiştir. Bazı çeviri sorunlarını çözebilmek için dil bilgisi ve kelime düzeyinde değişiklikler yapılmıştır. Dil bilgisi düzeyinde yapılan değişikliklerden biri, -c(U)-/-c(I)-, -l(U)-/-l(I)-, -

c(I)ğ(I)-/c(U)ğ(U)- gibi Türkçe eklerin Hollandacaya çevrilmesidir. Bu çalışmada ekler, erek dile sıfat ve fiil gibi sözcükler ile çevrilmiştir. Örneğin: 'odacığı' (§ 5) kelimesi, 'kleine kamer' olarak çevrilmiştir. Çeviri boyunca bir sözcük, ara sıra bir kelime grubu veya bir yan tümce ile çevrilebildiği gibi, bir kelime grubu veya bir yan tümce ise, bazen de sözcük ile çevrilmiştir. Ayrıca Türkçe öykülerdeki bazı kelime grupları, yan tümce olarak ve ara sıra bir yan tümce, kelime grubu veya temel tümce olarak çevrilebilirken bir temel tümce, yan tümce olarak da Hollandacaya çevrilmiştir. Dil bilgisi düzeyindeki en son değişiklik, etken ve edilgen cümlelerin çevrilmesidir. Bazı cümleler, kaynak dilde etken veya edilgen olmasına rağmen Hollandaca çevirisinde sırasıyla edilgen veya etken bir cümle bulunmaktadır. Bu çalışmada bazı kelimeler *alt anlamlı*, *üst anlamlı*, zıt anlamlı veya eş anlamlı terim gibi sözcükler ile çevrilerek kelime düzeyinde değişiklikler yapılmıştır. Örneğin: 'dedi' kelimesi 'bağırdı' ve 'cevap verdi' anlamına gelen 'riep', 'antwoordde' gibi sözcükler ile çevrilirken *alt anlamlı sözcükler* kullanılmışken, 'saz' (§ 111) kelimesi 'snaarinstrument' olarak çevrilirken *üst anlamlı terim ile çeviri* söz konusudur.

9. Özet

Öykülerde bir halk, ülke veya kültüre ait olan, başka bir dilde karşılığı olmayan olgu veya nesnelerin adlandırılması için kültürel göndermeler kullanılmaktadır (Grit, 2004); (Vlachov & Florin, 1980). Bu çalışmada Ömer Seyfettin'in yazdığı 'Türbe', 'Perili Köşk', 'Keramet' ve 'Kurbağa Duası' öyküleri Hollandacaya çevrilmiş ve kaynak metinde kullanılan kültürel göndermeleri Hollandacaya çevirmek için Grit'in (2004) ve Vandewalle'nın (2015) önerdiği *ödüncleme*, *öykünme*, *yaklaşma*, *atlama*, *üst anlamlı terimle çeviri*, *tanımlama*, *üst anlamlı nitelendirme*, *alt anlamlı terim*, *alt anlamlı nitelendirme* ve *uyarlama* gibi çeviri stratejileri arasında hangilerinin kullanıldığı araştırılmıştır. Bu çalışma, Türkçe öyküleri Hollandacaya çevirmek isteyenler için yapılmış ve okurlara da bir Türkçe hikâyede yer alan kültürel göndermelerin nasıl çevrildiğini göstermeyi amaçlamaktadır.

Hikâyelerin çevirisinden sonra öyküler özetlenmiş ve Grit (2004) ve Vlachov ve Florin'in (1980) kültürel göndermeler hakkındaki teorileri incelenmiştir. Öykülerdeki kültürel göndermelerin anlamı açıklandıktan sonra çeviride uygulanan çeviri stratejileri, bir tabloda gösterilmiştir. Çeviri süresince *uyarlama* kullanılmamıştır. Kültürel göndermelerin çevirisi için

uyarlama ve *alt anlamlı terimle çeviri* kullanılmamış ve ara sıra *ödüncleme* ve *atlama*, *ödüncleme* ve *tanımlama* gibi stratejiler birlikte uygulanmıştır. Birleşik cümleler, benzetmeler, Osmanlıca ve eskimiş sözcükler, kaynak dile sadık kalınarak çevrilebilirken, birbirini izleyen basit, uzun, sıralı, bağlaç içermeyen ve dolaysız anlatım içeren cümlelerde kaynak metne sadık kalınmamıştır. Çeviride *alt anlamlı*, *üst anlamlı*, zıt anlamlı veya eş anlamlı sözcük gibi kelimeler kullanarak kelime düzeyinde değişiklikler yapılmış ve dil bilgisi düzeyinde bir sözcüğün, kelime grubu veya yan tümce olarak veya etken bir cümlenin edilgen cümle olarak çevrilmesi gibi değişiklikler yapılmıştır.

KAYNAKÇA

Sözlükte veya ansiklopedide araştırılmış olan kelimelerin kaynakları:

- Abdest (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Akşam namazı (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Asteğmen (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [01.08.2015].
- Basit cümle (2003). In *Gramer Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.05.2015].
- Bektaş (1974). in *Yazın Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.07.2015].
- Benzetme (1974). In *Yazın Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.05.2015].
- Birleşik cümle (2003). In *Gramer Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.05.2015].
- Cemaat (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Cezve (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Cübbe (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.04.2015].
- Derviş (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.07.2015].
- Ecinni (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [01.08.2015].
- Edilgen fiil (2003). In *Gramer Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.07.2015].
- Ek (1972). In *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [04.07.2015].
- Elhamdülillah (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].

- Etken (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.07.2015].
- Ferace (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Ferace (1974). In *Tarih Terimleri Sözlüğü*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Fes (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Fes (1974). In *Tarih Terimleri Sözlüğü*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Fransızca (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.05.2015].
- Frenk gömleği (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Hacı (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [26.03.2015].
- Hafız (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Halitose (2015). In *Encyclo*. <http://www.encyclo.nl> [02.07.2015].
- Hoca (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- İstanbul (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [06.07.2015].
- İstanbul (1974). In *Tarih Terimleri Sözlüğü*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.07.2015].
- Kanun (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [08.07.2015].
- Kına (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [26.03.2015].
- Kurşun dökmek (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.02.2015].
- Lira (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Lüle (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts

- [27.02.2015].
- Marpuç (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.04.2015].
- Mebni (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [15.07.2015].
- Mecidiye (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.02.2015].
- Mecidiye (s.d.). In *TDV İslâm Ansiklopedisi*. <http://www.diyanetislamansiklopedisi.com> [25.02.2015].
- Mescit (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.02.2015].
- Mey (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [16.04.2015].
- Minare (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Muska (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.02.2015].
- Müslüman (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [05.03.2015].
- Namaz (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Nargile (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.03.2015].
- Okumak (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.7.2015].
- Rahle (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [09.07.2015].
- Rakı (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts [02.04.2015].
- Rum (1974). In *Tarih Terimleri Sözlüğü*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Rum (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Sanduka (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts

- option=com_bts [02.07.2015].
- Sanduka (s.d.). In *TDV İslâm Ansiklopedisi*. <http://www.diyanimislamansiklopedisi.com> [27.02.2015].
- Sarık (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.07.2015].
- Taaffün (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [03.07.2015].
- Teğmen (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [01.08.2015].
- Türbe (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.07.2015].
- Ulema (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [06.07.2015].
- Ut (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [02.04.2015].
- Yalı (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [27.03.2015].
- Yahudi (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [27.06.2015].
- Yaşmak (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [25.06.2015].
- Yemeni (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [15.03.2015].
- Zabit (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [01.08.2015].
- Zımnında (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama [02.05.2015].
- Zurna (s.d.). In *Güncel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts [16.04.2015].

Diğer kaynaklar:

- Aslan, M. (24.09.2009). En fazla Müslüman hangi ülkede yaşıyor?. Haber Vaktim. [Online] <http://www.habervaktim.com/haber/88056/en-fazla-musulman-hangi-ulkede-yasiyor.html> [27.06.2015].

- Ayetel Kürsi (2015). Ayetel Kürsi fazileti. [Online] <http://www.ayetelkursi.gen.tr/ayetel-kursi-fazileti.html> [26.6.2015].
- Bilimler Sitesi (2013). Muska nedir ne işe yarar faydalı mı zararlı mıdır?. [Online] <http://bilimlersitesi.tr.gg/Muska-nedir-ne-ise-yarar-faydalimi-zararlimidir-f.htm> [28.02.2015].
- Civelekoğlu, L. (19.01.2014). Göztepe'nin kayın (peder), (iç) güvey, 2 komşu köşkü. [Online] <http://lcivelekoglu.blogspot.be/2014/01/goztepenin-kayin-peder-ic-guvey-2-komsu.html> [02.05.2015].
- De Griekse Gids (2015). Thessaloniki. [Online] <http://www.grieksegids.nl/macedonie/thessaloniki.php> [26.06.2015].
- Dil Edebiyat (s.d.). Ömer Seyfettin'in Tarihi Hikayeleri ve Kahramanları. [Online] <http://www.dilededebiyat.net/turk-edebiyati-tarihi/bati-etkisindeki-turk-edebiyati/milli-edebiyat-donemi/milli-edebiyat-donemi-sanatcilar/omer-seyfettin> [18.04.2015].
- Dinimiz İslâm (s.d.). Kul hakkı. [Online] <http://www.dinimizislam.com/detay.asp?Aid=1254> [27.02.2015].
- Discover Animal (s.d.). Nemse tavuğu. [Online] <http://www.discoveranimal.com/kuslar/ucucu-kuslar/tavuksular/tavuk/nemse-tavugu.html> [27.04.2015].
- Duakracht.nl (s.d., a). Ayat al Kursi (troonvers). [Online] <http://www.duakracht.nl/ayat-al-kursi-troonvers> [27.12.2014].
- Duakracht.nl (s.d., b). Surah Al-Fatiha. [Online] <http://www.duakracht.nl/surah-fatiha> [27.03.2015].
- Edebiyat Fatihi (Kasım 2014). Olay öyküsü “Maupassant tarzı öykü” ve özellikleri, örnekler. [Online] <http://www.edebiyatfatihi.net/2014/11/olay-oykusu-maupassant-tarz-oyku-ve.html> [28.3.2015].
- Edebiyat Fatihi (Nisan 2013). Ömer Seyfettin'in edebi Kişiliği-sanat anlayışı maddeler hâlinde. [Online] <http://www.edebiyatfatihi.net/2013/04/omer-seyfettin-edeb-i-kisiligi-sanat.html> [18.04.2015].
- Edebiyat Öğretmeni (2015). Diksiyon ve hitabet notları. [Online] <http://www.edebiyatogretmeni.org/diksiyon-ve-hitabet-notlari/> [30.04.2015].
- Edebî Yâd ve Sanat Akademisi (30 Haziran, 2011). Yeni Lisan tam metni, Ömer Seyfettin, Genç Kalemler. [Online] http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/516-yeni_lisan_tam_metni__%C3%B6mer_seyfettin__genc_kalemler.html [20.04.2015].

- Evenepoel, S., et al (2004). *Taal en Cultuur in Vertaling, de Wereld Van Cees Nooteboom*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Gizli İlimler Kütüphanesi (s.d.). Ömer Seyfettin (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği). [Online] <http://gizliilimler.tr.gg/-Oe-mer-Seyfettin—k1-Hayat-%26%23305%3B,-Eserleri-ve-Edebi-Ki%26%23351%3Bili%26%23287%3B-k2-.htm> [18.04.2015].
- Google Maps (2015). Thessaloniki. [Online] <https://www.google.com/maps/place/Thessaloniki+%Griekenland/data=!4m2!3m1!1s0x14a838f41428e0ed:0x9bae715b8d574a9?sa=X&ei=GhGNVfDdN4qAywOgl7r4Dw&ved=0CBoQ8gEwAA> [26.06.2015].
- Grit, D. (2004). 'De Vertaling van Realia.' In: Naaijken e.a. (2004), p. 279-286.
- Hekimoglou, E., Papasthatis, C. (2010). *The great fire of Thessaloniki 1917*. [96 pp.]. [Online] http://www.academia.edu/2306858/The_Great_Fire_of_Thessaloniki_1917_ [09.07.2015].
- Hikayeler.net (2005, 1 Ocak). Keramet. [Online] <http://www.hikayeler.net/yazilar/6314/keramet/> [14.10.2015].
- Hoşnut, Ö. (30.06.2012). Ut (ud) nedir. [Online] <http://www.bilgiustam.com/ut-ud-nedir/> [08.07.2015].
- İhvanlar (2015). Seyyidül istiğfar duası. [Online] <http://www.ihvanlar.net/2012/04/17/seyyidul-istigfar-duasi/> [08.07.2015].
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2009). Fetih'ten önce İstanbul. [Online] <http://www.ibb.gov.tr/sites/ks/tr-tr/0-istanbul-tanitim/tarihi/Pages/Fetihten-Once-Istanbul.aspx> [05.07.2015].
- Koşar, A. (2008). 1908 devrimi: 'sınıfsız' devrimden liberal stratejik 'esintiler'e. *Özgürlük Dünyası*. [Online] <http://www.ozgurlukdunyasi.org/arsiv/10-sayi-200/95-1908-devrimi-snfsz-devrimden-liberal-stratejik-esintilere> [01.07.2015].
- Kırış, M. (2010). *Groot Turks – Nederlands woordenboek*. Nijmegen: Etnicom.
- Kırış, M. (2008). *Turks-Nederlands Leerwoordenboek*. Nijmegen: Etnicom.
- Kültürel Bellek (08.12.2012). Karagöz kimdir, Karagöz'ün hayatı. [Online] <http://www.kulturelbellek.com/karagoz-kimdir-karagozun-hayati/> [02.04.2015].
- Makaev, R. (10.11.2012). Dünyadaki Yahudi nüfusu ne kadar?. [Online] <http://www.ilkehaberajansi.com.tr/haber/dunyadaki-yahudi-nufusu-ne-kadar.html> [27.06.2015].
- Manisa Kültür Turizm (s.d.). Geleneksel giysiler. [Online] <http://www.manisakulturturizm>.

- gov.tr/TR,72973/geleneksel-giysiler.html [25.02.2015].
- Molla Cami (2015). Kible ne demektir, ibadetlerimizdeki önemi nedir? [Online] <http://www.mollacami.net/soru-ve-cevaplar-427.html> [23.02.2015].
- Nazar Duası (26.02.2014). Tuncina duası [Online] <http://www.nazarduasi.gen.tr/tuncina-duasi.html> [01.04.2015].
- Naaijkens, T., Koster, c., Bloemen, H., Meijer, C. (2010). *Denken over vertalen. Tekstboek vertaalwetenschap*. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt.
- Namaz Sitesi (2015a). Abdest nasıl alınır. [Online] <http://namazsitesi.com/abdest/abdest-nasil-alinir.html> [25.03.2015].
- Namaz Sitesi (2015b). Akşam namazı nasıl kılınır. [Online] <http://namazsitesi.com/namaz-nasil-kilindir/aksam-namazi-nasil-kilindir.html> [23.02.2015].
- Namaz Sitesi (2015c). İslamın şartları. [Online] <http://namazsitesi.com/islamin-sartlari.html> [05.03.2015].
- Namaz sitesi (2015d). Kur'an-ı Kerim. [Online] <http://namazsitesi.com/kurani-kerim-nedir.html> [23.02.2015].
- Namaz Sitesi (2015e). Sabah namazı nasıl kılınır. [Online] <http://namazsitesi.com/namaz-nasil-kilindir/sabah-namazi-nasil-kilindir.html> [25.03.2015].
- NKFU (19.02.2013). Ömer Seyfettin'in edebi kişiliği. [Online] <http://www.nkfu.com/omer-seyfettin-edebi-kisiligi/> [18.03.2015].
- Oğur, E. (2011). Ömer Seyfettin'in tarih konulu hikâyelerinde değerler. [18 pp.]. [Online] <http://dspace.uludag.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11452/1928/1/M7.pdf> [18.04.2015].
- Oğuz, Ö. (01.01.2009). Kara koncolos ve yılbaşı. *Yozgat Gazetesi*. [Online] <http://www.yozgatgazetesi.com/yazarlar.asp?yazar=9&yazi=438> [08.07.2015].
- Onze Taal (31.03.2015). Ouderwets taalgebruik. [Online] <https://onzetaal.nl/taaladvies/advies/ouderwets-taalgebruik> [24.07.2015].
- Osmanlı Medeniyeti (s.d.). Ceneviz Cumhuriyeti. [Online] <http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Ceneviz%20Cumhuriyeti> [09.07.2015].
- Selanik (2015). Beyaz Kule. [Online] <http://www.selanik.gr/yapmak-gerekir/ziyaret-gerekir/anitlar/item/30beyaz-kule> [27.06.2015].
- Semiz, Y. & Kuş, R. (2004). Osmanlı'da Mesleki Teknik Eğitim - İstanbul Sanayi Mektebi (1869- 1930). [21pp.]. [Online] http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/yasar_semiz_recai_kus_osmanlida_mesleki_teknik_egitim.pdf [26.06.2015].
- Sınıf evrakları (s.d.). Ege Bölgesi'nin kıyafetleri nedir. [Online] <http://www.sinifevraklari.com/2013/05/ege-bolgesinin-kyafetleri-nedir.html>

[25.02.2015].

Tarihin (27.02.2015). 2.Meşrutiyet Dönemi ve 2.Meşrutiyet'in İlanı. [Online]

<http://www.tarihin.com/19yy-islahatlari/mesrutiyet-donemi/479-2mesrutiyet-donemi-ve-2mesrutiyetin-ilani.html> [01.07.2015].

The İmam (s.d.). Yangın ve afetlerden korunma duası. [Online] [http://theimam-](http://theimam-dua.tr.gg/Yangin-ve-Afetlerden-Korunma-Duasi-.htm)

[dua.tr.gg/Yangin-ve-Afetlerden-Korunma-Duasi-.htm](http://theimam-dua.tr.gg/Yangin-ve-Afetlerden-Korunma-Duasi-.htm) [08.07.2015].

University of MICHIGAN (2015). Perili Köşk. [Online] <http://www.umich.edu/~turkish>

[/links/mouseover/perilikosk/perilikosk.html](http://www.umich.edu/~turkish/links/mouseover/perilikosk/perilikosk.html) [15.10.2014].

University of MICHIGAN (2015). Kurbağa duası. [Online] <http://www.umich.edu/~turkish>

[/links/mouseover/frogprayer/frogprayer.html](http://www.umich.edu/~turkish/links/mouseover/frogprayer/frogprayer.html) [15.10.2014].

Vandewalle (30.04.2015). Toepassing van de vertaalstrategieën van Grit op Turks>

Nederlands. Yayınlanmamış belge, Universiteit Gent.

Vandewalle (2014). Turks: Vertalen. Universiteit Gent-Vertaalkunde.

Vandeweghe, W. (2005). *Duoteksten. Inleiding tot vertaling en vertaalstudie*. Gent: Academia Press.

Yusuf Yıldırım (27.04.2010). Ömer Seyfettin, Hikayelerden Seçmeler. [Online]

<http://yusufyildirim.net/oyuztemeleser/turk-hikayesi/511-omer-seyfettin-hikayelerden-secmeler.html> [10.10.2014].